

Nepodnošljiva lakoća stereotipiziranja

Kad god se povede riječ o manjinama i manjinskim institucijama u multinacionalnoj, multijezičnoj, multikonfesionalnoj, multi itd... Vojvodini, možemo biti skoro pa sto posto sigurni da će dotični govornik, bio on političar ili ekspert, u nekom trenutku upozoriti na opasnost od getoizacije, ili, pak, na opasnost od »zatvaranja u uske nacionalne okvire«.

Takvo se mišljenje može čuti skoro uvijek i kada se govori o manjinskim medijima, pa smo ga imali prigodu čuti i na predavanju ovoga tjedna o stereotipima u medijima. Navodno, manjinski mediji su u nekoj vrsti informacijske getoizacije, jer u njima rade samo pripadnici te manjine, objavljuju tekstove samo na jednom jeziku i bave se uglavnom temama iz života te manjine. To najčešće govore medijski eksperti koji ne rade u manjinskim medijima.

A što misle oni koji rade u manjinskim medijima? U ovome broju pokrenuli smo temu manjinskog informiranja i razgovarali s čelnim ljudima manjinskih medija u Vojvodini o temi uvjeta rada, financiranja i uređivačkih politika pojedinih manjinskih medija. Naši sugovornici, među ostalim, navode kako nastoje pokriti sve važne aspekte koji su bitni za očuvanje nacionalnog identiteta, kako prate rad i život pripadnika te nacionalne zajednice čije su glasilo. Nadalje, kako se bave temama od vitalnog interesa za tu manjinu, kako nastoje njegovati jezik, kulturu, duhovne i religijske vrijednosti te manjine kako bi očuvali nacionalni identitet i promicali specifičnosti kulture i tradicije te manjine. Ako bismo slušali medijske eksperte, ovakav pristup vodi u getoizaciju. S druge strane, isti ti medijski eksperti kada govore o većinskim medijima stalno ponavljaju kako se o manjinama u većinskim medijima govori na stereotipan način, spominju se samo kada se dogodi neki incident ili u povodu neke folklorne manifestacije. Čini mi se logičnim onda da je upravo manjinskim medijima zadaća popuniti ovu prazninu, pratiti i izvještavati o životu te manjine, jer u tome može biti izvor pravih a ne stereotipnih činjenica o životu te manjine.

J. D.

SADRŽAJ

AKTUALNO

Josipović i Jandroković razgovarali s izaslanstvom Hrvata iz Srbije

OBEĆANA POMOĆ U OSTVARIVANJU PRAVA.....7

Potpredsjednik Vlade Srbije Božidar Đelić o potencijalima Dunava

BEOGRAD MORA RIJEŠITI PROBLEM I SRAMOTU.....8

TEMA

Aktivnosti male hrvatske zajednice u Bezdanu

OKRENIMO SE BUDUĆNOSTI...9

Novi kriteriji za financiranje manjinskih pisanih medija u Vojvodini

KRITERIJI ZASNOVANI NA ZAJEDNIČKOM POLAZIŠTU.....10-11

REPORTAŽA

Posjet Nenadić salašima pokraj Sombora

MJESTO GDJE SU NOVOTARIJE, SREĆOM, UVIJEK SPORIJE

STIZALE.....14-15

INTERVJU

Gordan Jandroković, ministar vanjskih poslova i europskih integracija Republike Hrvatske

HRVATSKA I SRBIJA SPREMNE ZA POZITIVAN POLITIČKI ISKORAK.....12-13

DOPISNICI

Sve teži život mještana Plavne

POVRATAK U PROŠLOST JE PUT U BUDUĆNOST.....23

Gradonačelnik Pule Boris Miletić sa suradnicima u uzvratnom posjetu Somboru

GOSPODARSKA, KULTURNA I POLITIČKA SURADNJA.....25

KULTURA

Predavanje na temu stereotipa i predrasuda u novinarskom izvještavanju otvorilo raspravu o koncepciji manjinskih medija

GETOIZACIJA ILI OTVARANJE?.....32-33

SPORT

Božidar Tumbas, vratar Nogometnog kluba »Bačka«

ŠAMPIONSKE AMBICIJE.....47

Uzaludan pokušaj unošenja nemira i straha među Hrvate

Nepokolebljivost hrvatske zajednice ne može se narušiti jednim nasumičnim antihrvatskim grafitom ispisanim na kući najjače vojvođanske hrvatske stranke, ali ostavlja loš dojam sredine koja nije tolerantna spram susjeda. Ovakvo su se očitovali nazočni dužnosnici stranke, predstavnici Grada te Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici, koji su se okupili u povodu grafita »Marš iz Srbije« koji je u srijedu ujutro osvanuo na uličnom dijelu službenih prostorija ove stranke. Policija je obavila očevid, a grafit je prva primijetila susjeda preko ceste, koja je nakon toga pozvala tajništvo stranke. Razloga za strah među subotičkim Hrvatima nema, ističe predsjednik subotičke podružnice DSHV-a *Martin Bačić*. »Očito da onaj tko je ovo uradio tijekom noći nije bio dovoljno hrabar to učiniti za dana, već je izabrao skriti se i noću napisati nešto za što smatram da neće utjecati na raspoloženje Hrvata spram domicilne države. Također sam mišljenja kako ovaj slučaj policija lako može razriješiti jer natpisi sličnog rukopisa, ali različitog sadržaja od prošle noći postoje i na okolnim zgradama.« Predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini *Petar Kuntić*, koji je tog dana bio na sjednici Skupštine Srbije, u izjavi za novosadski list *Dnevnik* kazao je kako je upoznat sa sadržajem poru-

ke, dodajući kako je očito riječ o »određenom talogu naše zajednice, tj. o ljudima koji ne razumiju novo vrijeme i ne shvaćaju da smo na pragu kandidature za članstvo u Europskoj Uniji«.

»Takve osobe i dalje se ponašaju kao da je riječ o devedesetim godinama prošloga stoljeća. Također, moramo postaviti pitanje zašto su

riječima kako je uvjeren da je ovaj šovinistički natpis djelo primitivnih pojedinaca, koje ne odražava mišljenje građana Subotice. »Srbija i Subotica u XXI. stoljeću jesu i bit će siguran dom svih njezinih građana, bez obzira na vjeru, nacionalnost i druge različitosti. Uvjeren sam da nas njegovanje tih razlika neraskidivo spaja i da se

kontraproduktivno odnosima koji se napokon iz dana u dan poboljšavaju, a hrvatska zajednica je most suradnje između dviju država. To su većinom izolirani incidenti, ali svako malo se pojave i stoga mislim da bi trebala reagirati sva tijela i u državi i na lokalnoj razini i oštro kažnjavati počinitelje.« Iako djeluje kako je grafit ispisao nasumično, svaki takav nemili događaj ima širi utjecaj, ukazuje konzulica. Ona podsjeća da je veoma bitno pronaći i kazniti počinitelja. »Mora se pokazati da se ovakvi pokušaji neće i ne smiju tolerirati, osobito u današnje vrijeme kada se i jedna i druga država spremaju ući u EU.« Čim je započelo političko zbližavanje Srbije i Hrvatske, unutar našega prostora su se počeli očitovati oni kojima to ne odgovara, ističe u izjavi za Radio Suboticu predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća *Branko Horvat*. On je u ime Vijeća uputio prosvjed i poziv državi da se ovakvim postupcima stane na kraj, podsjećajući da su svi ovakvi događaji najvjerojatnije poticani i naručivani po nečijoj direktivi. Zgrada DSHV-a bila je na meti vandala svega nekoliko puta od čega su dva puta ostavljani antihrvatski natpisi. Tijekom devedesetih, kada je raspoloženje spram Hrvata u ovoj zemlji bilo iznimno loše, ovakvi natpisi nisu zaticani.

S. Jurić

Generalna konzulica Ljerka Alajbeg pred Domom DSHV-a

se te snage povampirile upravo u trenutku kada se odvijaju aktivnosti u vezi s prikupljanjem potpisa za elektorsku skupštinu. Zbog toga se nadam da ćemo konačno uhvatiti one koji su i danas spremni na akcije koje unose nemir, bez obzira na prva tumačenja da je riječ o skupini huligana i navijača. Bez obzira na to, mislim da i njima jednom treba stati na kraj«, rekao je *Petar Kuntić*. I gradonačelnik Subotice *Saša Vučinić* osudio je grafit mržnje

to ne može nijednim incidentom poremetiti. Naprotiv, ovakvi bezumni akti još će nas više učvrstiti i ujediniti u misiji očuvanja multietničnosti i multikulturalnosti kao najvećih vrijednosti naše sredine«, stoji u priopćenju Saše Vučinića. U svjetlu popravljavanja međudržavnih odnosa Srbije i Hrvatske, ovakvi natpisi ostavljaju loš dojam o suživotu u našoj zemlji, rekla je generalna konzulica Republike Hrvatske u Subotici *Ljerka Alajbeg*. »Osim što je ružno, potpuno je

POKRAJINSKA INSPEKCIJA PROVJERA ZA KONITOST I NAMJENU TROŠENJA U NIU »THEM«

Nedostaje dokumentacija za 32 milijuna dinara

Radi objektivnog informiranja javnosti o zakonitosti trošenja sredstava u NIU »Them«, novinsko-izdavačkoj ustanovi na romskom jeziku, Pokrajinsko tajništvo za financije dalo je sljedeće objašnjenje:

Pokrajinsko tajništvo za financije – Sektor proračunske inspekcije kontrolira zakonitost trošenja proračunskih sredstava dodijeljenih NIU »Them«, za razdoblje 2006.-2009. godine. Do sada u postupku kontrole, odgovorne osobe u NIU »Them« nisu dostavile proračunskom inspektoratu validnu pravdajuću dokumentaciju za oko 32 milijuna dinara dodijeljenih proračunskih sredstava. U tijeku je dopunski rok za dostavljanje dokumentacije. Ukoliko dokumentacija postoji i bude dostavljena na uvid proračunskom inspektoratu, bit će sagledana s aspekta zakonitog i namjenskog trošenja.

Kako bi se dokazale ili otklonile sumnje glede zakonitog trošenja sredstava u NIU »Them«, predmet je proslijeđen i Policijskoj upravi u

Novom Sadu Odjelu kriminalističke policije, radi preduzimanja mjera iz njihove nadležnosti.

VLADA VOJVODINE PRIHVATILA INFORMACIJU O POLOŽAJU ROMSKE ZAJEDNICE U POKRAJINI

Problem rješavati dugoročno

Vlada Vojvodine prihvatila je informaciju o položaju pripadnika romske nacionalne zajednice u AP Vojvodini, koju je sastavilo Pokrajinsko tajništvo za socijalnu skrb i demografiju s namjerom da se dobije sveobuhvatna slika o općem položaju Roma, a najprije na polju obrazovanja, kulture, informiranja i zapošljavanja.

Od posebnog značaja za iskorjenjivanje generacijskog siromaštva ove zajednice je povećanje broja Roma sa srednjim i visokim obrazovanjem i unapređivanje i promidžba njihove kulture i stvaralaštva, kao i očuvanje njihovog nacionalnog identiteta. Očekuje se i da će, zahvaljujući mjerama podrške, mnogo veći broj pripadnika romske nacionalne zajednice biti obuhvaćen sljedećim općim popisom 2011. godine i redovitim evidencijama službi socijalne i zdravstvene skrbi.

Sjednica Vlade Vojvodine održana je 1. travnja u Novom Sadu.

JOSIPOVIĆ I JANDROKOVIĆ RAZGOVARALI S IZASLANSTVOM HRVATA IZ SRBIJE

Obećana pomoć u ostvarivanju prava

Predsjednik Republike Hrvatske *Ivo Josipović* primio je 1. travnja izaslanstvo vojvodanskih Hrvata koje je vodio predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini *Petar Kuntić*. Izaslanstvo su još činili i predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća *Branko Horvat*, zastupnik u Skupštini Vojvodine *Dužo Runje*, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata *Tomislav Žigmanov* i predsjednik Hrvatskog

informiran je o predstojećim elektorskim izborima u lipnju, na kojima će se birati Hrvatsko nacionalno vijeće, kao krovna ustanova Hrvata u Vojvodini. Izaslanstvo Hrvata iz Vojvodine primio je i ministar vanjskih poslova i europskih integracija Republike Hrvatske *Gordan Jandroković*. Prema priopćenju iz Ministarstva, izaslanstvo Hrvata iz Vojvodine informiralo je ministra Jandrokovića o novostima u svezi

PRIMJENJIVATI SPORAZUM O ZAŠTITI MANJINA

»Primjena sporazuma o međusobnoj zaštiti hrvatske manjine u Srbiji i srpske manjine u Hrvatskoj jedna je od stvari na kojoj se inzistiralo prilikom sastanka s predsjednikom Republike Hrvatske *Ivom Josipovićem*. Sastanak, koji je održan u okviru redovitih predsjedničkih obveza, ponovno stavlja

u fokus interes vanjske politike RH, čiji je jedan od glavnih čimbenika i predsjednik Josipović, za Hrvate u Vojvodini«, istaknuo je nakon povratka iz Zagreba predsjednik DSHV-a *Petar Kuntić*.

Međusobna zaštita manjina u dvjema susjednim državama neizostavno se mora početi primjenjivati, ističe *Petar Kuntić*. »Vinovnici i počinitelji ekscesa usmjerenih protiv Hrvata u Vojvodini trebaju biti privedeni zakonu. Tih ekscesa je u posljednje vrijeme manje, ali ih ipak ima i uglavnom su pojedinačni. Tako bi naša država istaknula jasan putokaz svoje politike, a to je sasijecanje ovakvih pojava u korijenu«.

U Hrvatskoj se priprema Zakon o Hrvatima u susjednim zemljama i dijaspori, kaže predsjednik Hrvatskog akademskog društva *Slaven Bačić*. »Naše izaslanstvo je tražilo da i predstavnici hrvatske zajednice u Srbiji sudjeluju u donošenju ovoga Zakona. Predsjednik Josipović se složio s nama da je u izradi spomenutog zakona to neophodno jer se on i odnosi na nas u dijaspori, a ne da nas zaobilaze. Nadamo se da ćemo se ipak uspjeti očitovati u fazi izrade toga zakona.«

Predsjednik Josipović prihvatio je i dolazak na proslavu 20. obljetnice osnutka DSHV-a, u srpnju ove godine.

Željko Kuprešak, Ljerka Alajbeg, Slaven Bačić, Branko Horvat, Ivo Josipović, Petar Kuntić, Dužo Runje i Tomislav Žigmanov

akademskog društva *Slaven Bačić*. Izaslanstvo je predsjednika Josipovića izvijestilo o problemima vezanim za integraciju hrvatske manjine u društveni život Srbije te o problemima vezanim uz očuvanje nacionalnog identiteta, osobito u gradovima. Posebno je naglašeno pitanje izobrazbe na hrvatskom jeziku i njegova očuvanja.

VAŽNOST DOBRIH ODNOSA

Tijekom razgovora obostrano je istaknuta važnost dobrih bilateralnih odnosa između Hrvatske i Srbije za ostvarivanje prava manjina. Predsjednik Republike

s prikupljanjem potpisa za posebne biračke popise nacionalnih manjina koje je provođeno na teritoriju Republike Srbije do 9. ožujka 2010. godine, a sve u sklopu aktivnosti usmjerenih na održavanje izbora za Hrvatsko nacionalno vijeće. Ministar Jandroković obećao je pomoć Republike Hrvatske pripadnicima hrvatske nacionalne manjine u Republici Srbiji u postizanju svih prava sukladno Sporazumu o zaštiti prava hrvatske manjine u Republici Srbiji. Izvijestio je također da Vlada Republike Hrvatske u najskorije vrijeme planira donijeti i strateški dokument o Hrvatima izvan Hrvatske.

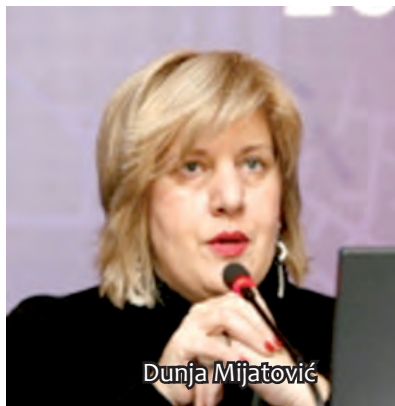
Novi telefonski brojevi Generalnog konzulata

Telefonski brojevi Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici promijenjeni su. Novi broj ureda generalne konzulice je 024/656-900, a konzularnog odjela 024/656-907. Generalni konzulat se i nadalje može kontaktirati i putem broja 024/557-793, koji nije mijenjan, te telefaksom na broj 024/556-158, koji je također ostao nepromijenjen. Uredovno vrijeme Generalnog konzulata i dalje je od ponedjeljka do četvrtka, od 9 do 13 sati.

PREMA OCJENI OESS-A, STANJE U MEDIJIMA POGORŠANO

Gušenje slobodne riječi i samocenzura

Predstavnica za slobodu medija OESS-a Dunja Mijatović ocijenila je da se stanje u medijima u posljednjih nekoliko godina pogoršalo. Posebno su učestali, kako kaže, primjeri gušenja slobodne riječi u obliku fizičkih napada na novinare širom regije, ali i samocenzura.

Dunja Mijatović

»Iznimka nisu ni države bivše SFRJ gdje je i dalje prisutan govor mržnje. Opće je poznato kako su mediji odigrali značajnu ulogu u poticanju mržnje, nasilja i etničkog čišćenja. Još se osjećaju posljedice neodgovornog javnog diskursa koji su poticale vlade i političari koji potpuno dominiraju medijima 'svog naroda', kazala je Dunja Mijatović u intervjuu agenciji Beta.

Prema njezinim riječima, opća negativna političko-ekonomska situacija koja se reflektira na cjelokupno društvo itekako je pridonijela stvaranju sve lošije situacije, kada je sloboda medija u pitanju.

»Primjetno je da se sve manje poštuje uloga koju mediji imaju u svakom društvu i ignorira činjenica da obnašanje javne dužnosti podrazumijeva odgovornost prema javnosti i omogućavanju pristupa medijima da neometano izvještavaju o njihovom radu i obnašanju javne dužnosti koja im je povjerenica«, rekla je predstavnica OESS-a.

Ona je posebice upozorila na samocenzuru kao oblik ugrožavanja medijskih sloboda u kojoj sami novinari imaju veliku ulogu.

»Riječ je o kretanju linijom manjeg otpora prilikom biranja tema i ličnosti o kojima će se izvještavati, pri čemu veliku ulogu igraju nedostatak mehanizama zaštite, atmosfera nesigurnosti i stalnih prijetnji«, kazala je Dunja Mijatović naglašavajući kako se novinarstvo mora osloboditi pošasti autocenzure.

Odgovarajući na pitanje u kojoj mjeri interesi politike i krupnog kapitala oblikuju medije, Dunja Mijatović je ocijenila da političari uvijek i u svakom društvu pokušavaju na razne načine utjecati na medije i njihovu orijentaciju s

obzirom da se »čini kako je danas nemoguće ostati na vlasti bez podrške medija«.

»S druge strane, vlasnici koriste svoje medije za promidžbu i širenje vlastitih političkih mišljenja. Odgovor na pitanje tko je vlasnik medija istovremeno nam govori i u čijim je rukama vlast. Vlasnici medija su u položaju da utječu na sadržaj medija, a sama činjenica da se oni mogu odlučiti da taj utjecaj iskoriste, opravdava postojanje određenih ograničenja. Njihovi motivi mogu biti politički, ideološki, osobni ili komercijalni – ishod je isti. Sadržaj medija diktiraju medijski vlasnici«, kazala je ona.

Prema njezinim riječima, veliku odgovornost u obavljanju posla na profesionalan način snose i sami mediji.

»Često su vlasnici i menadžment medija ti koji stvaraju okruženje u kojem se novinari ne osjećaju zaštićeno, nisu adekvatno plaćeni za svoj rad i prepušteni su samima sebi. Nerijetko su to i sami novinari koji očitim preferiranjem jedne političke opcije sami krše osnovne postulate profesionalnog, neovisnog i slobodnog novinarstva i kompromitiraju struku«, kazala je Dunja Mijatović.

Globalna ekonomska kriza dodatno je poljuljala stabilnost

medija, mnogi se mediji nalaze u izuzetno teškoj i labilnoj poziciji glede opstanka na sceni, navela je predstavnica OESS-a.

»Posao predstavnika za slobodu medija OESS-a je pratiti dešavanja na polju medija u državama članicama, zagovarati i promicati poštovanje svih principa. Predstavnik za slobodu medija ima na raspolaganju mehanizme ranog upozoravanja i ukazivanja na konkretne primjere gušenja medijskih sloboda, kao i javnog osuđivanja istih«, objasnila je Mijatović svoju novu ulogu.

Kao prioritete u svom radu ona je navela borbu protiv govora mržnje, sprečavanje stalnih prijetnji pravnoj i fizičkoj sigurnosti novinara, izravno nasilje protiv novinara, kao i borbu protiv kaznenog gonjenja novinara za klevetu i zatvorsko kažnjavanje.

Dunja Mijatović je 11. ožujka imenovana za predstavnicu za slobodu medija OESS-a. Ona je stručnjak za medijsko pravo i regulativu, i bila je jedan od osnivača Regulatorne agencije za komunikacije BiH 1998. u okviru koje je, kako je priopćio OESS, »pomogla u stvaranju zakonskog, regulatornog i političkog okvira za medije u složenom poratnom društvu«.

Ured predstavnika za slobodu medija osnovan je 1997.

POTPREDSJEDNIK VLADE SRBIJE BOŽIDAR ĐELIĆ O POTENCIJALIMA DUNAVA

Beograd mora riješiti problem i sramotu

Na Dunavu je deset puta manji vodni promet ljudi i tovara nego na Rajni, ali je Dunav i tri puta zagađeniji od Rajne, izjavio je potpredsjednik Vlade Božidar Đelić. On je, na konferenciji o Dunavskoj strategiji u utorak, objasnio kako je Dunav, ili koridor sedam, jedini od 10 europskih koridora, koji nije cesta ili željeznica i da je EU definirala tri prioriteta za njegov budući razvoj. To su: transport i infrastruktura, zaštita životnog okoliša i socijalno-ekonomski razvoj, odnosno ravnomjerni regionalni razvoj, rekao je Đelić i naglasio

kako su u tijeku konzultacije na izradi Makroregionalne strategije Dunava.

Prema njegovim riječima, formalno usvajanje ove strategije u Europskoj komisiji se očekuje u drugoj polovici godine, kako bi u prvoj polovici 2011. godine bila usvojena tijekom mađarskog predsjedanja EU. U rujnu, rekao je Đelić, bit će održana konferencija u Beogradu koja će se baviti najvažnijim i najtežim pitanjem – financiranjem Dunavske strategije do novog proračunskog ciklusa EU 2014. godine.

Đelić je rekao kako je Srbija donijela odluku da iz instrumenta predpristupne pomoći za 2011. godinu izdvoji između 20 i 30 milijuna eura za financiranje malih projekata i tako pokaže EU da ima apsorpcione kapacitete za buduća financiranja projekata Dunavske strategije sredstvima iz europskog proračuna. On je podsjetio na to da Srbija ima 588 kilometara toka Dunava, što čini jednu četvrtinu plovnog toka rijeke, i 24 općine koje su na njegovoj obali.

»Ohrabrujem općine«, dodao je Đelić, »da koriste fondove EU za prekograničnu suradnju s općina-

ma drugih država koje su na obali Dunava.«

Đelić je rekao kako će Srbija kandidirati i ideju da mladi lideri, koji se bave pitanjima Dunava, a dolaze iz politike, zaštite životnog okoliša, nevladinog sektora, dođu u Beograd i Novi Sad tijekom održavanja festivala Exit i tijekom dana razmjenjuju ideje, a navečer se zabavljaju.

»Beograd mora riješiti još jedan problem i sramotu, a to je da se sva kanalizacija baca u Dunav«, upozorio je Đelić i predvidio kako bi za rješavanje ovog problema bilo potrebno oko 600 milijuna eura.

Okrenimo se budućnosti

Od svibnja prošle godine u Bezdanu djeluje Mjesna organizacija DSHV-a * Predsjednica Vesna Zelenika i njezin blizak suradnik Adam Đipanov zadovoljni su dosadašnjim radom, ali ne i uvjetima u kojima se radi

Piše: Ivan Andrašić

U Bezdanu, nekada bogatom selu somborske općine, danas obitavaju pripadnici 25 nacionalnih zajednica. Među njima je i, po popisu iz 2002. godine, 424 Hrvata. Sve do svibnja prošle godine u okviru hrvatske nacionalne zajednice u ovom mjestu nije organizirano djelovala niti jedna institucija. Tada je formirana Mjesna organizacija DSHV-a, a za njezinu predsjednicu izabrana je dinamična i poduzetna mještanka *Vesna Zelenika*.

»Do osnivanja mjesnog odbora naše stranke u Bezdanu došlo je naizgled spontano, nakon jednoga ozbiljnijega razgovora s *Marijom Majom Matarić* iz Sombora, koja je došla u posjet nekima od svojih prijatelja. Međutim, ukoliko bolje razmislim, rekla bih da su tada, jednostavno, sazreli uvjeti za taj čin. Iako djelujemo tek 10 mjeseci, danas već imamo 53 aktivna člana, što je, rekla bih, dosta visok postotak. Prije rada u DSHV-u bila sam van svih političkih zbivanja. U politiku su me 'natjerala' neka moja razmišljanja o neostvarenom. Kako sam u svim segmentima života jako temeljita, uvidjela sam kako mi je za pokušaj realizacije nekih ideja ostala još jedino politika«, kaže Vesna Zelenika.

ZA OSTVARENJE PRAVA SE MORA BORITI

Iako je službeno običan član stranke, Vesnin najaktivniji suradnik je *Adam Đipanov*. Rođen je u Bačkom Monoštoru, ženidba i profesija doveli su ga u Bezdan. Odgojen je u obitelji u kojoj se oduvijek znalo

tko su i što su, u kojoj se oduvijek cijenila i njegovala bogata kulturno-rolška i tradicijska zaostavština Hrvata Šokaca na ovim prostorima. U stranci je aktivan od osnivanja MO Bezdan. »Za sada je svaki angažman u aktivnostima hrvatske zajednice u našem selu još u osjetnoj mjeri zatvorena tema. Svjestan sam koliko su ljudi u šokačkom Podunavlju opterećeni bliskom prošlošću, no, moramo iz osnova mijenjati svoj način razmišljanja, moramo se prestati osvrtni na prošlost, okrenimo se svi skupa budućnosti. Sve teme moramo otvoriti, pogledati istini u oči i početi se ponašati sukladno pozitivnim zakonima države u kojoj živimo. Ne smijemo samo konstatirati kako po tim zakonima imamo određena prava, za ostvarenje tih prava moramo se politički mudro boriti i izboriti. Državne institucije jesu ove zakone donijele, ali neće nas silom tjerati da njima regulirana prava i konzumiramo«, kaže Đipanov.

ANIMIRATI MLADE

Predsjednica Zelenika dijeli mišljenje svog bliskog suradnika. »Ljudi se moraju osloboditi svojih strahova, moraju se više okrenuti budućnosti. U našoj MO vrlo je aktivno desetak članova, ostali su tu, da se nadu pri ruci. No, u ovoj fazi rada nama je i svaka moralna potpora dobro došla. U razdoblju od osnivanja MO Bezdan do danas imali smo dvije opsežne akcije. Prikupljali smo potpise za preregistraciju stranke, a potom potrebne izjave

za formiranje posebnog biračkog popisa. I jednu i drugu akciju proveli smo uspješno, pa mislim da ćemo uspješno prikupiti i planirani broj potpisa za dvoje elektora. U hrvatskoj nacionalnoj zajednici u Bezdanu za sada nema nikakvih in-

Adam Đipanov

stitucija osim stranke. U planu nam je osnivanje nevladine organizacije Cro-eko, ali ona već po svojoj strukturi neće obuhvatiti veći broj članstva. Pokušavamo i animirati mlade za formiranje institucije kulture s našom nacionalnom odrednicom, no još uvijek nismo našli način za uspješno pokretanje mlade populacije iz letargije«, kaže Vesna Zelenika. A ono što ne kaže, lako se da uočiti. MO DSHV-a u Bezdanu nema svoj prostor za rad i okupljanje, nema niti telefon, niti računala. Imaju samo odlučnost i čvrstu vjeru u ispravnost onoga što su započeli prije deset mjeseci.

Vodeno naselje

Bezdan, popularno nazvan »vodeno naselje«, okružen je vodenim tokovima i do njega se može stići jedino preko mostova. Jedno je od većih seoskih naselja u Bačkoj. Po popisu iz 2002. godine u Bezdanu živi 5263 stanovnika. Od pripadnika 25 nacionalnosti koji žive u ovom selu, većinu tvore Mađari. Hrvata je 424, odnosno nešto više od 8 postotaka. Bezdan je stara vojvodanska naseobina. Prvi put se spominje 1305. godine pod nazivom Battyan. Godine 1341. godine naziv je promijenjen u Berčan. Naselje je uništeno u XIV. stoljeću pod najezdom Turaka. U XV. stoljeću spominje se kao malo ribarsko mjesto, a protjerivanjem Turaka s ovih prostora počinje neorganizirano naseljavanje, najviše Dunavom. Prvi stanovnici bili su Poljaci, Česi, Nijemci i pripadnici drugih slavenskih naroda. Godine 1762. počinje planska kolonizacija i građenje naselja, a 1755. godine izgrađena je prva crkva. Današnja crkva izgrađena je 1846. godine i od tada se naselje razvija u smjeru istoka. Poljoprivreda je danas najvažnija grana gospodarstva, a pošumljene površine tvore više od 10 posto teritorija bezdanskog atara, što nije karakteristično za vojvodanska naselja.

Kriteriji zasnovani na zajedničkom polazištu

Nakon izrade novog modela po kome bi se od sljedeće godine izdvajale dotacije iz proračuna AP Vojvodine za manjinske pisane medije, direktori mjesečnika Makedonska videlina Borče Veličkovski i tjednika Ruske slovo Vladimir Palančanin predstavljaju profil ovih novina i govore o važnosti uspostavljanja standarda njihova financiranja

Većina medija na jezicima nacionalnih manjina u Vojvodini u medijskom je prostoru već šest desetljeća, a izrazito bogat medijski prostor sada obogaćuju i mnogo mlađi manjinski listovi koje financira država. Dakle, duga je tradicija informiranja nacionalnih manjina na materinskom jeziku, tradicija koju desetljećima njeguje Vojvodina, a o aktualnom manjinskom žurnalizmu i novom načinu financiranja novina na jezicima manjina u Vojvodini razgovarali smo s direktorom mjesečnika Makedonska videlina *Borče Veličkovski* i direktorom tjednika na rusinskom jeziku *Ruske slovo* *Vladimirom Palančaninom*.

Naši sugovornici smatraju iznimno važnim i pozitivnim definiranje kriterija za financiranje manjinskih medija. Ti su kriteriji razmatrani na nedavno održanom radnom sastanku s potpredsjednikom Vlade AP Vojvodine i pokrajinskom tajnicom za informacije *Anom Tomanovom-Makanovom*, a Veličkovski i Palančanin slažu se i u ocjeni da manjinske novine ne stvaraju stereotipnu sliku o manjinskim zajednicama. Također ukazuju i na važnost kritičkog novinarstva, kao jednog od principa u novinarskom radu.

DEFINIRANJE KRITERIJA ZA FINANCIRANJE JE DOBRO RJEŠENJE

Borče Veličkovski kaže kako je dobro rješenje ujednačavanje financiranja manjinskih medija po broju uposlenika za listove određene periode, kao i ujednačavanje financiranja koje se odnosi na troškove tiskanja manjinskih medija.

»Ovakav potez Pokrajinskog tajništva za informacije svakako zaslužuje pohvalu, prije svega uzimajući u obzir dosadašnji način rada, gdje se doista nisu znali kriteriji, te je visina financijskog subvencioniranja predstavljala paušalnu ocjenu tajništva za potrebe određene manjinske zajednice«, kaže Borče Veličkovski. »Dojmljivo je i to da je tajnica za informiranje Ana Tomanova-Makanova jasno naznačila kako kriteriji koji su ponuđeni predstavljaju polaznu osnovu za daljnji rad i podložni su općoj raspravi u krugu manjinskog

izdavaštva koje je financirano od strane ovog tajništva i samim tim i promjenama i poboljšanju kriterija. Ujednačavanje financiranja manjinskih medija je pozitivno. Ovo govorim u ime informativne kuće na makedonskom jeziku, ali se to jasno vidjelo i kao opći dojam na već spomenutom sastanku. Vidite, režijski troškovi prilikom pravljenja novina su režijski troškovi, bez obzira radi li se o mediju koji pokriva pet ili dvadeset tisuća pripadnika određene manjine. Naravno, tu je klauzula da se broj uposlenika određuje i na osnovi brojnosti, ali kao što je na samom sastanku rečeno, određene točke su podložne promjenama.«

Predstavljajući uređivački koncept mjesečnika Makedonska videlina, Borče Veličkovski kaže kako se širokom lepezom novinarskih tekstova nastoje pokriti svi važni aspekti koji su bitni za očuvanje nacionalnog identiteta, uz rubrike koje promiču plodove suživota manjinskih nacionalnih zajednica i većinskog naroda u Srbiji.

»Makedonska videlina je mjesečnik zamišljen da daje više vrsta informacija pripadnicima makedonske nacionalne zajednice u Srbiji«, objašnjava Veličkovski. »Možemo reći kako on predstavlja političko-informativnu reviju sa širokom lepezom aktualnih, reportažnih, edukativnih, obrazovnih i servisnih informacija koje mi nudimo našem čitateljstvu. U tom pravcu, kako je jedan naš čitatelj primijetio, u okvirima makedonske nacionalne zajednice nudimo informacije po tipu – od svih za sve. Naše su stalne rubrike aktualne vijesti iz političkog i društvenog života Srbije i Vojvodine, ali i približavanje čitatelja, pripadnika makedonske zajednice, europskim integracijama u rubrici eurobarometar. Rubrike aktualnosti i aktivnosti govore o radu i životu upravo pripadnika makedonske nacionalne zajednice u Srbiji i Vojvodini i trudimo se objaviti sve informacije i aktivnosti pripadnika makedonske zajednice u ovoj državi. Link s maticom se vidi kroz rubriku vijesti iz Makedonije. Tu su također stalne rubrike edukativnog i obrazovnog karaktera ljepote Makedonije, arheologija, feljton, kultura, poetski portret itd. Svakako, svaki ozbiljniji mjesečnik

se ne može zamisliti bez rubrike intervju, a prisutne su i rubrike recepti, servisne informacije i sl. Trudimo se pokriti sve aspekte koji su bitni za očuvanje našeg identiteta, kulture, povijesti i tradicije, ali imamo i onih rubrika koje pozivaju na toleranciju, zajednički život i poštovanje i lojalnost prema državi u kojoj živimo.«

BEZ STEREOTIPNIH SLIKA MANJINSKIH ZAJEDNICA

Borče Veličkovski smatra kako manjinski mediji ne stvaraju stereotipnu sliku manjinske zajednice, kao zajednice koja je uglavnom zabavljena pjevanjem i općenito folklorom.

»To se uostalom vidi i iz koncepcije Makedonske videline, a

prateći izdanja ostalih manjinskih zajednica, među kojima svakako i Hrvatske rječi, mogu istaknuti kako ne može biti ni riječi da manjinske novine stvaraju stereotipnu sliku u bilo kom pogledu. Dapače, smatram da manjinske novine nude čitateljstvu nešto novo i svježije i čak interesantno i za pripadnike većinskog naroda, posebno na jezicima koji su približno razumljivi, kao što je to makedonski ili hrvatski jezik. U Hrvatskoj riječi sam čitao odlične i interesantne članke o životu i radu pripadnika hrvatske zajednice u Srbiji, ali i vijesti iz Hrvatske na koje ne nailazimo u drugim novinama. Evo, primjera radi, svakog ljeta u Makedonskoj videlini se može naći gomila informacija kako na najlakši, najjeftiniji i najsigurniji način, s obiljem dodatnih informa-

Duži i kraći »staž« manjinskih novina

Smatrate li da je veličina tržišta ograničavajući faktor za sve manjinske novine i je li to jedan od razloga što je profitabilnost manjinskih medija pod znakom pitanja?

»Iskreno govoreći veličina tržišta predstavlja ograničavajući faktor, doduše, možda ne baš za sve manjinske novine, ali za većinu sigurno«, kaže Borče Veličkovski. »Svakako da veličina tržišta nije jedini faktor koji utječe na profitabilnost manjinskih novina, osim toga moramo govoriti i o organiziranosti, vremenskoj distanci koja definira određenu manjinu manjinskom zajednicom u Srbiji, razina svijesti pripadnika određene manjine itd. Sigurno da i ovi čimbenici podjednako utječu na profitabilnost manjinskih novina. Iz tih razloga se mi još dugu niz godina nećemo moći uspoređivati s manjinskim novinama s dužim stažom kao što su to mađarske ili rumunjske novine. Za sada nisam zadovoljan tiražom i prodajom naših novina, ali kao što sam već istaknuo, više je od jednog razloga za tako nešto i potrebno je dosta rada da bi se ovakva situacija unaprijedila.«

Borče Veličkovski

cija, izabrati neku turističku destinaciju unutar Makedonije. Vjerujete mi da se u tim trenucima traži i broj više i to ne samo od pripadnika makedonske zajednice. Listajući taj broj, pripadnik većinskog naroda ili neke druge manjinske zajednice će pročitati i nešto više što će ga približiti našoj kulturi i tradiciji«, kaže Veličkovski i ističe kako je i Makedonska videlina jedan od medijskih prozora u svijet.

»Mislim da i odabir rubrika koje sam već, ili bar većinu, pobrojao govore u prilog tome. Svaki medij koji svojoj manjinskoj zajednici približi objektivnu i odgovarajuću vijest koja mu tog trenutka otvara vidike, daje informaciju ili ga približava ostatku svijeta, jest prozor u svijet. S druge strane, svaki medij na manjinskom jeziku otvara i mali prozor u mikro svijet njegove manjinske zajednice i približava je ostalima.«

Na koncu razgovora, Borče Veličkovski naglašava važnost kritičkog novinarstva, kao jednog od principa u novinarskom radu.

»Kritičko novinarstvo postoji kao opcija u mom osobnom radu i u radu manjinskog medija koji vodim i predstavljam. Za sada to nije u adekvatnoj mjeri iz razloga što je za kritičko novinarstvo potrebna jaka redakcija, potrebni su profesionalni novinari s iskustvom i svakako vrijeme u kojem će jedan manjinski medij imati i takav osvrt. Znači usmjereno, interventno, iskonstruirano novinarstvo – ne, ali kritičko novinarstvo kao osnova i pokretač svakog dobrog novinara – svakako da.

ZAJEDNIČKO POLAZIŠTE ZA NOVI NAČIN FINANCIRANJA

Direktor NIU »Ruske slovo« Vladimir Palančanin također pozitivnim ocjenjuje rješenje definiranja kriterija za osiguravanje dijela sredstava iz proračuna AP Vojvodine za izdavanje pisanih medija na jezicima nacionalnih manjina.

»Inzistiranje na kriterijima financiranja je razumljivo i prihvatljivo«, tvrdi Palančanin. »Da se razumijemo: Ruske slovo je za 65 godina postojanja dostiglo određene standarde koji obvezuju nas koji izdajemo novine, ali i naše financijere. Mi smo jedan stabilan sustav. Mislim da su kriteriji izuzetno važni za 'mlađe' pisane medije kao što je Hrvatska riječ, budući da Pokrajinsko tajništvo za informacije jasno ističe kako neće snižavati postojeće standarde listovima kao što su Ruske slovo, Libertatea i sličnim. To znači da bi startne pozicije novijih listova mogle biti dobre i da se na njima mogu graditi kvalitetna redakcijska i izdavačka struktura.

Zašto vjerujemo u to – pa jednostavno stoga što je tajništvo do sada maksimalno ispoštovalo svoje obveze prema medijima. Od nečega se mora početi. Kriterija nema bez zajedničkog polazišta. Nije isto izdavati dnevne, tjedne ili mjesečne novine. Je li baš pravi balans napravljen u pogledu broja zaposlenih ili troškova tiskanja, o tome se može razgovarati. Dosadašnji tijek konzultacija oko kriterija je protekao u tolerantnoj i konstruktivnoj atmosferi. Moj je dojam da tajnica Mkanova i njezini suradnici imaju namjeru uspostaviti standarde koji će svima olakšati, a istovremeno uspostaviti određenu neophodnu disciplinu koju moraju poštovati korisnici sredstava iz proračuna.«

O uređivačkom konceptu tjednika Ruske slovo Vladimir Palančanin kaže kako je temeljna odrednica bavljenje temama od vitalnog značaja za rusinsku nacionalnu manjinu.

»O ovome pitanju kompetentniji odgovor bi mogao dati odgovorni urednik našeg lista. U svakom slučaju, u našoj 65 godina duvoj tradiciji, generacije novinara i urednika se izborilo za temeljnu odrednicu našeg koncepta, a to je da Ruske slovo nije list na rusinskom jeziku, već rusinski list. Ovo nije samo igra riječima, već suština opredjeljenja uređivačke politike da se bavi temama od vitalnog interesa za Rusine. To su u prvom redu teme koje se tiču očuvanja nacionalnog identiteta zajednice koja je na ovim bačkim i srijemskim prostorima više od 260 godina. Taj identitet podrazumijeva njegovanje čistote jezika, kulture, duhovnih i religijskih vrijednosti. Ovakva orijentacija našeg lista, ali i prije svega naše zajednice, dala je rezultat: po statističkim pokazateljima nepismenih Rusina nema, a u samom su vrhu po razini obrazovanja u Srbiji. Pokraj ovakvog opredjeljenja u uređivačkoj politici se zalažemo za proeuropsku orijentaciju Srbije i bez dileme za demokratski i kritički stav prema stvarnosti o kojoj pišemo.«

SVAKI MEDIJ JE PROZOR U SVIJET

Vladimir Palančanin kaže kako se tjednik Ruske slovo osobito zalaže za promidžbu kulture i tradicije rusinske manjinske zajednice, ali se sagledavaju i razne društvene teme.

»Ako smo očuvanje nacionalnog identiteta definirali kao prioritet, to ne znači da mimo nas prolaze globalne teme svijeta u kome živimo. Prije svega ekonomska problematika, tranzicija. Pomno pratimo rad tijela od republičke do lokalne razine. Zainteresirani smo za probleme i drugih zajednica i manjinskih skupina. Jednom

Relativnost tržišnih kategorija

»Tržište po liberalnom ekonomskom konceptu jest presudan faktor za ekonomske projekte«, kaže Vladimir Palančanin. »Na sreću ovo se ne primjenjuje na manjinske medije. Da je tako, malo bi naših listova bilo tiskano. Ovo ne vrijedi samo za novine na hrvatskom, rumunjskom, rusinskom... Ne bi opstali ni neki ugledni listovi na srpskom jeziku. Tržište se svima smanjuje i da bi se opstalo moramo se u tom ekonomskom prostoru maksimalno realizirati. Ruske slovo ima tiražu od oko 2500 primjeraka. Remitenda je vrlo mala, ako je uopće i ima. S obzirom na brojnost naše populacije, naš list dolazi do svakog drugog-trećeg kućanstva u kome se govori na rusinskom jeziku. Upravo ovdje se vidi relativnost tržišnih kategorija: Ruske slovo je u globalnim razmjerima sigurno najčitaniji list i s malom tiražom. Međutim, tu se mjera pokrivenosti tržišta i mjera komercijalnosti apsolutno razilaze. Kao komercijalno, profitabilno i samofinancirajuće, Ruske slovo nema šanse opstati. Zato je uloga države koja prihvaća određene europske standarde ovdje presudna. Dobro je što država ovu obvezu prihvaća i sigurni smo da je to obostrani interes.«

Vladimir Palančanin

riječu – mislim da smo iskočili iz okvira provincijalnog duha, zatvorenosti i onoga što bismo nazvali getoizacijom. Posebno se zalažemo za promociju vlastitih vrijednosti drugim zajednicama. Naša nakladnička djelatnost objavila je na stotine naslova ne samo naših autora, već i prijevode s drugih jezika na rusinski, ali i s rusinskog na srpski. To smatramo svojom obavezom i pravim načinom da naše stvaralaštvo približimo drugima. Jezik ne smije biti prepreka za upoznavanje. Ako je tako, onda stvaramo prostor onome što se naziva suživot, realno vrednovanje kulturnih dostignuća i tradicija, kako naše tako i naših susjeda«, kaže Palančanin i naglašava kako je svaki medij prozor u svijet, pogled na neki drugačiji nepoznati krajolik, na neke druge vrijednosti.

»U tom smislu i Ruske slovo je prozor u svijet. Siguran sam da naši čitatelji imaju mogućnost dobro sagledati ono što se u tom svijetu dešava. To nam jamče profesionalni kriteriji koje u radu jedino uvažavamo. Naš je list otvoren za sve

suradnike koji imaju što reći čitateljima. Stručnost i autoritet jedini je uvjet. Zato, kada naši čitatelji pogledaju kroz taj prozor sigurni smo da ne vide Disneyland, ali ni kaos i beznade. Slika je realna, sviđalo se to nekom ili ne. Mislim da je vrijeme šminke iza nas.«

Vladimir Palančanin ističe i važnost kritičkog novinarstva, jer je mnogo tema koje zahtijevaju komentar.

»Jedan od principa u našem radu je i kritičko novinarstvo, mada moram priznati kako još uvijek nedostaju kritički komentari određenih pojava. Ne kažem da ih nema, ali svijet jednostavno obiluje temama koje zahtijevaju komentar, ako ni zbog čega drugog, onda zbog dostojanstva profesije. Novine ne mogu ostati autistične i zatvorene u neke prostore iluzija, a oko nas naši čitatelji kritiziraju sve: od sportskih rezultata, pa do odluka vlade i parlamenta. Samo djelotvorna kritika može pripremiti ambijent za bilo kakav boljitak. Tu je svakako sadržana i naša obveza.«

Zvonko Sarić

Hrvatska i Srbija spremne za pozitivan politički iskorak

Razgovor vodila: Jasminka Dulić

Od hrvatskog priznavanja neovisnosti Kosova, pa do prije neki dan, politički odnosi između Hrvatske i Srbije bili su u stalnom opadanju. Taj je trend, čini se, prekinut nedavnim susretima Ive Josipovića i Borisa Tadića u Opatiji i Bruxellesu, te najavom njihovih novih razgovora. O tome kakav je uistinu odnos između dviju zemalja, što se sve radi kako bi on bio poboljšán, te što Hrvati u Srbiji mogu očekivati od matične domovine, za Hrvatsku riječ govori ministar vanjskih poslova i europskih integracija Republike Hrvatske **Gordan Jandroković**.

HR: Iz Srbije se u posljednje vrijeme stalno upućuju poruke Hrvatskoj kako Hrvatska »kvari odnose« između dviju zemalja i da o Hrvatskoj ovisi hoće li u budućnosti doći do poboljšanja međudržavnih odnosa. Slažete li se s takvom ocjenom?

Činjenica je da politički odnosi već neko vrijeme nisu na očekivanoj, europskoj razini, koju priželjkujemo. No, nikako se ne bih složio s proizvoljnim ocjenama poput one da Hrvatska »kvari odnose«.

Uočljivo je kako su politički odnosi između Republike Hrvatske i Republike Srbije nakon priznanja Kosova stagnirali. Međutim, pogledajmo malo širu sliku: jasno je da se sve to vrijeme, redovito i kontinuiranim napretkom odvija vrlo dobra suradnja u područjima turizma, kulture, gospodarstva, zatim među tijelima državne uprave, posebice pravosudna suradnja i borba protiv organiziranog kriminala. Nedavni posjet Hrvatskoj Skupine prijateljstva s RH u Skupštini Srbije, koju su primili najviši dužnosnici Republike Hrvatske, svjedočanstvo je poboljšanja i parlamentarne suradnje, ali i naše spremnosti za pozitivnim političkim iskorakom. U to ne treba ni najmanje sumnjati. Tome su sigurno pridonijeli i sastanak Pahor-Kosor-Tadić u Ptuju, nedav-

ni susret predsjednika Hrvatskog sabora **Luke Bebića** i predsjednice Narodne skupštine Republike Srbije **Slavice Đukić-Dejanović** u Zagrebu, te nedavni susreti predsjednika **Josipovića** i **Tadića** u Opatiji i Bruxellesu.

HR: Kakva je vaša suradnja s ministrom vanjskih poslova Republike Srbije Vukom Jeremićem?

Komunikacija između mene i kolege Jeremića redovita je u okviru ispunjavanja zadaća koje nosi položaj ministra vanjskih poslova. Susrećemo se redovito na regionalnim i međunarodnim forumima – upravo u četvrtak, 25. ožujka, u Beogradu zajedno smo ministar Jeremić i ja, s ministrima Bosne i Hercegovine i Crne Gore, sudjelovali na konferenciji vezanoj za pitanja izbjeglica i trajno raseljenih osoba. Sastali smo se i u utorak, 30. ožujka, u Budimpešti tijekom trilateralne Republike Hrvatske, Republike Mađarske i Republike Srbije.

Ipak, svakako ima prostora za učestalije, te osobito produktivnije susrete. U tom smislu mogu i ovom prigodom još jednom naglasiti svoju osobnu odlučnost konstruktivnom pristupu takvim susretima.

HR: Uobičajeno je da se o odnosima između Hrvatske i Srbije govori kao o ključnim za regiju, a ti se odnosi često ocjenjuju u terminima toplo-hladno, otopljanja i zahlađivanja odnosa. U kojoj mjeri to otežava razvoj gospodarske, političke i kulturne suradnje između dviju zemalja? U pravu ste, odnosi naših dviju zemalja jesu važni za regiju i u tom će smislu Hrvatska kontinuirano zauzimati konstruktivan pristup. No, treba reći i kako je Hrvatska ipak u nešto drukčijem položaju. Kada pogledamo regiju u užem smislu, jasno je da Hrvatska prednjači, kako u reformama i općem ekonomskom stanju, tako i u europskim integracijama. Zbog

toga je i naš politički interes danas u većoj mjeri okrenut NATO-u, čija smo članica, i Europskoj Uniji. Tu svoju prednost Hrvatska, naravno, prihvaća i kao obvezu: da u okviru svojih mogućnosti znanje i iskustvo prenese susjedima, što kontinuirano i sasvim konkretno činimo.

HR: Predsjednik Republike Hrvatske Ivo Josipović rekao je kako su u hrvatskoj vanjskoj politici prioritet ulazak Republike Hrvatske u Europsku Uniju, a zatim i kvalitetni odnosi sa susjedima, te je istaknuo kako stvarnih problema ima najviše s Bosnom i Hercegovinom i Srbijom. O kakvim se problemima radi?

Postoji određen broj otvorenih pitanja. Bilo da je riječ o pitanjima vezanim za granice, povratak izbjeglica, nestale osobe ili manjine, jasno je da se tu najčešće radi o ljudskim sudbinama i o olakšavanju praktičnog života tzv. običnog čovjeka. U tom smislu mogu samo ponovno naglasiti hrvatsku odlučnost i nedvojbenu interes za njihovo što skorije rješavanje. U slučaju Bosne i Hercegovine, kazao bih kako pretežu pitanja koja su posljedica raspada bivše zajedničke države, a ne nova otvorena pitanja.

HR: Nedavno je otvoreno Veleposlanstvo Republike Kosovo u Zagrebu kao još jedna potvrda dobrih i prijateljskih odnosa dviju zemalja. U kojoj mjeri ovi dobri odnosi s Kosovom utječu na dobrosusjedske odnose između Hrvatske i Srbije?

Republiku Kosovo priznali smo prihvativši ono što smo smatrali i smatramo političkom realnošću na ovim prostorima. Hrvatska u tom činu nije bila usamljena – to su učinile i još 64 zemlje, od čega 22 članice EU. Drago nam je vidjeti da se odnosi s Kosovom razvijaju u smjeru kojeg priželjkujemo, i ne bismo željeli da kvaliteta tih odno-

sa ima utjecaja na kvalitetu naših odnosa s Republikom Srbijom.

HR: Hrvatska je potpisala ugovor sa Srbijom o zaštiti nacionalnih manjina, međutim, taj se zakon ne primjenjuje u punoj mjeri. Rekli ste da će hrvatska strana na tome inzistirati, kako bi se zaštitila prava hrvatske manjine u Srbiji. Koji su mehanizmi na raspolaganju?

Temeljem potpisanog Sporazuma o zaštiti prava hrvatske manjine u Srbiji i Crnoj Gori i srpske i crnogorske manjine u Hrvatskoj formiran je međuvladin Mješoviti odbor sa zadaćom praćenja provedbe i podnošenja preporuka vladama u svezi s provedbom Sporazuma. Taj Odbor, u kojem su predstavnici manjina i resora u čijoj su nadležnosti manjinska pitanja, do sada je održao tri zasjedanja, a posljednje u Beogradu u listopadu prošle godine.

Očekivanja od Odbora su velika, u pogledu poboljšanja situacije hrvatske manjine u Srbiji, te srpske u Hrvatskoj. Također, i Hrvatsku i Srbiju obvezuju potpisane konvencije i protokoli o zaštiti manjina, a isto tako, aspiracija zemalja koje žele postati članicama Europske Unije nalaže i poštovanje i zaštitu nacionalnih manjina. Inzistirat ćemo na dosljednoj primjeni svih odredbi Sporazuma.

HR: Primjerice, iako u ugovoru stoji kako će stranke ugovora osigurati zastupljenost predstavnika manjina na parlamentarnoj razini, i srpska manjina u Hrvatskoj ima zajamčena mjesta u Hrvatskom saboru, u Srbiji hrvatska manjina nema osigurano to pravo niti ima političke volje u Srbiji da se takva situacija promijeni i Hrvatima se osigura zastupljenost u Narodnoj skupštini Republike Srbije. Što se tu može učiniti?

Hrvatska strana je inzistirala na primjeni i provedbi Sporazuma o zaštiti manjina prigodom dosad održanih sastanaka međuvladinog

Mješovitog odbora koji, između ostalog, definira i pitanje manjinskih zastupnika. Pritom se, naravno, zalažemo da se hrvatskoj nacionalnoj manjini omogućiti ostvarivanje svih prava koje srbijanska manjina uživa u Hrvatskoj, što podrazumijeva odgovarajuću zastupljenost u tijelima javne i državne vlasti, kao i mogućnost izbora zastupnika u Skupštini Republike Srbije.

HR: U Programu Vlade Republike Hrvatske za mandat 2008.-2011. zapisano je kako će se pokrenuti nove inicijative za sklapanje sporazuma o kulturnoj i prosvjetnoj suradnji s drugim zemljama radi očuvanja hrvatske kulture, jezika i tradicije u inozemstvu. Ima li takvih inicijativa i potpisanih sporazuma sa Srbijom?

Hrvatska se zalaže za očuvanje hrvatske kulture, jezika i tradicije u svim zemljama, pa tako i u Republici Srbiji. Bilateralna suradnja između Hrvatske i Srbije u području kulture, znanosti i obrazovanja ostvaruje se u sklopu raznih pravnih akata od kojih su među posljednjima potpisanim Memorandum o suradnji u području

jezika i književnosti te dva protokola o zasjedanjima Zajedničkog povjerenstva za znanstvenu i tehnološku suradnju ministarstava znanosti dviju zemalja. Na njima je donesena i odluka o financiranju ukupno 14 projekata u naredne dvije godine.

Važno je napomenuti kako se suradnja na području kulture najvećim dijelom ostvaruje izravnim dogovorima između kulturnih institucija, udruga i pojedinaca. Hrvatska predstavništva također imaju i važnu ulogu u olakšavanju suradnje u području kulture i kulturne promidžbe Republike Hrvatske sa sadržajima namijenjenim široj publici, kao i pripadnicima hrvatske nacionalne zajednice pri očuvanju nacionalnog i kulturnog identiteta.

HR: Pripadnici hrvatske nacionalne manjine koji žive u Srbiji nezadovoljni su mjerom u kojoj Republika Hrvatska skrbi o njima, kako u smislu političke podrške tako i u financijskom smislu. Smatrate li sadašnju razinu podrške dovoljnom, osobito imajući u vidu da se broj Hrvata u Vojvodini više nego prepolumira. (U Vojvodini je 1947. bilo

Nikako se ne bih složio s proizvoljnim ocjenama poput one da Hrvatska »kviri odnose« sa Srbijom *
Komunikacija između mene i kolege Jeremića redovita je u okviru ispunjavanja zadaća koje nosi položaj ministra vanjskih poslova * *Zalažemo se da se hrvatskoj nacionalnoj manjini omogući ostvarivanje svih prava koja srbijanska manjina uživa u Hrvatskoj*

139.887 Hrvata dok se prema popisu iz 2002. godine tek 56.546 izjasnilo Hrvatima). Međutim, u hrvatskoj javnosti se vrlo malo govori o Hrvatima u Vojvodini i njihovim problemima, a mnogo se govori o problemima Srba iz Hrvatske ili Hrvata u BiH. Koji su tome razlozi?

Hrvatska pruža financijsku pomoć za razne kulturne, prosvjetne i sportske programe pojedinih hrvatskih društava koja djeluju na području Srbije. U to su, primjerice, uključene donacije udžbenika za učenike koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku, kao i upućivanje učitelja hrvatskog jezika u Srbiju za izvođenje nastave na hrvatskom jeziku. Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija do sada je dodijelilo 260 studentskih stipendija za pripadnike hrvatske manjine koji žive u Srbiji.

Nažalost, rat na području bivše SFRJ te poslijeratna zbivanja u Srbiji dovela su do alarmantne situacije smanjenja broja pripadnika hrvatske nacionalne manjine u Vojvodini. U veljači 2010. Zastupničkoj skupini prijateljstva s Hrvatskom Narodne skupštine Srbije prenio sam naše uvjerenje da će se hrvatskoj manjini omogućiti ostvarivanje svih prava zajamčenih i Sporazumom o zaštiti manjina i međunarodnim dokumentima, a koje srpska manjina već godinama uživa u Hrvatskoj. U ovom kontekstu svakako želim istaknuti i činjenicu da je prošle godine započeta izrada strategije odnosa Republike Hrvatske prema Hrvatima izvan domovine, koja ima za cilj pružiti jasne i dugoročne odrednice za potporu Hrvatima izvan Hrvatske.

HR: Mogu li vojvodanski Hrvati očekivati barem približno jednak »tretman« kad je u pitanju skrb matične države za njih?

Svakako. Kako sam ranije i naveo, Vlada Republike Hrvatske ustrajno radi na poboljšanju položaja hrvatske manjine u Srbiji. Uostalom, na

to nas obvezuje i Ustav Republike Hrvatske, kao i potpisani bilateralni sporazumi. Hrvatska je zorno pokazala utemeljenu i prema konkretnim projektima vojvodanskih Hrvata profiliranu politiku. Osigurana je materijalna potpora strateški najznačajnijim projektima. Pri tome je pružanje potpore usmjereno na podupiranje aktualnih projekata s trajnom koristi za zajednicu.

HR: Posljednjih je godina smanjena i financijska podrška vojvodanskim Hrvatima. Hoće li se takav trend zadržati?

U ovom trenutku Hrvatska kroz projekte financijski podupire Hrvate u statusu nacionalne manjine u 12 europskih država. Točno je, na žalost, da je državnim proračunom Republike Hrvatske financijska potpora za 2010. godinu nešto smanjena u odnosu na godinu ranije, prvenstveno zbog utjecaja financijske krize. Nadamo se da će kriza u dogledno vrijeme biti prevladana i da ćemo u svim tim državama, pa tako i u Srbiji, vrlo skoro dostići istu ili višu razinu materijalne potpore.

HR: Kada će biti uručeni prijevodi pravne stečevine Europske Unije Srbiji?

Hrvatska daje čvrstu potporu svim zemljama jugoistočne Europe u njihovim nastojanjima da se priključe eurointegracijskom procesu, nudeći im vlastita iskustva. Pri tome naglašavam važnost jasne perspektive članstva u Europskoj Uniji, uz poštovanje individualnog napretka svake pojedine zemlje, kao najboljeg katalizatora za provođenje zahtjevnih reformi. Kao potvrdu toga, ističem kako je predsjednica Vlade Republike Hrvatske nedavno uručila prijevode europske pravne stečevine svim susjednim zemljama na konferenciji o Zapadnom Balkanu u Brdu kod Kranja. Budući da na toj konferenciji Republika Srbija nije sudjelovala, prijevodi će joj biti uručeni nekom sljedećom prilikom.

POSJET NENADIĆ SALAŠIMA POKRAJ SOMBORA

**Mjesto gdje
su novotarije,
srećom, uvijek
sporije stizale**

»Pravo je čudo da je nekada bila veća sirotinja, a ljudi su bili veseliji i raspoloženiji. Navečer se išlo u branč (divan, prelo), ljudi su bili puni života i bilo je više djece. Radilo se puno, ljudi su bili toliko vrijedni da se za ljenjivce znalo reći: 'Vidi lijenčine.

*Četiri sata ujutru, a on još nije ustao!«
rekao je za HR Nenadićanin Karlo Karas,
samo tjedan dana prije nego je preminuo*

Nenadić je malo salašarsko naselje, od Sombora udaljeno samo nekoliko kilometara prema sjeveroistoku. Danas broji svega oko 400 stanovnika. Blizina Sombora značila je puno za njegove mještane koji su se bavili isključivo poljoprivredom, ali Nenadić je oduvijek bio pomalo odvojen, reklo bi se blago izoliran. Kroz središte ovog naselja pruža se duga cesta koja od Sombora vodi prema Gakovu i Rastini, s po redom uvučenih kuća, uglavnom većih imanja s jedne i s druge strane. Cesta u Nenadić salašima nikada nije bila prometna, kao što je to slučaj u mnogim drugim salašarskim naseljima somborskog okruga, te su u ovo naselje sporije stizali novi trendovi, a vrijeme je pokazalo kako su oni donosili više negativnosti nego dobra za zdrav obiteljski život.

Nenadićanima dakle, ova blaga izoliranost nikada nije smetala, dapače, uzimali su samo ono što im je potrebno i koliko im je potrebno, jer njihov zdrav paorski mentalitet naslijeđen od predaka koji su odrastali na zemlji, živjeli sa zemljom i od zemlje, nije dopuštao urušavanje njihove stoljećima građene tradicije, vjere i ljubavi prema svome narodu.

NAPUŠTENA ŠKOLA

Malo je pisanih podataka o Nenadiću. Zna se kako je škola podignuta 1792. godine u tadašnjim Stolišićima, što je bio prvi naziv za ovo naselje po čuvenoj čardi koju je držala obitelj Stolišić kod Madaruta, gdje je bila frekventna cesta od Lemeša do Bezdana. Sadašnja škola je izgrađena 1910. godine i u njoj su djeca pohađala nastavu do četvrtog razreda osnovnog obrazovanja, ali je i ona prestala s radom prije desetak godina. Danas ova zgrada lijepog oblika zjapi prazna, ali i kao i ostale malobrojne ustanove govori o ne tako davnoj prošlosti kada je bilo više djece i više života. O tome nam je govorio i naš prvi sugovornik iz Nenadića *Karlo Karas*:

»Pravo je čudo da je nekada bila veća sirotinja, a ljudi su bili veseliji i raspoloženiji«, sjeća se *Karlo Karas*. »Navečer se išlo u branč (divan, prelo), ljudi su bili puni života i bilo je više djece. Danas su mnogi salaši u kojima je bilo puno djece ostali prazni. Radilo se puno, ljudi su bili toliko vrijedni da se za ljenjivce znalo reći: 'Vidi lijenčine. Četiri sata ujutru, a on još nije ustao!« Tako je bilo i lijepo se živjelo.«

BRAĆA RADIĆ U NENADIĆU

Karlo Karas nam je govorio i o jednom vrlo važnom događaju za povijest ovdašnjeg hrvatskog življa, a kojeg su mu prenijeli stariji. To je dolazak i boravak *Stjepana* i *Pavla Radića* koji su prenoćili na njihovom salašu, kod Karlovog oca *Šime*. *Antun Matarić*, zemljoradnik s Nenadić salaša, 1923. godine se vratio iz vojske, gdje je boraveći u Zagrebu dolazio u izravnu vezu sa *Stjepanom* i *Pavlom Radićem*, *Đurom Basaričekom*, *Ivanom Pernarem* i drugim vođama Hrvatske seljačke stranke. Vrativši se kući, Antun Matarić djeluje politički pod utjecajem

HSS-a. Prvi veliki uspjeh njegov i njegovih suradnika je okružni zbor HSS-a u Somboru, održan 1925. godine na Trgu Presvetog Trojstva ispred Gradske kuće. Tada se okupilo oko 10 tisuća pristaša iz grada i okolnih mjesta. Antun Matarić je u automobilu, praćen s trideset konjanika i hrvatskom zastavom izašao do Strilića (dio Sombora) na Bezdanskom putu i tamo pozdravio vodstvo HSS-a koje je dolazilo iz Zagreba. Braća Radić su prespavala na salašu Šime Karasa, jer je Antun Matarić bio pod policijskom prismotrom.

PROBLEMI SA STRUJOM I VODOM

Našeg sljedećeg sugovornika *Ivana Jožića*, koji je ostao na obiteljskom imanju i bavi se isključivo poljoprivredom, pitali smo kako se danas od poljoprivrede živi.

»Moj brat i ja ostali smo na obiteljskom gazdinstvu i bavimo se proizvodnjom svih ratarskih kultura – šećerne repe, kukuruza, soje, suncokreta i pšenice, a bavi-

trenutačno najveće potrebe njihova naselja.

»Imamo velike probleme sa strujom. Prije nekoliko godina sredstvima ADF-a popravljen je sustav, ali mreža nije još ni blizu normalnom funkcioniranju. Sustav je jako star i slab je napon. Problem bi se mogao riješiti izgradnjom trafostanice, što bismo trebali dobiti uskoro, prema obećanju Elektrovojvodine već ovog proljeća.« Osim električne mreže, Nenadićani imaju problem i s vodom čiji sastav nije potpuno ispravan. S obzirom da se cesta u Nenadiću najviše upotrebljava za teretni promet, te su u sezoni poljoprivrednih poslova veliki nanosi blata, započeta je gradnja biciklističke staze koja je trebala biti završena prošle godine, ali Ivan Jožić kaže kako je recesija učinila svoje, pa tako Nenadićani tek sada nestrpljivo očekuju njen završetak.

NENADIĆANI VEĆINA U »NAZORU«

Nenadićani su oduvijek bili ponosni na svoje hrvatsko nacionalno biće i oduvijek radili na očuvanju kulture i tradicije svoga naroda. Nije ni čudo da i danas većinu članstva HKUD-a »Vladimir Nazor« čine upravo Nenadićani, a i sadašnji predsjednik, čiji je drugi mandat na isteku, *Šima Raić* također je iz ovog salaškarskog naselja. Član Upravnog odbora ovog društva, koji također ima salaš u Nenadiću, *Mata Matarić* kaže: »Od odvajanja HKUD-a »Miroslav« od »Bunjevačkog kola«, stanovnici Nenadića prednjače. Oko 40 godina i predsjednici i suradnici bili su iz Nenadića, pa je sukladno tome, takvo bilo i članstvo. Mislim da je i danas oko 70 posto aktivista u Hrvatskom domu u Somboru iz Nenadića. Nenadićani su ostali po strani nekih događaja koji bi možda donijeli napredak, ali su ostali oaza hrvatstva, katoličanstva i obiteljskog života.«

MATARIĆ SALAŠ

Salaš obitelji Matarić veoma je značajan za ovo naselje i više je puta ugošćavao značajne ljude i manifestacije.

»Najvažniji događaj za ovu obitelj je boravak i ugošćavanje uzoritog kardinala *Josipa Bozanića* s pratnjom na našem salašu«, kaže Mata Matarić. »Bilo je to povodom proslave 100. obljetnice karmelićanskog samostana u

Somboru, a ujedno smo i blagoslovili ovaj naš salaš jer se poklopilo da je i on 100 godina star. Tada su ovdje boravili i 4 nadbiskupa, 8 biskupa i episkop *Irinej*

Mata Matarić

Bulović s pratnjom. Po redoslijedu događanja imali smo ovdje ljude iz znanstvenog života, tu je bio atomski fizičar u NASI prof. dr. *Bogdan Maglić*, u okviru Interfera *Igor Mandić* i tridesetak novinara iz Srbije, Crne Gore, Hrvatske i Mađarske, a organizirali smo i nekoliko likovnih kolonija. Također, imali smo posjet nekoliko saborskih zastupnika iz Republike Hrvatske, goste iz hrvatske diplomacije i iz vojvođanskog političkog i kulturnog života.« Mata Matarić

ističe kako se salaš ne koristi u turističke svrhe, ali vrlo rado otvara vrata svim ljudima dobre volje.

SVJETLIJA BUDUĆNOST

U Nenadiću stoji i kapela Imena Marijina s liturgijskim prostorom. Kapela je podignuta 1929. godine, a svete mise se slave svake nedjelje u liturgijskom prostoru koji se trenutačno obnavlja. Prečasni *Josip Pekanović*, župnik župe Presvetog Trojstva u Somboru, kaže kako prilikom redovitog godišnjeg posjeta obitelji i blagoslova kuća, obiđe oko 80 do 90 obitelji u Nenadiću. Zahvaljujući sredstvima Grada Sombora očekuje se završetak radova na liturgijskom prostoru gdje se slave svete mise, jer je u kapeli prostor premalen s obzirom na broj vjernika. Samo za proštenje svečana sveta misa se slavi na prostoru ispred kapele.

Iz Nenadića odlazimo lagano, u »drugoj brzini«, promatrajući još jednom salaše, ljude na njivama, učenike na autobusnim stajalištima, bicikliste na nedovršenoj stazi, sa željom da ovi salaši požive i da ne budu samo dio spomena pučkih pjesnika u knjigama, koje najčešće samuju zaboravljene na policama. Nenadić salaši, dok je ljudi zdravih razmišljanja i stavova prema životu, na svu sreću, ipak imaju svjetliju budućnost.

Zlatko Gorjanac

Ivan Jožić

mo se i stočarstvom, tovom bikova i svinja«, kaže Ivan Jožić. »Danas je teško u poljoprivredi krenuti od nule i postići nešto, ali onaj koji nasljeđuje gazdinstvo od oca ili djeda, može uspjeti. Kod nas u Nenadiću mnogi se, koji imaju manje površine zemlje, bave proizvodnjom jagoda ili lubenica. Taj posao zahtijeva više vremena i rada, ali se tako može nešto ostvariti i na manjim površinama.«

Ivan Jožić je oko godinu dana član Savjeta Mjesne zajednice »Gornja Varoš«, koja se prostire od Gakovačkog do Apatinskog puta s prigradskim naseljima u koje spada i Nenadić. Pitamo ga koje su

IN MEMORIAM

Karlo Karas

Samo tjedan dana nakon posjeta Nenadiću preminuo je Karlo Karas, jedan od naših sugovornika. Rođen je 1926. godine u salašima Nenadić. Tu je proveo cijeli svoj život. Zadnji je izdanak obitelji Karas, koja je ugostila Stjepana Radića i njegove suborce pri posjetu Somboru. Cijeli se život bavio poljoprivredom i obrađivao skromnih 18 jutara zemlje. Imao je sina koji je umro prije trideset godina, a iza njega su ostali kćer i dvoje unučadi. Pokopan je na Velikom katoličkom groblju u Somboru, a na sprovodu se okupilo nekoliko stotina ljudi koji su ga posljednji put ispratili, svečano i dostojanstveno, onako kako je Karlo Karas svojim izgrađenim autoritetom i karizmom zaslužio.

Višeslojno pitanje (ne)postojanja jezika

Povelja o regionalnim ili manjinskim jezicima, donesena 1992. godine, posvećena je očuvanju i unapređivanju statusa i uporabe regionalnih i manjinskih jezika * Ne postoji unaprijed pripremljen popis regionalnih ili manjinskih jezika, bilo za Europu u cjelini, bilo za ma koju državu u Europi, nego svaka država izrekom navodi regionalne i manjinske jezike na svom teritoriju

Ivan Čolović, Ranko Bugarski, Dušan Torbica i Dragan Rokvić

Europska Unija danas ima 27 država članica i 24 službenih jezika, te stoga ima i najveću prevodilačku službu na svijetu. Za njezino financiranje izdvaja se čak 40 posto administrativnog proračuna, premda on u ukupnom proračunu iznosi tek jedan posto.

»U EU je od samog početka prihvaćeno da svaka država koja postane članica ima pravo da njezin službeni jezik bude i jedan od službenih jezika EU. To je funkcioniralo bez problema dok je EU imala pet, šest članica, međutim, kako je taj broj rastao tako je rastao i broj službenih jezika. Po osnivačkim i drugim dokumentima EU, svi ti jezici automatski stječu sva prava i, barem na papiru, oni su potpuno ravnopravni što znači da se sve usmene komunikacije, zasjedanja parlamenata, komiteta i raznih tijela, moraju odvijati na svima njima. Svaki izaslanik može govoriti na svom jeziku ako tako izabere, a onda se to mora prevoditi simultano na sve druge jezike. Kada je riječ o pisanim materijalima, opet sve mora biti dostupno na svim jezicima. Dakle, to je situacija koja je postala nemoguća s pragmatičnog stajališta, i pogotovu s financijskog«, kaže sociolingvist dr. Ranko Bugarski,

redoviti profesor Filološkog fakulteta u Beogradu, koji je nedavno na tribini »Politea« u Subotici predstavio svoju novu knjigu pod naslovom »Europa u jeziku«.

KREATIVNO TUMAČENJE

U pokušaju da se pronađe funkcionalno rješenje u EU bilo je nekoliko prijedloga i ideja, no sve su odbijene bez veće rasprave. Primjerice, predlagalo se da samo engleski jezik bude radni jezik, što nije bilo prihvatljivo za Francusku, a ukoliko bi i francuski bio radni, to opet nije bilo prihvatljivo za Nijemce, Španjolce, Talijane, itd. Jedna od ideja je bila da radni jezik bude esperanto što bi značilo da bi tisuće zaposlenika morale učiti ovaj jezik, a među prijedlozima je bio i latinski jezik.

»Jedan od prijedloga je bio da se pojmu radni jezici dade kreativno tumačenje, prema kojemu su službeno svi jezici i službeni i radni, ali neslužbeno to su zapravo dva ili tri jezika i to je današnja situacija gdje su najčešće engleski, francuski i njemački radni. Druga prečica, kada je riječ o usmenoj komunikaciji, jest da se primjenjuje stožerni ili štafetni sustav, dakle, ne prevodi se sa svakog

jezika na svaki drugi, nego sa svakog na jedan ili dva, pa onda s tih na sve ostale. To se pokazalo izvodivim, ali problem ostaje i bit će veći kako se bude povećavalo članstvo EU. Ulaskom država s naših prostora nude se četiri nova jezika, srpski, bosanski, hrvatski i crnogorski, koji su značajni simbolički, a u smislu komunikacije ne stoji baš tako i mogao bi biti jedan«, rekao je Bugarski.

On je, inače, posljednje tri godine član Komiteta eksperata za Europsku povelju o regionalnim i manjinskim jezicima pri Vijeću Europe. U ovo tijelo svaka država koja pristupi Vijeću Europe stječe pravo predložiti svog predstavnika, odnosno država predlaže tri kandidata od kojih Komitet ministara Vijeća Europe bira i imenuje jednoga koji je od tog trenutka odgovoran Komitetu ministara, a ne državi koju u nekom smislu predstavlja. Povelja o regionalnim ili manjinskim jezicima donesena je 1992. godine, a na pravnu snagu stupila je šest godina kasnije kada je Vijeću Europe pristupilo prvih pet država članica. Posvećena je očuvanju i unapređivanju statusa i uporabe regionalnih i manjinskih jezika koji su po svojoj prirodi manje ili više ugroženi ili se mogu

naći u situaciji da budu ugroženi, bilo zato što imaju malo govornika, bilo zato što nemaju institucija koje bi se bavile njegovim čuvanjem i unapređivanjem. Stoga je to neka vrsta pravnog okvira za zaštitu i unapređivanje ne samo statusa nego i žive, aktualne svakodnevne uporabe tih jezika u svim državama članicama koje odluče potpisati i ratificirati Povelju.

POVELJU RATIFICIRALE 24 DRŽAVE

Premda je poodavno donesena i ponuđena na potpisivanje svim članicama, Povelju je do sada tek polovica potpisala. Vijeće Europe ima 47 država članica, a do ovoga trenutka Povelju su potpisale i ratificirale 24 države, neke su potpisale ali nisu ratificirale, neke se spremaju to učiniti, ali neke nemaju namjeru. Primjerice Francuska, premda je veliki zagovornik multikulturalizma i očuvanja jezične raznolikosti, nije potpisala Povelju, još uvijek to nije učinila ni Ruska Federacija, a nisu niti Belgija, Italija, itd. Od država s prostora bivše Jugoslavije prva je pristupila Hrvatska, za njom Slovenija, pa Srbija u to vrijeme kao Srbija i Crna Gora, no poslije razlaza državne zajednice to pravo je prešlo na Srbiju, a Crna Gora je uskoro i samostalno pristupila. Bosna i Hercegovina i Makedonija još nisu pristupile.

»Povelja je jedan opći pravni okvir koji država pristupnica prihvaća, što podrazumijeva i izvjesne obveze. Naime, u Povelji postoji jedan populano nazvan menu obveza koje država preuzima na svom teritoriju. Važno je istaknuti kako ne postoji unaprijed pripremljen popis regionalnih ili manjinskih jezika bilo za Europu u cjelini, bilo za ma koju državu u Europi, nego svaka država izrekom navodi regionalne i manjinske jezike na svom teritoriju. Srbija je, primjerice, navela deset takvih jezika – mađarski, rumunjski, slovački, rusinski, hrvatski, bosanski, albanski, bugarski, romski i ukra-

jinski», objašnjava dr. Bugarski.

On ističe kako normativni dio Povelje ima dva poglavlja od kojih se jedan odnosi na opće principe zaštite koji se odnose na sve države i sve jezike na njihovom teritoriju, čak i ako oni nisu imenovani, a drugi dio Povelje se odnosi samo na one jezike koje država prijavljuje.

»Taj drugi dio je konkretan, dakle, imenovani su jezici i onda država iz tog menija, koji sadrži 68 obveza podijeljenih u sedam-osam područja, mora izabrati polovicu plus jedan i time preuzima obvezu sukladno tome i postupiti«, kaže dr. Bugarski. »Recimo, ako je riječ o obrazovanju, država se može izjasniti da će preuzeti obvezu za određeni jezik da on bude zastupljen na osnovnoškolskoj razini, ili u srednjem obrazovanju, ili specijaliziranom obrazovanju. Ako je riječ o medijima država će reći kako jamči da će osigurati izdavanje jednog dnevnog lista ili tjednika, ili mjesečnog magazina, itd. Dakako, to su dosta komplicirane stvari, osobito ako je prijavljeno više jezika. Rumunjska je, primjerice, prijavila 20 jezika u toj drugoj kategoriji. Ako imate veliki broj jezika postavlja se pitanje – hoćete li preuzeti iste obveze za sve jezike ili različite? Primjerice, Srbija je prijavila iste obveze za svih deset jezika, što je pragmatički razumljivo ali ima i slabih strana, jer da bi oni jezici koji su objektivno u slabijem položaju nešto dobili onda oni koji su u boljem položaju nešto gube.

Dr. Bugarski dodaje kako je važno istaknuti da su u fokusu Povelje sami jezici, a ne prava njihovih govornika, koja su regulirana drugim ključnim dokumentima Vijeća Europe, koji se specifično time bave, premda se te dvije stvari, naravno, ne mogu do kraja

razdvajati. To znači da Povelja treba osigurati da država pristupnica stvori uvjete za produženi život i aktivnu uporabu tih jezika, a kako će se sami govornici odnositi prema tomu, hoće li im biti do toga manje ili više stalo, hoće li se koristiti time, itd, to je već drugo pitanje.

NEMOJTE MI BRANITI DA GOVORIM SRPSKO-HRVATSKI

Dio tribine posvećen je i pitanju srpskohrvatskog jezika, odnosno, različitim stajalištima prema kojima ovaj jezik više ne postoji, ili pak suprotnim mišljenjima da je to jedini jezik koji zapravo postoji, dok su ostali jezici izmišljeni.

»Moje je mišljenje da je taj problem višeslojan i da se mora promatrati u trima ravninama. Jedna ravan je lingvističko-komunikacijska u kojoj srpskohrvatski za mene postoji i dalje bez ikakve sumnje. On se tako i tretira u najvećem dijelu internacionalne lingvističke slavističke znanosti. Druga ravan je političko-simbolička u kojoj srpskohrvatski više ne postoji niti kao termin i pojam, zato što se ne javlja u ustavima i zakonima niti jedne od zemalja novonastalih država bivše Jugoslavije, gdje je bio glavni jezik. Svako od ovih stajališta odražava stvarnost, ali u njenim različitim oblicima. Lingvistička stvarnost je jedna, komunikacijska je jedna. Sličnosti između onoga što su sad različiti jezici u velikoj mjeri su nadmoćne nad razlikama, i što se tiče strukture jezika idu i do 90 posto, a u nekim značajnim segmentima glasovne i gramatičke strukture idu i do identičnosti. Prema tomu, čisto lingvistički gledano, sasvim je sigurno da se i dalje može govoriti

o jednom jeziku. Komunikacijski – vrlo je očividno ako razgovarate s nekim iz Zagreba, Podgorice, Sarajeva, gotovo nećete primijetiti razlike ili nećete biti svjesni da ne govorite istim jezikom. Vi ga možete drukčije zvati i primijetiti neke razlike, ali sigurno nećete imati osjećaj da govorite različitim jezicima. Nesumnjivo, svi ti novi jezici, ili novopriznati kao zasebni službeni jezici svojih novonastalih država na teritoriju bivše Jugoslavije, igraju važnu simboličku ulogu na nacionalnom i državnom planu – Srbija želi imati srpski jezik i to joj se ne može zamjeriti, Hrvatska želi svoj jezik hrvatski, itd. I to je stvarnost, samo jedna druga vrsta stvarnosti. Ovomu se eventualno može dodati i treća razina, koju bih nazvao socijalno-psihološka – kako sami govornici doživljavaju svoj materinski jezik, kako ga imenuju neformalno i kako ga vrednuju. Ja sam jedan od onih koji će reći – moj materinski jezik je srpskohrvatski i ni malo se ne ustručavam to reći i na međunarodnim lingvističkim skupovima, i to su ljudi uglavnom razumijevali. Time ne želim reći kako sad nitko ne smije kazati da govori srpski ili hrvatski. Sve to poštujem, samo nemojte meni braniti da govorim srpskohrvatski.«

Bugarski također kaže kako ne samo srpskohrvatski, već i srpski jezik za njega ima dva pisma – ćirilicu i latinicu.

»Tvrditi da se srpski može pisati samo ćirilicom i da Srbin koji se ravnopravno služi ćirilicom i latinicom, ili ne daj Bože služi se više latinicom nego ćirilicom, zbog toga nije Srbin, to su koještarije i politikanstvo. Tako se prave karijere u politici i u društvenom životu izlazi se na glas, ljudi postaju patrioti uz sve ono

što ide uz takvu oznaku. Tako kažu – srpski je ćirilica, a latinica je hrvatska, ali da je ne samo hrvatska, nego je i vatikanska i kominternovska. Sve to ćete čuti, neki su ljudi pisali kako ne može biti Srbin tko piše latinicom. To kod mene kao građanina i lingvистa ne može proći, i mislim da treba poštovati pravo svakoga da kaže što je njegov jezik i kako ga on intimno doživljava i naziva«, rekao je Bugarski.

Na pitanje što misli o započetoj standardizaciji bunjevačkog govora, Bugarski kaže kako bunjevački jest spominjan u Komitetu eksperata zato što ga je Srbija u svom prvom godišnjem izvješću spomenula, premda ga nije uvrstila u popis među deset regionalnih i manjinskih jezika.

»Kada država podnese izvješće, Radna grupa iz Komiteta ide na teren i razgovara s predstavnicima državnih tijela, manjinskih jezika, relevantnim nevladinim udrugama i drugima, i sačinjava izvješće za Komitet eksperata. Na temelju saznanja do kojih je Komitet mogao doći, preporuka Vijeća Europe bila je da Srbija dalje razmotri status bunjevačkog jezika, a ta ista formulacija je primijenjena i na vlaški. Ta dva slučaja se smatraju, što se tiče Vijeća Europe, još uvijek otvorenim. Ove institucije ne vrše pritisak, samo daju sugestije da na tome treba poraditi. Kada je riječ o standardizaciji, ako neki idiom, govor iz određenih razloga biva podvrgnut tom procesu pitanje je hoće li se i kada doći do točke da se kaže – ovo je sad završeno, jezik je standardiziran i sad ima prava i po toj osnovi. Odgovor na to pitanje nije tako jednostavan, to je samo donekle lingvističko pitanje, donekle je i političko pitanje.«

S. Mamužić

SUBOTICA-TRANS obavještava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica – Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.225 din.)
- studenti uz prikaz studentske legitimacije (koja se dobiva na autobusnoj stanici) uživaju popust od 20% (povratna karta je 3.332 din., a u jednom smjeru 1.960 din.)

**POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA IZRAVNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA
U OBA SMJERA I VAŽE 30 DANA.**

VAŠ SUBOTICA-TRANS

Tel.: 024/555-566

GRADSKA KNJIŽNICA ZAPOČELA DVIJE KAMPANJE

Vratite nam knjige i budite članovi, molim lijepo

Premda se do prije nekoliko mjeseci nerijetko moglo čuti kako Gradska knjižnica u Subotici ima preveliki proračun i previše uposlenika, po svemu sudeći i u ovoj će godini stvari ostati nepromijenjene. Proračun Gradske knjižnice za prošlu godinu je iznosio 42 milijuna dinara, a broj uposlenika bio je 53, što je, prema riječima pomoćnice gradonačelnika za razvoj kulturno-prosvjetne djelatnosti **Ljubica Kiselički**, više od propisanih standarda, ali i nije previše ako se ima u vidu da su u Subotici tri jezika u službenoj uporabi, da Gradska knjižnica ima status matične s 12 ogranaka, te da Gradska uprava nema novca za otpremnine.

»Prema standardima, na oko 10.000 naslova trebali bismo imati jednog uposlenika, što znači kako bismo se trebali uklopiti na 30 zaposlenika«, kaže **Ljubica Kiselički**. »Iznimka je to što smo knjižnica na trima jezicima i s 12 ogranaka, ali za neke ogranke više nam se isplati poslati službenog vozača da odnese knjigu i vrati je. Primjerice, u Tavankutu je ukupno 44 registriranih članova ogranka. Ogranak u Bajmoku radi pri tamošnjoj osnovnoj školi i praktički je dostupan samo učenicima, a teško bi se moglo reći kako sad tamo građanstvo masovno dolazi u školu i posuđuje knjige. Dakle, čeka nas velika reorganizacija knjižnice, mi smo na to spremni, a za početak najbezbolnije je da se poslije odlaska ljudi u mirovinu posao preraspodijeli na postojeće zaposlenike, jer su programi otpremnine u ovom trenutku možda opterećujući za proračun uprave grada. U ovoj godini očekujemo da će troje ljudi otići u mirovinu, a neki agresivniji plan otpuštanja uposlenika nismo uradili, što ne znači da nećemo.«

Inače, nedavno su na sjednici Savjeta za razvoj društvenih djelatnosti Skupštine grada analizirana godišnja izvješća svih institucija i ustanova kulture. **Kiselički** ističe kako, primjerice, ZOO vrt ima svega 22 uposlenika, premda sistematizacija radnih mjesta predviđa 30, te kako unatoč tomu ovo poduzeće postiže izuzetne rezultate. Nasuprot tomu, neke institucije imaju »maksimalan broj dopušteno zaposlenih, a nisu se do sada nekako vidjele ili bile prisut-

Ideja je da svaki učenik osnovne i srednje škole u Subotici postane član Gradske knjižnice, te da svatko tko do sada iz raznih razloga posuđenu knjigu nije vratio, to uradi do 1. srpnja bez ikakve sankcije

ne, osobito u kulturnom javnom životu grada«. Sa sjednice Savjeta upućena je preporuka da muzeji i galerije trebaju raditi primjerno europskom radnom vremenu, odnosno zimi do 20 sati, a ljeti do 21 sat. **Kiselički** je najavila kako će biti organizirano nekoliko konferencija za novinare na kojima će pojedinačno biti predstavljeni programi ustanova i institucija, a prvi je to uradio upravnik Gradske knjižnice **Dragan Rokvić**.

On je najavio da se u Gradskoj knjižnici planira do 1. rujna ove godine okončati umrežavanje u sustav COBIS, virtualnu knjižnicu Srbije, zahvaljujući čemu će se ostvariti informatičko povezivanje s ostalim knjižnicama u Srbiji i u susjednim državama, a također se planira završetak započete digitalizacije stare periodike i časopisa.

»Poseban povod i razlog da vam se obratim jest kampanja koju započinjemo pod nazivom 'Sto

dana' čiji je cilj da svaki učenik osnovne i srednje škole u Subotici postane član Gradske knjižnice«, najavio je **Rokvić**. »Ovakvo opsežnu i veliku kampanju u gradu nismo imali već nekoliko desetljeća, a naša je zamisao da u sto dana po promotivnoj cijeni od 100 dinara svaki učenik ima mogućnost učlaniti se u knjižnicu na razdoblje od 12 mjeseci. Na taj ćemo način animirati čitateljsku publiku i povećati vlastite prihode, a paralelno uz to teče i akcija tzv. oprosta od duga. Naime, imamo veoma veliki broj nevraćenih knjiga, a budući da se spremamo za sustav COBIS zamolio bih sugrađane da te knjige vrate. Dakle, svatko tko je u posjedu knjiga Gradske knjižnice, koje nije vratio iz tko zna kojih razloga na vrijeme i plaši se da će biti utužen ili će snositi određene financijske konzekvencije, može ih vratiti do 1. srpnja bez bilo kakvih represivnih mjera. Molim sugrađane da vrate knjige kako bismo ih mogli upisati u fond našeg knjižnog blaga.«

Gradska knjižnica posjeduje oko 300 tisuća knjiga, od kojih su najznačajniji fond stare i rijetke knjige i fond zavičajne knjige. Jedna je od najstarijih institucija u gradu i ove godine, 13. listopada, obilježava 120 godina njenog postojanja.

S. Mamužić

Točni podaci o planiranom upisu

Informatička služba Gradske uprave Subotice napravila je svojevrsan program koji će ravnateljima osnovnih škola i Predškolske ustanove »Naša radost« omogućiti izravan uvid u matične knjige.

»Mislim da je ovo jako korisno za svakog ravnatelja i vodstvo osnovnih škola, a osobito za 'Našu radost', jer se točno može vidjeti i planirati broj djece za pripremni predškolski program i prvi razred osnovne škole«, kaže pomoćnica gradonačelnika za razvoj kulturno-prosvjetne djelatnosti **Ljubica Kiselički**.

Načelnik Službe za informatiku **Đorđija Zvicer** otkriva kako je ideja potekla osobno od pomoćnice gradonačelnika **Kiselički**, te kako je riječ o povezivanju postojećih baza podataka matičnih knjiga, biračkih popisa, šifarnika ulica i naselja, koji objedinjeni u jednoj preglednoj formi omogućavaju ravnateljima osnovnih škola da prvi put mogu projektirati približno točan broj učenika koji će se upisati. »To je moguće zato što su u matičnim knjigama zabilježeni podaci o rođenoj djeci, ali i o adresama prebivališta oca i majke u trenutku rođenja. Dopunit ćemo to povezivanjem s biračkim popisom, tako da ćemo zapravo pratiti i promjene adresa tijekom vremena, i to će biti teoretski najtočnija moguća projekcija upisa đaka u osnovne škole«, rekao je **Zvicer**.

Kiselički smatra da će ovakva vrsta podataka omogućiti ravnateljima škola da planiraju točan broj učitelja, te dodaje kako zakon više ne prepoznaje odlaganje upisa u prvi razred, a ukoliko dijete nije potpuno sazrelo za školu s njime se radi specijalnim metodama. Ona također dodaje kako roditelji imaju mogućnost birati školu za svoje dijete, ali ako ga ne upišu u područnu školu onda sami snose troškove prijevoza. Inače, prema njezinim riječima, osim Subotice niti jedan grad u Vojvodini nema sličnu bazu podataka dostupnu ravnateljima škola.

ZA INVESTICIJE NA PALIĆU ODOBRENO 130 MILIJUNA DINARA

Stari sjaj za Ženski štrand

Dio šipova tone a drugi dio se urušava i prijeti da se cijela ploča Ženskog štranda uruši, zato će objekt biti u cijelosti demontiran, a prilikom ponovne montaže bit će mu vraćen prvobitni izgled iz 1912. godine

Ministarstvo ekonomije odobrilo je 130 milijuna dinara za investicije na Paliću, od kojih će biti urađeno pet ključnih projekata u turističkom dijelu – rekonstrukcija obalutvrde, Ženskog štranda, Velikog parka, izgradnja dijela kanalizacije i parkirališnog prostora u Ulici Jozsefa Hegedisa.

Jedan od najvećih poslova bit će rekonstrukcija Ženskog štranda koji će tijekom ove ljetne sezone biti u cijelosti demontiran te ponovno vraćen u prvobitni izgled. Pomoćnik gradonačelnika zadužen za područje infrastrukture Jasmin Šečić objašnjava kako je to jedini način da se sanira ovaj objekt koji je trenutačno u veoma lošem stanju, jer su noseći šipovi, beton i armatura potpuno pojedeni i razoreni od leda.

»Ploča na kojoj stoji cijeli objekt također je pojedena i skoro uopće nema armature, što znači da je stanje jako kritično«, objašnjava Šečić. »Dio stupova se iskrivio i vidljivo je golim okom da se cijela konstrukcija nagnula 12 centimetara na jednu stranu, što se najbolje vidi kod vrata koja su pomaknuta. Objekt je doslovce u katastrofalnom stanju, jer jedan dio šipova tone a drugi dio se urušava i prijeti da se cijela ploča uruši. Kako bismo to

izbjegli radit ćemo sanaciju cijelog objekta tako što će se sve demontirati. Prema projektu izvođenja, svaka dasčica i gredica će prilikom skidanja dobiti svoj broj, sladištit će se na propisan način za skladištenje drvene građe, potom će se rušiti ploča i šipovi i izvest će se novi s čeličnim plaštom i betonskom

sezona, a budući da je trenutačno 80 posto prostora neiskorišteno, objektu će biti dodani novi sadržaji i uvedeno grijanje. Istodobno, prilikom vraćanja demontirane građe Ženskom štrandu bit će vraćen prvobitni izgled iz 1912. godine, koji je kasnije kroz tri rekonstrukcije unekoliko promijenjen.

ispunom. Ploča će biti izdignuta na razinu gdje led ne može doprijeti do nje, jer upravo je do razaranja od leda došlo zbog toga što je do sada ploča bila izvedena tako da ju je led odozdo fizički pritiskao.

Cijela rekonstrukcija, koja će koštati 45 milijuna dinara, bit će izvedena tijekom ove građevinske

»U projekt je uključen Zavod za zaštitu spomenika gdje je u arhivskim materijalima nađeno da je prilikom tri rekonstrukcije došlo do odstupanja od originalnog izgleda objekta, i sada koristimo priliku vratiti taj nekadašnji izgled iz 1912., kada je on bio simetričan«, kaže Šečić.

Inače, veliki radovi na izgradnji Palića počeli su 1909. godine, kada se po planovima Marcela Komora i Dezsőa Jakaba grade Vodotoranj, Ženski štrand, Velika terasa, Muzički paviljon, hotel »Jezero«. Park se rekonstruira u baroknom stilu i obogaćuje velikim brojem vrsta drveća. Veliki park je, inače, podignut 1842. godine po uzoru na engleske vrtove s vijugavim stazama. Ovoga ljeta također mu predstoji rekonstrukcija. Naime, Ministarstvo ekonomije odobrilo je 45 milijuna dinara za zamjenu 240 svjetiljki, postavljanje novih klupa, košara i ostale urbane opreme, te za popločivanje staze od Vodotoranja do obale.

Ostali novac, 36 milijuna dinara, bit će utrošen za izgradnju južnog dijela kanalizacijskog kolektorskog priključka na Paliću. Budući da je 2008. godine izgrađena kanalizacijska mreža s crpnom postajom na sjevernom dijelu toplica, ove godine predstoji sljedeća faza izgradnje druge crpne postaje, potisnog voda do postojećeg kanala prema Slanom jezeru i dva kraka u zoni budućeg aqua parka. Također je pokraj tzv. općinske vile planirana izgradnja središnjeg parkirališta, te parkiralište duž jedne strane Ulice Jozsefa Hegedisa.

S. Mamužić

Od konca i igle do uspješne proizvodnje

Posla ima, ali kao i uvijek želimo da ga bude još više. U situaciji kada mnoge tvrtke ne rade, dobro je što postoji interes za naše proizvode, kaže Jurica Katalinić, vlasnik tvrtke »Vobis«

Tvrtka OD »Vobis« osnovana je 2002. godine. Bavi se uslužnom izradom strojarskog veza na tekstilnim proizvodima, laserskim graviranjem, proizvodnjom donjeg muškog rublja, majica i duks-majica, kao i trenerica. Vlasnik ove tvrtke *Jurica Katalinić* kaže kako je nakon osnivanja tvrtke jedan od ciljeva bio podizanje kvalitete veza na što veću razinu, te se zbog toga ukazala potreba za uvođenje novih tehnologija u proizvodni program.

Nakon podizanja kredita, kupljen je laserski aparat za lasersko sječenje i graviranje tekstila, kao i stroj za vez i industrijski šivači strojevi.

SUVREMENA TEHNOLOGIJA

»Sada radimo vez sa strojem koji ima četiri glave«, kaže Katalinić. »Svaka glava ima 15 igala, što znači da svaka glava može vesti u 15 boja. Naš stroj za vez je najnovije generacije, proizveden u Japanu. Ovaj stroj jamči visoku kvalitetu veza. Bilo da je riječ o isticanju nekog modnog detalja ili, pak, isticanja logotipa, mislim da vez oplemenjuje razne artikle. Vidite, čak i običnoj kuhinjskoj krpi vez daje neku posebnu draž. Poklanjamo veliku pozornost izradi programa za vez, jer nijedan stroj za vez neće postići dobar izgled veza, ako program nije dobro urađen. Stroj za vez i laserki aparat su automatski, što znači da za svaki vez i gravuru

treba napraviti program, što je jedan dio mog posla.«

Katalinić dodaje kako vezom izrađuju razne logotipove za tvrtke koje žele imati svoje reklamne majice, trenerice ili kačkete. »Suvremeni stroj za lasersko sječenje i graviranje nabavili smo upravo zbog stroja za vez, jer je lasersko sječenje i graviranje važno prilikom izrade aplikacija. U pitanju je precizan rad. Dakle, ne radi se ručno, nego laser siječe određeni materijal, koji se poslije kao aplikacija prišiva na majicu ili kačket sa savršenom preciznošću, što je bez lasera bilo nemoguće. S ovim strojem postiže se neusporedivo brži i kvalitetniji rad na stroju za vez prilikom izrade i najkompliciranijih aplikacija koje se koriste u tehnologiji strojarskog veza«, kaže Katalinić i ističe kako proizvodni program tvrtke »Vobis« nije ograničen smo na graviranje tekstila,

jer laser omogućuje graviranje i na raznim materijalima, kao što su staklo, plastika, koža, drvo, keramika, prirodni i umjetni kamen, kao i na okruglim predmetima – čašama, bocama, šalicama.«

BEZ KONCA NEMA VEZA

Osim veza i laserskog graviranja, tvrtka »Vobis« se bavi i serijskom proizvodnjom donjeg muškog rublja u modernim krojevima, dok se u sezoni serijski proizvode kupaći kostimi.

»Muško donje rublje proizvodimo specijaliziranim industrijskim šivaćim strojevima koji rade po proizvodnim fazama i time je proizvodnja brža. Na tim strojevima šijemo i ostale naše proizvode. S nabavom materijala nemamo problema, materijal nabavljamo od uvoznika, a svi ti pamučni materijali dolaze iz Turske.«

Bez konca nema veza. Tako je strojarski konac jedan od osnovnih sastojaka svakog strojarskog veza. Strojarski konac treba imati odliku velike izdržljivosti i mora imati postojane boje otporne na iskuhavanje i strojarsko pranje.

»Što se tiče strojarskog veza, potrebno je koristiti kvalitetan konac kako bi proizvod bio kvalitetan i postojan. Mi koristimo visoko kvalitetan konac marke Acerman i nabavljamo ga u Srbiji. Isti konac koristimo i za šivanje donjeg muškog rublja, te trenerica ili majica. Dakle, konac je važan kako bi proizvod bio trajan i otporan na sve vrste pranja. Interesantno je da ponekad vezeni motiv 'nadživi' proizvod na koji je apliciran«, kaže Katalinić i ističe, kako je zbog ekonomske krize opseg poslova tvrtke »Vobis« manji u odnosu na ranije godine, ali je ipak primjetan mali uzlazni trend postupnog povećanja porudžbina u odnosu na proteklu godinu.

»Posla ima, ali kao i uvijek, želimo da ga bude još više. U situaciji kada mnoge tvrtke ne rade, dobro je što postoji interes za naše proizvode. Imamo porudžbine iz raznih krajeva širom zemlje, a donje muško rublje izvozimo u Austriju i Njemačku. Poslovna suradnja s inozemnim kupcima uspostavljena je putem interneta, a nakon izrade probnih uzoraka sklopljen je posao. Po kategorizaciji inozemnih naručitelja naši proizvodi spadaju u prvu klasu. Proizvode iste kvalitete prodajemo i domaćim kupcima.«

Z. Sarić

Vez – svuda oko nas

Nekada je vez podrazumijevao ručnu izradu. Tako su proizvodi veza zbog spore ručne izrade i skupog materijala bili dostupni samo bogatijim slojevima društva. Razvojem strojeva za vez, danas je vez prisutan svuda oko nas, jer se veliki broj tvrtki odlučuje reklamirati isticanjem logotipa na kapama, majicama, šalovima, na raznim vrstama garderobe, pa do predmeta koji su u svakodnevnoj uporabi. Strojarski vez se radi na specijaliziranim strojevima koji se zasnivaju na principu klasičnog šivaćeg stroja, a stroj pogoni kompjutor sa specijaliziranim programom koji sadrži podatke o uzorku koji se radi. Vez je pogodan za apliciranje na sve vrste materijala i brojne kategorije tekstilnih artikala.

PROSVJEDI U »SLAVICI« I »MALOJ BOSNI«

Moguće i radikalnije opcije

Petanest radnika tvornice »Slavica pharafarm« od utorka su u generalnom štrajku jer im poslodavac duguje četiri plaće i doprinose, a posla već duže vremena nema. Većinski vlasnik *Moma Rajić Spas* nije se odazvao pozivu predstavnika tvorničkog i gradskog sindikata, koji su najavili podnošenje prijave i traženje istrage o poslovanju u ovoj tvornici. Štrajkašima je u utorak predočeno i rješenje predsjednika Upravnog odbora »Slavice pharafarm« *Živote Dišića*, koji je, na osobni zahtjev, razriješio dosadašnjeg direktora *Miroslava Doku*, i istim rješenjem sebe imenovao na mjesto vršitelja dužnosti direktora.

»Ako ne postoji rješenje, obratit ćemo se i mjerodavnim tijelima i inspekcijama da se uđe u tvrtku i prekontrolira što se radilo i što nije, i je li to sve u skladu sa zakonom, kao i da podnesemo odgovarajuće prijave protiv ljudi koji su tvrtku doveli u ovakvu situaciju. Najveći problem je što nema posla i što se o ovoj tvrtki uopće nije vodilo računa, jer se radnici u protivnom ne bi našli u ovoj situaciji«, kaže dopredsjednik Gradskog odbora Saveza samostalnih sindikata Srbije *Stevan Hudić*, dodajući kako mu nisu strane niti radikalnije opcije, poput prosvjednog okupljanja zaposlenih u gradu i jače medijske kampanje.

U srijedu su i radnici Akcijskog društva »Mala Bosna« održali jednosatni štrajk upozorenja. Tridesetak zaposlenih zahtijeva isplatu doprinosa i putnih troškova za prosinac i siječanj. Poljoprivredno dobro »Mala Bosna« prodano je 2007. godine biznismenu *Miletu Jerkoviću*, a u međuvremenu je novi većinski vlasnik postao *Đorđe Đukanović*. Ukoliko do danas ne budu ispunjeni zahtjevi štrajkaša, od ponedjeljka će članovi samostalnih sindikata i sindikata »Nezavisnost« stupiti u generalni štrajk.

S. M.

STO GODINA OD PRVOG LETA IVANA SARIĆA

Pripreme za veliku obljetnicu

Inicijalni odbor za obilježavanje 100 godina od prvog leta *Ivana Sarića* odlučio je da će program proslave trajati od 1. rujna do 16. listopada. U tom razdoblju svi bi sudionici ove manifestacije realizirali

planirane aktivnosti kojima bi se podsjetilo na lik i djelo Ivana Sarića. Tako se, primjerice, u sklopu programa planira prirediti svečana akademija u povodu preimenovanja Srednje tehničke škole u »Ivan Sarić«, potom izložba na kojoj bi bio prikazan Sarićev zrakoplov, izložba fotografija, motocikala, predstavljanje poštanske marke s likom Ivana Sarića, kao i razna natjecanja poput biciklističke utrke, natjecanje sportskih pilota, aeromiting na gradskom hipodromu, turnir u nogometu i slično.

INVESTICIJE U »ALPAKU«

Proširenje proizvodnje

Subotičko poduzeće »Alpak« uložiti će 2 milijuna eura u novu liniju za tiskanje polipropilenskih naljepnica, a ova investicija će biti završena tijekom sljedeće godine. »Alpak« se i do sada bavio tiskanjem polipro-

pilenskih naljepnica, ali je to uz proizvodnju aluminijske ambalaže bio marginalni posao. Velika potražnja za ovim proizvodom na inozemnom tržištu ubrzala je namjeru poduzeća da širi i ovaj segment proizvodnje. Kako priopćavaju u »Alpaku«, u završnoj su fazi razgovori sa stranim partnerima oko izvoza aluminijske ambalaže na tržišta Švicarske, Njemačke i Slovačke. »Alpak« izvozi 40 posto svoje proizvodnje, a najveći vanjskotrgovinski partner je Rusija.

U KONKURENCIJI 30 GRADOVA I OPĆINA U SRBIJI

Subotica ima najbolji promidžbeni materijal

Na završnom natjecanju lokalnih samouprava u promidžbi investicija »Investirajte u Srbiji« u organizaciji USAID-ova programa poticaja ekonomskom razvoju općina u Srbiji, grad Subotica osvojio je priznanje za najbolji promidžbeni materijal u konkurenciji trideset gradova i općina. Ocijenjeno je kako je Subotica pripremila kvalitetne elektroničke prezentacije grada i investicijskih potencijala, zanimljive tiskane brošure o gradu i mogućnostima ulaganja, kao i sadržajne internetske stranice www.subotica.rs i www.suboticainvest.com. Gradonačelnik Subotice *Saša Vučinić*, primajući nagradu na svečanosti u Beogradu, izrazio je zadovoljstvo što je žiri prepoznao napore lokalne samouprave i Ureda za lokalni ekonomski razvoj da se potencijali grada na suvremen način predstave ulagačima.

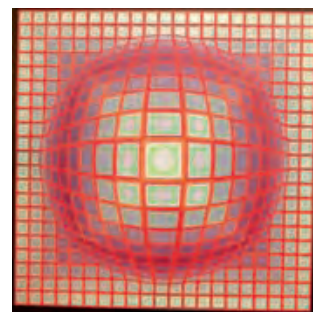

Natjecanje »Investirajte u Srbiji« trajalo je od 1. do 31. ožujka, kada se trideset gradova i općina nadmetalo u kategorijama: najuspješnija općina/grad u promidžbi investicija 2010; najbolji ekonomski podaci; najbolji promidžbeni materijali; najbolji sajamski nastup i najbolji partnerski pothvat. Među više od 60 sudaca koji su ocjenjivali natjecatelje bili su i predstavnici nekih od najvećih kompanija u Srbiji, poput Ball Packaginga, Microsofta, Telekom, te ekonomski atašei stranih veleposlanstava, predstavnici međunarodnih organizacija, institucija vlade i medija.

S. M.

Izložba Victora Vasarelyja u Subotici

U Modernoj galeriji Likovni susret u srijedu 14. travnja bit će otvorena izložba velikog umjetnika op arta *Victora Vasarelyja*. Izložba se realizira u suradnji s Veleposlanstvom Republike Mađarske u Beogradu. Na ovoj postavi publika će imati priliku vidjeti oko 140 grafika i 20 skulptura-objekata iz zbirke kolekcionara *Tibora Csepeija* iz Budimpešte. Otvorenje je u 19 sati.

Put do neovisnosti Hrvatske

Nakon završetka Drugog svjetskog rata komunistička partija koje je predvodila antifašističku borbu preuzima vlast na prostoru Jugoslavije oslanjajući se na vojsku i političku tajnu policiju. Na inicijativu zapadnih saveznika i odlukom AVNOJ-a provode se izbori o budućem uređenju države.

Pod pritiskom komunističke partije i tajne policije prijeratne stranke nisu izašle na izbore. Komunistička partija organizirala je listu Narodne fronte, a osim nje postojala je samo kutija bez liste za koju su mogli glasovati oni koji se ne slažu s novom vlašću.

POBJEDA KOMUNISTA

Na izborima u studenome 1945. godine pobijedila je Narodna fronta što je dovelo komunističku partiju na vlast te je proglašena Federativna Narodna Republika Jugoslavija, koja 1963. godine mijenja naziv u Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija. Komunistička partija nakon preuzimanja vlasti zabranjuje rad svim drugim strankama i uvodi jednostranački sustav s njom kao jedinom dopuštenom. Smanjivanje građanskih prava, negativno gledanje na religiju, nacionalizacija imovine, progon neistomišljenika, vlasnika poduzeća i bogatih seljaka te razne represije putem tajne policije pretvorile su SFRJ u diktatorsku državu na čelu s *Josipom Brozom Titom*.

Komunistička partija je onemogućavala rad svim vjerskim zajednicama želeći umanjiti njihov utjecaj u narodu. Svećenstvo je nakon rata bilo zatvarano i proganjano. Katoličkoj crkvi oduzet je veliki dio imovine, zatvarane su crkvene škole, a poseban progon je bio usmjeren na zagrebačkog nadbiskupa *Alojzija Stepinca*. Nakon odbijanja zahtjeva da Katoličku crkvu u Hrvatskoj odvoji od Svete stolice i kritiziranja komunističke vlasti, protiv Stepinca se pokreće montirani sudski proces. Nakon završetka sudskog procesa Alojzije Stepinac je osuđen na dugu zatvorsku kaznu s prisilnim radom. U zatvoru je teško obolio te su ga vlasti premjestile u njegovo rodno

mjesto u kućni pritvor gdje umire 1960. godine. Zbog svog žrtvovanja za vjeru Stepinac je 1998. proglašen blaženikom.

HRVATSKO PROLJEĆE

U drugoj polovici 60-ih godina u Hrvatskoj se pokreće pitanje položaja hrvatskog jezika. Na težnju državnih vlasti o stvaranju jedinstvenog jezika s dvjema varijantama – ijekavskom i jekavskom – odgovorila je Matica hrvatska. Matica hrvatska je 1967. godine objavila Deklaraciju o nazivu i položaju hrvatskog jezika koju je potpisala većina hrvatskih inte-

šenja Hrvatskog proljeća. Veliki broj hrvatskih intelektualaca i studenata osuđen je na zatvorske kazne. Jedan dio intelektualaca i pripadnika Hrvatskog proljeća morao je emigrirati iz zemlje gdje je mnoge ubila UDBA, dok su hrvatski komunisti morali odstupiti sa svojih dužnosti.

RAT ZA OSLOBOĐENJE

Krajem 80-ih godina dolazi do demokratizacije komunističkih režima u istočnoj Europi što dovodi i do demokratizacije u Hrvatskoj. Prve političke stranke u Hrvatskoj počinju se organizirati 1989.

odluka stupa na snagu i Hrvatska prestaje biti dijelom Jugoslavije. Jedan dio srpskog stanovništva u Hrvatskoj, koji nije htio prihvatiti hrvatsku vlast i samostalnost Hrvatske, podignuo je oružanu pobunu i proglasio Republiku Srpsku Krajinu te njeno otcjepljenje od Hrvatske. Pobuna Srba započinje u travnju 1991. ubojstvom hrvatskog policajca na Plitvičkim jezerima, a u Borovu selu 2. svibnja ubijeno je 12 hrvatskih policajaca. JNA se otvoreno stavlja na stranu pobunjenih Srba te u kolovozu započinje razaranje Vukovara.

Neovisnost Hrvatske u siječnju 1992. godine priznale su sve čla-

Hrvatski generali s predsjednikom Franjom Tuđmanom

lektualaca. Deklaraciju je državni vrh oštro osudio, ali je ona imala veliki odjek u hrvatskoj javnosti što je dovelo do proširenja nacionalnog pokreta u Hrvatskoj. Pokret je nazvan Hrvatsko proljeće ili Maspok (masovni pokret) kako su ga nazivali njegovi protivnici, a težio je većoj gospodarskoj i političkoj samostalnosti Hrvatske. Hrvatsko proljeće uključivalo je mnoge hrvatske intelektualce i domoljube kao što su: *Ante Bruno Bušić*, *Ante Paradžik*, *Franjo Tuđman*, *Marko Veselica*, *Dražen Budiša*, *Petar Kriste*. Pokret su podržali vodeći hrvatskih komunisti *Savka Dabčević-Kučar* i *Miko Tripalo*. Mnogobrojnim ograncima Matice hrvatske i hrvatskim komunistima koji su željeli promjenu dotadašnjeg stanja, 1971. priključuju se i studenti koji organiziraju veliki studentski štrajk. Studentski prosvjedi i štrajk bili su povod za početak nasilnog gu-

godine: HDZ, HSLS, a Savez komunističke Hrvatske dodao je svom nazivu Stranka demokratskih promjena (SKH-SDP). Nakon održavanja izbora u travnju i svibnju 1990. godine, na kojima pobjeđuje HDZ na čelu s Franjom Tuđmanom, u Hrvatskoj se događaju demokratske promjene sustava.

Nakon završetka izbora u Hrvatskoj dolazi do pobune dijela Srba koji su se protivili demokratski izabranoj novoj vlasti te proglašavaju tzv. Srpsku autonomnu oblast (SAO) Krajina. Nakon neuspjeha u svezi s preuređenjem Jugoslavije, Hrvatska je u svibnju 1991. raspisala referendum o neovisnosti (po Ustavu iz 1974. svaka je republika imala to pravo) na kojem se 94 posto birača odlučilo za samostalnu Hrvatsku. Hrvatski sabor je 25. lipnja na temelju rezultata referenduma proglasio Hrvatsku neovisnom državom. Dana 8. listopada (Dan neovisnosti) ova

nice Europske zajednice i mnoge druge zemlje, a u Hrvatsku dolaze mirovne snage Ujedinjenih naroda koje pokušavaju spriječiti sukobe. Paralelno s ratom u Hrvatskoj hrvatsko stanovništvo u Bosni i Hercegovini nakon početka rata 1992. godine organizira se u Hrvatsko vijeće obrane i ulazi u ratne sukobe sa srpskom i muslimanskom vojskom radi obrane hrvatskog stanovništva.

Nizom vojnih operacija Hrvatska oslobađa okupirane krajeve, a akcijama tijekom 1995. godine Bljesak (svibanj) i Oluja (kolovoz) Hrvatska oslobađa većinu svog područja. Dan kada je oslobođen Knin (5. kolovoza) obilježava se kao Dan domovinske zahvalnosti, dok se Baranja i istočna Slavonija vraćaju u sustav Hrvatske mirnom reintegracijom siječnju 1998. godine.

(Kraj)

Povratak u prošlost je put u budućnost

Život na selu više nije nimalo idiličan niti ugodan

Nakon reduciranja radnog vremena pošte i ljekarne, zatvaranja banke i ukidanja značajnih autobusnih linija, u Plavni je i rad Mjesnog ureda sveden na samo dva dana tjedno. Definitivno se može reći kako život na selu više nije ni malo idiličan, niti ugodan. Za najmanje sitnice žitelji ovoga sela moraju putovati u Bač, a katkad i mnogo dalje.

Čini se kako Plavanjima povratak u prošlost više izgleda kao put u budućnost. To bi se moglo zaključiti ako prelistamo samo naslove u listu Dnevnik iz 1976. godine, koji se odnose na ovo mjesto: Plavna – zemlja plodna – ljudi vrijedni; Udruživanje donosi napredak; Omnibus komunalnih radova; Dobri putevi za sve ulice; U OŠ »Ivo Lola Ribar« rad u jednoj smjeni – popodne se odvijaju izvan-nastavne aktivnosti – specijalizirane učionice će se još bolje opremiti (Dnevnik, 25. veljače 1976.). Istina je da te godine ovo selo još nije imalo stalnog liječnika, ali je vrlo brzo na najbolji način riješeno i to pitanje.

NEKADA

Plavna se prvi put spominje 1522. godine u turskim teferima u popisu ubiranja poreza. Mjesto je smješteno na uzvišici uz sam Dunav, a još ne tako davno u njemu je živjelo blizu 3000 stanovnika. U spomenutim novinama iz 1976. među ostalim piše: »U centru Plavne na-

laze se dvije osnovne organizacije poljoprivrede..., zatim Osnovna škola 'Ivo Lola Ribar', omladinski i vatrogasni dom, zdravstvena ustanova-ambulanta, zatim zgrada u kojoj se prikazuju filmovi, priređuju priredbe i svečanosti. Tu je i zgrada u kojoj su smještene knjižnica i prostorije Mjesne zajednice i Mjesnog ureda Skupštine općine. U Plavni je zaposleno oko 120 radnika u dvama OOUR-ima. Na bogatoj, plodnoj ritskoj zemlji poljoprivreda je osnovno zanimanje vrijednih žitelja Plavne«.

Desetak godina poslije u ovome je selu izgrađena nova školska zgrada i otvorena banka, te je, ako ovome dodamo dobro ustrojene prometne autobusne veze u svim pravcima i skelu do Vukovara, Plavna postala doista urbano selo u kome se moglo lijepo živjeti. Godine 1975. Mjesnoj zajednici Plavna dodijeljena je Oktobarska nagrada općine Bač. U mjestu je za nepunih godinu dana postavljena 9000 metara duga vodovodna mreža i osigurani priključci za 400 kućanstava. U izgradnji vodovodne mreže i betonskih cesta kroz selo tada su sudjelovali svi mještani i mladež i tako uštedjeli dosta novca.

Nažalost, to su vjerojatno među posljednjim slikama lijepog, humanog i složenog života na selu. U to su vrijeme mladi vjerovali u obećanja tadašnje vlasti da će se sve više brisati razlika između sela i grada, i to u pozitivnom

»U Plavni više ne postoji niti jedan obrtnik, nemamo niti jednu mesnicu, pa čak ni frizersku i brijačku radnju. Ali zato imamo znatan broj mladih i nezaposlenih ljudi koji još nisu osnovali bračnu zajednicu«, kaže poljoprivredna tehničarka Tonka Šimić

smislu. To je privlačilo mnoge da ostanu u seoskim sredinama gdje će imati gotovo iste mogućnosti za život kao i u gradu, ali ta se utopijska ideja zacijelo nije ostvarila.

DANAS

»Za ovakvo poražavajuće stanje u Plavni nije jedini uzrok samo ekonomska kriza – problem je mnogo kompleksniji, dotiče se morala, humanosti, vjere, loše ruralne politike«, kaže poljoprivredna tehničarka Tonka Šimić iz Plavne. »U ovoj zemlji postoje ozbiljni problemi na polju obrazovanja seoskog stanovništva zbog osipanja učenika,

niske obrazovne razine seoskog stanovništva, pa i loše kvalitete obrazovanja. Jedna od osnovnih prepreka u obrazovanju seoskog stanovništva je mreža škola u seoskim područjima. U našoj školi, primjerice, rade nastavnici koji putuju iz raznih mjesta i oni se nakon održane nastave odmah vraćaju. Struktura i organizacija osnovnih škola na selu i njihovi odnosi s drugim institucijama i građanima, odnosno roditeljima i učenicima, ne zadovoljava potrebe života na selu. Kao rezultat lošeg stanja u obrazovanju imamo male mogućnosti za razvoj moderne poljoprivrede – inovacije u poljoprivredi, razvoj ekološke poljoprivredne proizvodnje, razvoj poljoprivrednih brendova. U zastoju je i razvoj drugih privrednih djelatnosti: seo-

ski turizam, obnova zanatske proizvodnje. U Plavni više ne postoji niti jedan obrtnik, nemamo niti jednu mesnicu, pa čak ni frizersku i brijačku radnju. Ali zato imamo znatan broj mladih i nezaposlenih ljudi koji još nisu osnovali bračnu zajednicu.«

OSTALA JE SAMO NADA

Ovome bismo mogli dodati kako loše obrazovano stanovništvo usporava proces demokratizacije zemlje, dovodi do degradacije kulture u seoskim područjima, niskog standarda života, što opet dovodi do daljnjih migracija sa sela u gradove. O strategiji ruralnog razvoja i strategiji ravnomjernog regionalnog razvoja nismo kompetetni raspravljati, ali nam se čini kako je upravo tu bit problema. Očito je da sveopće duhovno i gospodarsko stanje utječe na stvaranje malodušja, ravnodušnosti, pasivnosti, pa i depresivnosti kod mnogih ljudi, a osobito mladih.

Još prije 30-ak godina jedan je poljoprivrednik u Plavni, tada još vrlo mlad, bio aktivan u društveno-političkom životu, delegat u Skupštini općine Bač, član povjerenstva za pritužbe i optužbe građana Skupštine općine, član Općinske konferencije SSRN, član IO SIZ-a za kulturu, fizičku kulturu, tehničku kulturu i informiranje, a u svom je selu bio potpredsjednik Savjeta Mjesne zajednice, tajnik KUD-a »Kosta Abrašević« i član Upravnog odbora OŠ »Ivo Lola Ribar«! A stigao je uz to obavljati na primjeran način sve svoje kućne i poljoprivredne poslove. Je li to moguće, upitat će se mnogi mladi. Danas je u Plavni sve manje djece, mnogo je praznih i ruiniranih kuća, u pošti i ambulanti mještani čekaju na red kao u najgorim kriznim vremenima. Žiteljima ovoga sela jedino još preostaje nada da će biti bolje.

Zvonimir Pelajić

STIPE ERCEGOVIĆ, PREDSEDNIK ZAJEDNICE HRVATA BEOGRADA »TIN UJEVIĆ«

Očekujemo jaču potporu i iz Hrvatske i iz Srbije

Zajednica Hrvata Beograda »Tin Ujević« registriran je li aktivno je počela raditi 1. listopada 2007. godine. Tada je i određen okvir djelovanja i karakter manifestacija kojima će se baviti ova hrvatska udruga iz Beograda. To je prije svega kultura, kroz koju će se promicati i njegovati kulturna tradicija i običaji Hrvata tog prostora. Odlučeno je i da će udruga ugošćavati i predstavljati autore i stvaraocice iz Hrvatske. Za sada su osformirane glazbena, sportska i likovna sekcija, a u planu su još dramska i grafička sekcija.

Što je od planiranog ostvareno u prošloj godini?

S obzirom da funkcioniramo više od dvije godine pobrojati ćemo samo najznačajnije projekte koje smo realizirali: likovna izložba hrvatskih slikara koji žive i rade u Beogradu i Srijemu, retrospektiva filmova *Lordana Zafranovića* (uz nazočnost autora i većeg broja glumaca prikazani su svi najznačajniji filmovi ovog autora), retrospektiva poznatog glumca *Ive Gregurevića*, prezentacija Film festivala u Orašju, te turistička ponuda, predstavljena beogradskoj publici u centru Skadarlije. Gosti su bili predstavnici županije i grada Orašja. Nazočni su bili i predstavnici iz Hrvatske matice iseljenika, te mnogi glumci, a naravno organizirali smo i književnu večer posvećenu *Tinu Ujeviću*.

Koji su planovi u ovoj godini?

Najznačajnija zadaća koja stoji

pred nama je osiguravanje prostora za nesmetane i redovite aktivnosti naše zajednice. To je svakako osnovni preduvjet za djelovanje ZHB »Tin Ujević«, a time i za očuvanje tradicije i opstojnosti hrvatske manjine u Beogradu. U tom smislu kontaktirali smo Agenciju za poslovni prostor Beograda i od njih dobili ponudu za prostor od 170 četvornih metara na Terazijama 3/V, koji nam u potpunosti odgovara, osim, naravno, po cijeni.

Od Hrvatske matice iseljenika očekujemo potporu u okviru nove strategije i duha Foruma hrvatskih nacionalnih manjina, kako bismo riješili probleme u radu ZHB »Tin Ujević«, tj. kako bismo prostor mogli koristiti pod prihvatljivim uvjetima. Smatram da bi pomoć i rješenje ovog problema pozitivno odjeknulo među žiteljima Beograda hrvatske nacionalnosti, te bi to pridonijelo općoj toleranciji i razumijevanju među našim narodima.

Zajednica Hrvata Beograda želi, također, u okviru svoje osnovne djelatnosti, snimiti serijal dokumentarnih filmova o znamenitim Hrvatima koji su rođeni, živjeli ili stvarali na teritoriju Srbije, a neki su neopravdano minorizirani i gurnuti u zaborav. Serijal bismo počeli filmom o velikom stvaraoču, književniku, pjesniku, povjesničaru, putopiscu, skladatelju, i prije svega župniku Petrovaradina i Tekija, *Iliji Okrugiću-Sremcu*. Scenarij je napisala prof. *Jasna Melvinger*. Planiramo da uslijede

filmovi o *Stanislavu Prepreku*, *Tinu Ujeviću*, banu *Josipu Jelačiću*, *Antunu Gustavu Matošu*, *Josipu Pančiću* i *Gustavu Krklecu*.

Vjerujem da bi filmovi, kada bi bili emitirani u obrazovnim i znanstvenim emisijama na RTSu, HRT-u i RTV-u, bili jako dobro primljeni od šireg gledateljstva. Ove ćemo godine sigurno organizirati retrospektivu još jednog značajnog hrvatskog sineasta, kao i reprizirati Film festivala u Orašju.

Na koje ste i kakve probleme nailazili u radu i kako ste ih rješavali?

Nažalost, moram reći kako je izostala bilo kakva pomoć i potpora od strane relevantnih institucija, kako iz Hrvatske tako i iz Srbije. Plaćanje troškova rješavamo uz pomoć sponzora, kojima se obraćamo s gotovim projektima. Poželjna je okolnost ta da u članstvu imamo veliki broj stručnih ljudi, svih profila.

Što činite kako bi se oko vaše udruge okupili i okupljali Hrvati koji žive u Beogradu, kojih sudeći po popisu iz 2002. nije malo?

Da bi se Hrvati u Beogradu, ali i bilo gdje, što prisnije i čvršće povezali u dobro organiziranu zajednicu, koja će štiti i zastupati interese svih, trebaju imati svoj klub, tj. prostor gdje mogu slobodno dolaziti, družiti se, razgovarati, dobiti sve informacije za mnoga pitanja koja ih tište, itd. Također, što češće treba organizirati priredbe i druženja koja opet okupljaju mnoge ak-

tualne, a i potencijalne članove. Za sada postizemo zadovoljavajuće rezultate na ovom drugom planu, dok akutni problem prostora pokušavamo riješiti aktivnim zauzimanjem nekoliko naših članova.

Među Hrvatima koji žive i rade u Beogradu (12.500 deklariranih po posljednjem popisu, a sigurno ih toliko ima i u grupaciji od 25.000 koji su se izjasnili kao Jugoslaveni) ima mnogo vidjenih, poštovanih i cijenjenih stvaralaca i intelektualaca. Nemali broj njih visoko su pozicionirani kao političari u strukturama vlasti, kao profesori i znanstvenici na beogradskom sveučilištu, kao vrhunski liječnici u zdravstvenim ustanovama, vrsni i popularni dramski umjetnici i stvaraoci... Možemo slobodno reći kako je u Beogradu (i Zemunu) koncentriran veći dio inteligencije cjelokupne hrvatske manjine u Srbiji. Želja i namjera ZHB »Tin Ujević« je mobilizirati i okupiti što veći broj tih intelektualaca te da svi skupa izborimo što bolji status i položaj Hrvata na ovim prostorima. To bi, nesumnjivo, i neposredno pomoglo ugledu naše domicilne države.

M. K.

JOSIP MAČKOVIĆ, PREDSEDNIK HKUD-A »LJUTOVO« IZ LJUTOVA

Tri generacije na festivalu

Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo »Ljutovo« iz Ljutova osnovano je 2003. godine. Broji 50 članova koji djeluju u trima sekcijama: dramskoj, glazbenoj i folklornoj. Najpoznatija manifestacija koju društvo njeguje je Festival amaterskog teatra na kojem se igraju predstave amaterskih družina hrvatskih udruga, a gostuju i teatri iz inozemstva. Festival je natjecateljskog karaktera i okuplja brojne amaterske kazališne djelatnike kao i mnogobrojnu publiku. O radu društva razgovarali smo s predsjednikom *Josipom Mačkovićem*.

Kakvim ocjenjujete rad udruge u 2009. godini?

U proljeće prošle godine organiziran je XIII. festival amaterskog

teatra na kojem su sudjelovala tri društva: AK »Petar Hektorović« iz Starog Grada na Hvaru s predstavom »Junačina Prčetine Donje«, HBKUD »Lemeš« iz Svetozara Miletića s predstavom »U gostima«, a naša dramska sekcija se predstavila komadom »Mamica je umrla dva puta«. Društvo je bilo nositelj lokalne Dužijance u Ljutovu, a sudjelovalo je i na manifestacijama gradskih žetvenih svečanosti (posvećenje žita, natjecanje risara, folklorna večer i svečana povorka). U studenome organizirana je Smotra hrvatskih tamburaških sastava na kojoj su sudjelovali ansambli: HKUPD »Tomislav« iz Golubina, HKPUD »Mostonga« iz Bača, HKPD »Matija Gubec« iz Tavanku-

ta, KUD »Ključ« iz Trga iz Republike Hrvatske i, naravno, ansambl našeg društva. Na Jesenskom mjesecu kulture predstavili su se AP »Belišće« s predstavom »Ženski razgovori« i AP »Beli Manastir« s predstavom »Demokracija, demokracija«, a naše je društvo prikazalo dvije predstave: »Mamica je umrla dva puta« i »Martinove mengule«.

Što planirate u 2010. godini?

Festival amaterskog teatra je netom završen. U uvjetima u kojima smo djelovali možemo izraziti zadovoljstvo prikazanim predstavama. Organizirat ćemo Jesenski mjesec kulture, ali nam sudionici još nisu definirani, kao ni naša predstava. Naravno, održat ćemo godišnju skupštinu društva, a uradit ćemo i preregistraciju.

Angažiranost članova je dobra, festival je dobro posjećen, a kako iz nekih kuća već treća generacija sudjeluje u predstavama, to dovoljno govori o značaju koji mještani pridaju festivalu. Probleme koji se javljanju prigodom organiziranja manifestacija dosad smo uspješno rješavali i otklanjali, no veliki su nam problem kašnjenja uplata sredstava za odobrene projekte.

M. K.

Gospodarska, kulturna i politička suradnja

Čelnici grada Pule obećali su prije nepuna dva mjeseca, kada je izaslanstvo Sombora boravilo u ovom istarskom gradu, da će uzvratiti posjet Somboru. To su i učinili prošloga tjedna. Povod posjeta Sombora Puli bio je Sajam prehrane, odnosno Program gospodarske izložbe »Histría«, kada su ovaj grad uz gradonačelnika Sombora *Nemanju Delića* posjetili i čelnici somborske regionalne gospodarske komore. Boravak u Somboru Puljani su iskoristili za brojne političke i gospodarske susrete, a nazočili su i otvorenju izložbe somborskog slikara naivne umjetnosti *Save Stojkova*.

U razgovoru s gradonačelnikom Delićem bilo je riječi o konkretnim oblicima suradnje između dviju regija. Gradonačelnik Sombora je rekao kako je suradnja moguća, jer oba grada imaju kompatibilno gospodarstvo.

»Sigurni smo da će nakon ovoga uslijediti i sastanci i kontakti naših gospodarstvenika i konkretni rezultati na dobrobit građana i na dobrobit gospodarstva i jedne i druge regije«, rekao je Delić.

Gradonačelnik Pule *Boris Miletić*

rekao je kako Sabor i Pula imaju puno toga zajedničkog, a prije svega »vrijednosti njegovanja multikulturalnosti i poštovanje prava nacionalnih manjina«.

ve loze, a kako sam upoznat i vi imate mogućnosti i kvalitetno tlo za uzgoj vinove loze. Prema tome, mogućnosti sigurno postoje. Odgovornost je na nama i u smislu

Izaslanstvo iz Pule kod somborskog gradonačelnika Nemanje Delića (drugi s lijeva)

»Pričali smo o brodogradnji, turizmu, a znamo i kako imate kvalitetnu proizvodnju hrane, znači poljoprivrednu proizvodnju. S druge strane mi imamo određenih znanja u proizvodnji vina i vino-

gospodarske komore, ali i politike. Potrebno je uspostaviti veze te spojiti gospodarstvenike kako bismo onda mogli konstatirati da smo postigli uspjeh«, izjavio je gradonačelnik Pule.

Predsjednik Upravnog odbora Regionalne gospodarske komore Sombor *Božidar Roca* je rekao kako je vrijedno istaknuti niz pozitivnih pomaka koji su se dogodili na relaciji Srbije i Hrvatske.

Predstavnik Hrvatske gospodarske komore za regionalni razvoj *Šime Vidulin* ističe: »Kad i ne bi htjeli, moramo surađivati jer imamo za to puno razloga, puno potrebe i puno objektivnih okolnosti. Izuzetno mi je zadovoljstvo što smo kolega Roca i ja uspostavili gospodarsku suradnju koja je sada prihvaćena na razini dvaju gradova.«

Predsjednica Županijske gospodarske komore grada Pule *Jasna Jaklin Majetić* podsjetila je na brojne sajmove i manifestacije koji se organiziraju u ovom gradu. To su Festival knjiga i izdavaštva, sajmovi turizma, obrtništva, vinarstva i brodogradnje, na kojima bi mogla sudjelovati i somborska regija, dok je zamjenica gradonačelnika Pule *Vera Radolović* govorila o kulturnoj suradnji, a osobito o uspostavi suradnje i razmjeni ansambala somborskog pozorišta i pulskog kazališta.

Z. Gorjanac

IZLOŽBA SLIKA VLADIMIRA MLINARIĆA

Otvorena vrata galerije »Jelačić«

Izložbom *Vladimira Mlinarića*, 1. travnja otvorena je galerija HKPD »Jelačić«, kao rezultat dugotrajnog rada i zalaganja ovog društva. »Glazbena varijacija«, »Tri gracije«, »Jesen u vrtu« – samo su neke od slika koje od 1. do 31. travnja krasi zidove novootvorene galerije, smještene u Beogradskoj 7 u Petrovaradinu.

»Vladimir Mlinarić, književnik i slikar, ovim slikama odstupa od izravnog preslikavanja ogoljene stvarnosti. One zrcale i sugeriraju nam posve nove likovne svjetove. To su svjetovi začudnog podmorja, s puno razigranih niti morskih trava, čudesni koralji u mozaiku flore i faune, ne samo stvarnih prototipova, već i izmaštanih oblika koji čine jednu posve posebnu i osobenu razigranu likovnu atmosferu. To su pomalo i zvijezde iznad nas, ali

i zvijezde koje su još neotkrivene u nama. To su i začudni slapovi jedne osobene kolorističke senzacije i ushita. Slike se doimaju kao da ih

povazda slika i islikava umjetnik nadasve modernog senzibiliteta«, riječi su književnika *Petka Vojnića Purčara*, koji je otvorio izložbu.

Petar Mudri, Jasna Melvinger, Petko Vojnić Purčar i Josip Pokas na otvorenju galerije i izložbe

Otvorenje galerije je ne samo veliki dan za HKPD »Jelačić«, nego i za Petrovaradin. Tim povodom predsjednik Vijeća MZ Petrovaradin *Petar Mudri* istaknuo je: »Ovo je svečan dan za Petrovaradin, otvorili smo 'kulturnu ambasadu Hrvatske'. Podgrađe ili Stari grad poprima svoje staro kulturno obilježje i siguran sam da će prerasti u jedan kulturni centar i predstavnika svih europskih kulturnih veleposlanstava, kao i da će to potaknuti i jedan novi, turistički aspekt Petrovaradina.«

Otvorenje izložbe su pozdravili i predsjednik HKPD-a »Jelačić« *Josip Pokas* i zamjenik pokrajinskog tajnika za propise, upravu i nacionalne manjine *Mato Groznića*.

Ankica Jukić-Mandić

U ČEPINU ODRŽANA 8. GIBARAČKA TUCIJADA

Razbijeno više od 200 šaranih jaja

U desetak se krugova odvijalo natjecanje u tucanju jajima

Baš na blagdan Uskrsa, u nedjelju 4. travnja, okupili su se Gibarčani da zajedno s prijateljima proslave ovaj najveći kršćanski blagdan, uz obilje blagdanske trpeze i bijelo gibarčko vino, lijepi program folklorne skupine i mladih tamburaša, a najradosniji dio svakako je bilo natjecanje u tucanju živopisno šaranim uskršnim jajima. I da tako već po osmi put, u Hrvatskom domu u Čepinu, iskoriste lijepo proljetno vrijeme i blagdansko ozračje, uživaju u ljepoti običaja, te prelijepe baštine koju žele sačuvati za svu tu djecu i mališane, kojima je baš ovo natjecanje najveći užitek.

Manifestaciju su otvorili gibarčki mladi tamburaši setom srijemskih pjesama i folklorna skupina s prelijepe dva spleta šokač-

kih igara iz Srijema, potom su sudionike i goste pozdravili predsjednik Zavičajne udruge Gibarčana *Slavko Žebić* i *Stipan Nađ*, predsjednik NK »Gibarac 95.«, a onda su uslijedila natjecanja. U desetak krugova natjecanja razbijeno je više od dvije stotine pisanica, dok se za izložbu uskršnjih jaja prijavilo 25 sudionika. Pobjednički pehar u kategoriji djece osvojila je *Ana Marija Tomanović* iz Čepina (6 godina), a drugo i treće mjesto podijelile su sestrice *Nikolina* i *Matea Tomić* iz Čepina. U kategoriji mladeži pehar je osvojila *Ivana Andrić* iz Brijesca (18 godina), drugi je bio *Filip Nađ* iz Osijeka i treći *Mladen Martinović* iz Čepina. U kategoriji starijih pehar je zavrjedio *Stanko Bartula* iz Vukovara, druga je *Lidija Tomić* iz Čepina i treći *Kruno Čuljak* iz Osijeka. Nagrada za najmanje jaje pripala je *Vlatki Tomić* iz Čepina, za najveće jaje *Marinu Tomanoviću*, također iz Čepina, dok je najljepše ukrašeno jaje, u svilopis tehnici, donio *Mata Barišić* iz Osijeka.

Gosti Gibarčana bili su članovi folklorne skupine Šokačke grane, njih petnaestak, pa je voditeljica *Kata Šimić* poručila da dogodne žele sudjelovati i u programu na Tucijadi, a *Anica Kučuk*, Šokica iz Bačkog Monoštora, rekla je da je prvi puta s Gibarčanima, ali da se odavno nije ovako lijepo provela. S Šokačkom granom došla je i *Vesna Mores*, tajnica Slavenskog

tamburaškog društva »Pajo Kolarić« iz Osijeka i drago joj je da još ima onih koji njeguju i promiču šokačku baštinu i običaje.

I za kraj smo ostavili jednu subotičku priču. Jedan od natjecatelja, *Kruno Čuljak*, porijeklom iz Borova kod Vukovara, trbuhom za kruhom otisnuo se u Suboticu, radio tamo jedno vrijeme, zaljubio se i oženio. »Da, upoznali smo se u Subotici, zavoljeli i oženili, i u Subotici sam

Za najveći kršćanski blagdan – Gibarčani u Čepinu

i prvo dijete rodila 1994. godine«, rekla nam je *Svetlana*, rođena Subotičanka iz roda *Vojnić-Purčar*. »Kako su vremena bila sve teža, odlučili smo preseliti se u Osijek, muž i sada ima kafić u Tvrdi, a kupili smo kuću na Zelenom Polju. Tu smo upoznali dragu obitelj iz Gibarca i oni su »krivci« što smo večeras ovdje. Prvi puta smo na Gibarčkoj tucijadi, Bogu hvala ne i posljednji, i već danas se najavljujemo za sljedeći Uskrs.«

S. B.

USKRS U CRKVI SV. LOVRE U SONTI

Polusatni program »Šokadije« i djece župe

U crkvi sv. Lovre u Sonti sam dan Uskrsa obilježen je u duhu tradicije – u ranim jutarnjim satima sončanski župnik vlč. *Dominik Ralbovsky* obavio je blagoslov jela. Prije velike mise održan je prigodni polusatni program, u kojemu su sudjelovali tamburaški sastav i pjevački zbor Kulturno-prosvjetne zajednice Hrvata »Šokadija«, te djeca župe Sonta, polaznici vjeronauka, predvođeni

Djeca iz župe Sonta

svojom katehisticom *Kristinom Ralbovsky*. Uz pratnju tamburaša članovi pjevačkog zbora skladno su otpjevali tri prigodne pjesme, a djeca, odjevena u prekrasne starinske narodne nošnje, izvela su prigodne recitale i kratak igrokaz. Svi sudionici polusatnog programa za izvedene točke pobrali su glasan pljesak nazočnih vjernika.

I. A.

NA RADOST ZAGREPČANA I MNOGOBROJNIH TURISTA

Uskrsna jaja na trima lokacijama

U povodu blagdana Uskrsa Turistička zajednica Grada Zagreba predstavila je tri uskrsna jajeta, koja su nastala u suradnji s Koprivničko-križevačkom županijom, a svi ih Zagrepčani, kao i posjetitelji glavnog hrvatskog grada, mogu vidjeti na trima lokacijama: Trgu bana Josipa Jelačića, ispred Glavnog kolodvora kod spomenika kralju Tomislavu te na Gornjem gradu kod crkve sv. Marka. Velike hrvatske pisanice simbol su ljubavi i radosti najvećeg kršćanskog blagdana Uskrsa, a djelo su dviju likovnih udruga, hlebinske i Podravkine. Svako jaje napravljeno je od pleksiglasa, a teško je 120 kilograma.

Samo dvadesetak metara dalje, također na središnjem zagrebačkom trgu, Centar za obnovu kulture postavio je umjetničko djelo »Posljednja večera« autora *Zvonimira Mihanovića* i njegovih suradnika *Alejandra Castra Mihanovića* i *Fernanda Pugliesea*. Djelo je izrađeno u Buenos Airesu u Argentini.

»Uze kruh, zahvali, razlomi i dade im govoreći: 'Ovo je tijelo moje koje

Isus Krist i 12 apostola na posljednjoj večeri: Bartolomej, Jakov stariji, Andrija, Toma, Juda iskariotski, Ivan, Isus Krist, Petar, Jakov mlađi, Filip, Matej, Juda Tadej, Šimun

se za vas predaje. Ovo činite meni na spomen.' Tako uze čašu, pošto večeraše, govoreći: 'Ova čaša novi je savez u mojoj krvi koja se za vas

prolijeva.' (LK 22, 19-29)«, Isusove su riječi koje su nadahnule hrvatskog umjetnika da napravi ovo atraktivno djelo, a »Posljednja večera« će na

radost Zagrepčana i mnogobrojnih turista još mjesec dana uljepšavati glavni grad Hrvatske.

Zlatko Žužić

USKRSNI OBIČAJI BAČKIH HRVATA U ZAGREBU

Vjerni svojoj višestoljetnoj tradiciji, Društvo vojvodanskih i podunavskih Hrvata, sa sjedištem u Zagrebu, i ove je godine organiziralo niz događanja u povodu najvećeg kršćanskog blagdana Uskrsa. Članice udruge organizirale su u klupskim prostorijama tradicionalno ukrašavanje jaja, pisanica, onako kako se to nekada radilo u Bačkoj, a muški dio je na Uskrsni ponedjeljak obilježio stari običaj polijevanja djevojaka i žena, tzv. Vodeni ponedjeljak, polijevajući ljepši spol, ali ne kao nekada običnom vodom, već parfemima.

Obilježavanje ovih dragih uskrsnih običaja u bogatoj tradiciji Hrvata Bunjevaca otvorio je predsjednik Društva vojvodanskih i podunavskih Hrvata *Zvonimir Cvijin*, a o običajima je govorio dr. *Luka Štilinović*, poglavito o sačuvanom običaju Vodenog ponedjeljka koji je karakterističan za Bačku, te ga, osim u Petrovaradinu, u Srijemu gotovo i nema.

»Dva-tri momka obično idu polivat cure. Ujtru rano spremidu konje i karuce i krenu cure polivat

Vodeni ponedjeljak

Muški dio je na Uskrsni ponedjeljak polijevao ljepši spol, ali ne kao nekada običnom vodom, već parfemima

vodom iz kabla kraj bunara. Po selu su išli i pišice uz tamburaše el gajdaša. Nakon polivanja obično se djevojka morala prisvlačit u suvo ruvo. Polivači bi dobili lipo šareno jaje, a ponuđeni su i ladinim ilom i vinom, a cure bi ih zakitile cvjećem. Vrmenom je polivanje vodom bilo

manje obilno, a sad se samo malo polije cura s kolonjskom vodom i parfemom i sve je gotovo«, podsjetio se dr. Štilinović. I dok su prostorijama Društva odzvanjali stihovi pjesme *Zvonka Bogdana* »... dolazit će polivači, pivat će se pisme stare, pratit će vas tamburaši...«,

svi su se skupa prisjetili i ostalih običaja bačkih Hrvata vezanih uz Uskrs. Tako su sjećanja iseljenih bačkih Hrvata odlutala na »Cvitu nedilju« kojom je započinjao Veliki tjedan, procesijom s blagoslovljenim grančicama i čitanjem, odnosno pjevanjem Isusove muke na sv. misi. Prisjetili su se i običaja umivanja u žitu prije odlaska na misu te odlazaka u crkvu na obrede tijekom Velikog tjedna, u srijedu, četvrtak i petak, a i pripremanja jela na Veliku subotu koja su se nosila na blagoslov u crkvu. Svi prisutni bački Hrvati složili su se u mišljenju kako su običaji važan segment tradicijske kulture, da su oni čuvari nacionalne svijesti, nepisana pravila društvenog ponašanja i djelovanja koje se neformalno prenose s koljena na koljeno, a tradicijska kultura, premda podložna promjenama, snažno uporište identiteta. Stoga čuvanje vlastitih običaja ima neprocjenjivu važnost, jer oni su smisao temeljnih ljudskih i civilizacijskih vrijednosti koje su utkane u dubinu bića i temelj su identiteta Hrvata Bunjevaca.

Zlatko Žužić

MORNARSKA PISMA Piše: Milorad BIBIĆ MOSOR

Uskršnji ponedjeljak

Uskršnji ponedjeljak. Split je gotovo prazan. Na onim njegovim najudarnijim i najfrekventnijim punktovima, na Pjaci i Rivi, gotovo da nema nikoga. Pola kafića ne radi, a u onoj drugoj polovici tek poneki ispijač jutarnje kave. Jugo puše, kiša samo što nije počela padati, idealno vrijeme za – ležanje i spavanje! E, ali u kavani Hotela Bellevue, smještenog na dnu splitske Rive, hotela malog kapaciteta soba, ali velike tradicije, živost posve atipična za taj pomalo depresivni splitski uskršnji ponedjeljak. Zanimljivo, u glavnoj ulozi te bučne i operetno vesele atmosfere bili su – splitski umirovljenici! Njih osmero, za dva spojena stola, zezali su se na račun svakoga. I na račun svega. Čak i na svoj račun...

Priznajem, iako nisam mislio ostati u kavani Bellevue, vidjevši taj oktet živahnih starčića, sjeo sam za stol blizu njih, gledao kroz velike prozore prema morskoj pučini na kojoj je carevalo jugo, dižući velike valove, a zapravo bio sasvim koncentriran na ono što čujem, a ne ono što gledam...

Moram priznati: taj oktet splitskih penzionera me oduševio! Zaista oduševio. Toliko analitičnosti, duhovitosti, lucidnosti, bez imalo zloće, bez jedne jedine laži, to odavno nisam doživio. Barem ne u Hrvatskoj. Čak ni u kafićima. Znam, znam, zanima vas čime su me to splitski, kako bi se u Splitu reklo, penšjunati oduševili? Izabrao sam top five njihovih istinskih bisera, koje je vrijedilo zapamtiti. Evo ih...

1. SLUČAJ SANADER – Jeste li vidili svitu moj kakvi smo mi svit!? Svi oni oko Ive Sanadera do jučer su mu virili iz guzice, za njih je bija veliki vođa, klanjali su mu se i pljeskali mu, a sad se prave ka da nikad nisu bili bliski s njim. Zašto smo takvi? Neka Sanaderu bude sve šta je zaslužija, ali kako neke današnje hrvatske ministre nije sram onako tuč po njemu, a do jučer su se kleli u njega...

2. SLUČAJ DUG – Evo ispada da smo toliko dužni Evropi i svitu da to neće moć vratiti ni naši praunuci. Zašto ne bi učinili ono šta je Island učinija Englezima!? Reć glasno i jasno: svitu, mi smo van dužni, ali van nemamo odakle vratiti dug, pa ćemo van ga vratiti kad budemo mogli! I svit će nas razumit...

3. SLUČAJ ŠTRAJKOVI – Bidni radnici nemaju za kruz. Sve isto je rade li ili ne rade. Oni koji ne rade su osuđeni na glad, a dil onih koji rade – ne primaju plaću misecima! Pa bidni idu štrajkat gladu. I ko in jedino daje pravu podršku? Oni šta in je ka i njima i studenti. Umisto da svi stanu uz te poštene radnike, veliki dil svita pravi se da to nije njegov posal. Di je nestala ona prava ljudska solidarnost...

4. SLUČAJ SINDIKATI – Ovi naši hrvatski sindikati su najsmišniji na svitu. Ima ih »mali milijun«, a njihov najvažniji zadatak je – promocija njihovih lidera. Umisto da se ujedine u jedan sindikat i predstavljaju pravu snagu koju će svi respektirati, oni su se razbili na puno sindikata koji ne znače ništa. Zašto se ne ujedine? Zato jer se lideri sindikata ne mogu dogovoriti ko bi bija zajednički lider!

5. SLUČAJ ŽENSKJE – Govori penzioner od 80 godina svome vršnjaku: »Sićaš li se kad smo ono trkali za ženskama?!« A on mu odgovori: »Sićan se ka da je jučer bilo, samo se ne mogu sitit – zašto smo ono trčali za njima?!«

Mario Crnković, svršeni student sveučilišta na Hawajima

Ovi su otoci raj na zemlji

Ima puno poslova koje studenti mogu dobiti, što je odlično za stjecanje iskustva u radu, ali i za samofinanciranje, a sve se može uskladiti s rasporedom nastave

PORUKA BUDUĆIM STUDENTIMA

»Moja poruka budućim studentima je da pokušaju pronaći sebe u nekim novim područjima znanosti, da ne prate šablone i ne idu studirati samo zato što njihovi prijatelji idu studirati na određeno sveučilište. Trebaju znati, prije svega, kako je studiranje jedno od najboljih trenutaka u mladosti i da će im se mnogo lijepih stvari događati tijekom

Svršeni student sveučilišta Brigham Young na Hawajima, Subotičanin Mario Crnković, nedavno je diplomirao na smjeru Informacijski sustav i engleski kao internacionalni jezik. Imao je sreću da fakultet pohađa i završi ga na jednom od najljepših mjesta na planetu, u egzotičnoj američkoj saveznoj državi Hawaii.

»Fakultet koji sam pohađao smješten je na otoku Oahu, u saveznoj državi SAD-a Hawaii«, priča Mario Crnković. »Studij je na mom fakultetu trajao 4 godine. U početku sam igrao vaterpolo, ali samo prve godine. Naime, došlo je do nekih promjena pa su ukinuli vaterpolo na nekoliko sveučilišta, tako da više na Hawajima nema vaterpolskih susreta na sveučilištima.«

ŽIVOT NA HAWAJIMA

»Život je malo skuplji na Hawajima s obzirom da je to ipak otok pa se sve doprema, a to povećava troškove za nekih 30 posto. Primjerice, »Melk« od jednog galona (3,8 litre) je nekih 5 dolara dok je na kontinentu u Americi oko 3 dolara. Benzin je 3,40 dolara za galon. Iznajmljivanje stanova je također skupo. Najam studentske sobe kreće se od 350 dolara po krevetu za mjesec, a u zasebnim sobama to je oko 450 dolara. Jednosobni stanovi su oko 1200, dvosobni oko 2500 pa navise mjesečno. A cijene kuća su od 400.000 dolara pa do nekoliko milijuna, ovi-

sno gdje su locirane. Ljudi zbog toga uzimanju kredite na rok od 20 godina, ili čak i više, da bi uspjeli kupiti kuću i stan.«

HRANA

»Što se hrane tiče, ima je sa svih strana svijeta. S jedne stran je azijska hrana, a s druge američka brza hrana, tako da ima meksičke, kineske, korejske, japanske i konačno brze američke hrane, stvarno svega. I nema toga čega nema kod nas kući, a da ovdje nema. Ljudi me često pitaju ima li ovoga ili onoga, uglavnom ima svega izuzev možda nekih proizvoda koji su izrazito lokalni na našim prostorima.«

FINANCIJE

»Odlična je stvar u Americi što se uz školovanje može i raditi, pogotovo na sveučilištima gdje ima po nekoliko tisuća studenata. Ima puno poslova koje studenti mogu dobiti, što je odlično za stjecanje iskustva u radu, ali i za samofinanciranje, a sve se može uskladiti prema rasporedu nastave. Tako da neki studenti rade između nastavnih sati i nakon njih. Osim toga postoje mnogobrojne stipendije

mlji, ali treba i raditi

studija, ali i voditi računa da uz to grade svoju budućnost. Osobno, preporučio bih da prije ekonomije i nekih socijalnih studija, idu ka tehnologiji, telekomunikacijama i razvijenim istraživanjima (hrana i energija), jer je to tržište koje je trenutačno 'nezasićeno' u svijetu, i u stalnoj je potrazi za mladim profesionalcima. I pogotovo u zemljama 'trećeg svijeta' to sve dolazi na red, polako se prenosi s razvijenijih zemalja, i sve se uzdiže na globalnu razinu.«

koje studenti mogu dobiti, i to sportske, zatim akademske, pa čak u vidu pomoći ako student dolazi iz siromašne zemlje.«

VRIJEME

»Što se tiče temperature zraka, nije veoma toplo i dosta je ugodno zbog povoljnih vjetrova koji često pušu. Nekih 32 stupnja Celzija je uobičajeno, dok je najhladnije negdje oko 20 stupnjeva, ako je kišovito, mada se i sada, iako je nekih 25 stupnjeva, može kupati bez problema jer je voda u prosjeku 24 stupnja. Ljudi uglavnom dolaze zimi zbog valova i surfanja. Tako su nedavno bili valovi oko nekih 8 metara što je stvarno veličanstveno za vidjeti.«

ZABAVA

»Mnogi Hawaje zamišljaju kao raj na zemlji i misle kako se ovdje ljudi samo odmaraju i ništa ne rade, što apolutno nije točno. Mogu reći da se mnogo radi, i pogotovo onaj tko se školuje nema baš puno vremena za uživanje, obilazak plaža i ostalu zabavu. Ali naravno, kada se završi škola i kada se samo radi, ima vremena za uživanje. To je uglavnom vikendom. Sada, s obzirom da sam slobodan, mogu odlaziti na plažu, vidati se s prijateljima, odlaziti na večere ili u noćni život koji je ovdje izuzetno razvijen s obzirom da je u pitanju turističko mjesto, a ljeta je

non stop. Noćni je život bogat jer ima mnogo restorana, noćnih klubova i raznovrsne druge zabave privlačne za turiste, poput vodenog svijeta, kulture Polinezije s njihovim tradicionalnim plesovima, avanturističkih stvari poput hranjenja ajkula, plivanja s delfinima, gledanja kitova, podmornica iz kojih turisti mogu promatrati podvodni svijet. Plaže su izuzetno čiste, sve je uređeno, nema konzumiranja alkohola na plažama, tako da nema problema ili neke buke (nema barova). Hoteli su izuzetni, najpoznatijih svjetskih brandova i, naravno, veoma skupi. Sobe se kreću recimo od nekih 200 dolara za noć pa i do nekoliko tisuća po sobi. Dobra stvar je ako ste lokalac jer se onda dobije ogroman popust pa se na kraju nađu sobe koje koštaju 70 dolara za noć, što je ipak znatna razlika.«

DOLASCI KUĆI

»Što se tiče odlaska kući, mislim kako sam imao sreće svako ljeto ići kući i posjetiti obitelj i prijatelje, i baviti se vaterpolom kod kuće. Lijepo je otići kući i vidjeti promjene koje se događaju tamo, koje vjerojatno ne bih uočio da sam stalno tamo. Nekada se vide razlike nabolje, što se tiče izgradnje samoga grada i napretka u nekim drugim stvarima. Mada se osjeti i utjecaj financijske krize u zadnje dvije godine.«

D. Prčić

KRONOLOGIJA od 9. do 15. travnja

9. TRAVNJA 1926.

Prigodom gostovanja u Subotici, sarajevsko pjevačko društvo Gajret je osim nekoliko koncerata s kompletnim zborom od 100 članova, posjetilo grob istaknutog subotičkog svećenika, rodoljuba i kulturnog djelatnika *Paje Kujundžića*.

10. TRAVNJA 1946.

Utemeljeno je Hrvatsko kulturno društvo u Subotici. Među najatraktivnije dijelove ovog društva spadao je i Književni odjel, koji je koncem godine oformio uredništvo. To je uredništvo početkom sljedeće godine pripremlilo i objavilo prvi svezak književnog časopisa *Njiva*. Pojavio se poslije novogodišnjih blagdana, siječnja 1947. Urednici: *Matija Poljaković* i *Balint Vujkov*.

10. TRAVNJA 2002.

Ravnatelj subotičke tvrtke Biografika i zagrebačke Radin, potpisali su ugovor o osnutku nove tvrtke pod nazivom Rotografika. Nova tvrtka je prva u Srbiji uvela višebojni rototisk visoke kvalitete.

11. TRAVNJA 1786.

Kraljevsko namjesništvo Ugarske prihvatilo je prijedlog subotičkih vlasti o gradnji novog zdanja gimnazije. Zbog previsokih troškova i malog broja đaka, grad je zatražio ukidanje Gramatikalne škole. Prijedlog je odbijen.

11. TRAVNJA 1886.

Održana je osnivačka skupština Crvenog križa Subotice, na kojoj je za predsjednika izabran *József Szigeti*. Dva dana kasnije formirana su još dva upravna odbora ove organizacije, posebno muški i posebno ženski.

11. TRAVNJA 2006.

Državni tajnik za osnovno školsko obrazovanje i predškolski odgoj Vlade Republike Hrvatske dr. sc.

Nevio Štetić i predsjednik Udruge Lijepa naša, dr. sc. *Ante Kutle*, stigli su u dvodnevni posjet Subotici. S predstavnicima ovdašnje lokalne samouprave i prosvjetnim djelatnicima razgovarali su o obrazovanju i odgoju, te posjetili neke osnovne škole i dječje ustanove.

12. TRAVNJA 1941.

Tridesetak minuta poslije ponoći snažna eksplozija zatresla je grad. Dignut je u zrak most iznad podvožnjaka kod željezničkog kolodvora. U promjeru od nekoliko stotina metara popucali su zidovi zgrada, a od zračnog udara razbijena su okna na prozorima. Razoren je vodotoranj, dio Kolske radionice i spaljeno skladište nekadašnjeg Ferruma. Oko 3 sata, pred zorom, završeno je povlačenje vojske Kraljevine Jugoslavije. U 6 sati postrojbe *Horthyjeva* režima, bez ikakva otpora, ušle su u Suboticu. Okupacija je trajala do 10. listopada 1944. godine, kada je Subotica oslobođena.

12 TRAVNJA 1975.

Umro je *Vladislav Vlado Kopunović*, pisac, novinar, glavni i odgovorni urednik tjednika *Hrvatska riječ*. Iskonstruiranom optužbom da je ibeovac i neprijatelj zemlje, smijenjen je s čelnog mjesta u tjedniku. Kao plodan pisac surađivao je u časopisima *Bunjevačko kolo*, *Njiva*, *Rukovet*, *Letopis Matice srpske* i dr. Zastupljen je u Antologiji proze bunjevačkih Hrvata. Rođen je 2. siječnja 1917.

12. TRAVNJA 1983.

Umro je *Marko Čović*, književnik, publicist, kulturni i javni djelatnik. Diplomirao je slavistiku na Filozofskom fakultetu zagrebačkog Sveučilišta. Bio je čelnik nekoliko dnevnih listova i časopisa. Neposredno uoči svršetka Drugog svjetskog rata izbjegao je u inozemstvo. Živi, radi i stvara u Italiji, kasnije u Južnoj Americi, a kraće u Zapadnoj Njemačkoj. Autor je desetak djela, među njima romana *Doktor filozofije*, zbirke novela

Žito zove, autobiografske proze *Priča o lopti* i dr. Rođen je 17. prosinca 1915. godine u Subotici.

13. TRAVNJA 1834.

Umro je *Pavao Sučić*, biskup u Stolnom Biogradu (Székesfehérváru), potomak glasnog plemićke obitelji prvih subotičkih kapetana nakon doseljenja Hrvata Bunjevaca u ove krajeve potkraj 17. stoljeća. Pisao je povijesti, govore i druga djela. Rođen je 11. siječnja 1768.

13. TRAVNJA 1919.

Rođen je *Gáspár Ulmer*, viši arhivist, povjesničar, znanstvenik. Od 1954. do mirovine uspješno je djelovao u Historijskom arhivu Subotice. Autor je desetak većih studija i monografije koje su djelotvorno popunile prazninu u našoj inače oskudnoj historiografiji. Bio je počasni građanin grada Subotice. Umro je 1. siječnja 2003.

13. TRAVNJA 1944.

Rođen je *Branko Jegić*, pjesnik, esejist, kritičar. Nakon gimnazije završio je teologiju na Visokoj bogoslovnoj školi 1970., ali se nije zaredio. Ostao je laik, veoma odan Crkvi. Radio je kao zaposlenik u jednoj međunarodnoj špediterskoj tvrtki. Za života je objavio pjesničku plaketu *Jeka ravnice*, a posthumno mu je NIU Hrvatska riječ tiskala zbirku pjesama *Ja, hodočasnik*. Umro je 19. ožujka 2002.

14. TRAVNJA 1941.

U poslijepodnevnom satima Vrhovni stožer mađarskih domobranskih postrojbi priopćio je kako je zaposjednuto cijelo područje između Dunava i Tise. Time je, po priopćenju, okončana vojna opera-

cija ponovnog pripajanja ranije otrgnutih teritorija Bačke Kraljevskoj kruni Mađarske.

14. TRAVNJA 2006.

Na tribini Književni petak u zagrebačkoj Gradskoj knjižnici predstavljena je produkcija subotičke novinsko-nakladničke ustanove Hrvatska riječ koja je za godinu

dana objavila 15 knjiga, postavši tako najzapaženiji promoter knjiga u hrvatskoj dijaspori u svijetu.

15. TRAVNJA 1780.

Umro je *Mirko Emerik Pavić*, pjesnik, prozaik, enciklopedist. Napisao je tridesetak djela na ikavici i latinskom jeziku. Između ostalog autor je i više rasprava o povijesti Bunjevaca. Od 1754. do 1780. izdavao je Ilirski kalendar. Rođen je 5. siječnja 1716.

15. TRAVNJA 1941.

U ranim jutarnjim satima u Suboticu je stigao specijalni policijski odred od 200 pripadnika, a poslije podne su ulicama špartali odredi mađarske žandarmerije, poznati po svojim crnim perjanicama na šeširima. Mađarska državna željeznica preuzela je subotički kolodvor.

15. TRAVNJA 1999.

Točno u 22,01 sati Subotica je bombardirana projektilima zrakoplovnih snaga Sjevernoatlantskog pakta (NATO). Nakon prve dvije, u 22,05 začule su se još dvije detonacije. Ukupno četiri ispaljene rakete pogodile su i srušile jednu kuću u Ulici Ibolye Ferenci u Malom Radanovcu. Žrtava nije bilo.

Predstavljene dvije knjige Đure Vidmarovića

ZAGREB – Knjige »Hrvatsko rasuće - Teme iz hrvatske dijaspore« i »Teme o Hrvatima u Mađarskoj« Đure Vidmarovića predstavljene su u utorak u Društvu hrvatskih književnika u Zagrebu, piše Hina.

O knjigama su govorili profesorica na Hrvatskim studijima u Zagrebu Sanja Vulić, bivši generalni konzul Republike Hrvatske u Pečuhu Zvonimir Marković, književni kritičar Božidar Petrač i autor.

Govoreći o knjizi »Hrvatsko rasuće« prof. Sanja Vulić je istaknula kako autor u tom djelu, među ostalim, upozorava i na pokušaje da se hrvatsko ikavsko štokavsko narječje u Srbiji pretvori u bunjevački književni jezik.

Prof. Vulić smatra kako je to pokušaj da se Bunjevci pretvori u Srbe te napominje kako je danas i u Srijemu zanemariv broj Hrvata, jer su ih Srbi, osvećujući se za poraz u Oluji, protjerali iz njihovih domova.

Knjige »Hrvatsko rasuće - Teme iz hrvatske dijaspore« i »Teme o Hrvatima u Mađarskoj« objavila je splitska Naklada Bošković.

Zvonko Bogdan u Madlenianumu

ZEMUN – Kantautor tamburaških pjesama Zvonko Bogdan nastupit će 9. travnja na Velikoj sceni opere i teatra »Madlenianum« u Zemunu, uz pratnju orkestra »Osam tamburaša sa Petrovaradina«. Ovo će biti njegov »prvi veliki javni nastup u Zemunu«, najavljuju iz »Madlenianuma«. Podsjetimo, Zvonko Bogdan posljednjih godina svake jeseni drži koncerte u beogradskom Sava centru.

Arsen Dedić u »Sava centru«

BEOGRAD – Legendarni glazbenik koji je obilježio glazbenu scenu bivše Jugoslavije Arsen Dedić, održat će koncert večeras (petak, 9. svibnja) u Velikoj dvorani beogradskog Sava centra. Početak je u 20:30. Croatia records objavila je prošle godine antologiju Arsenove pedeset godina duge karijere pod nazivom »Dobrotvorov dom«, a posljednji Dedićev album »Rebus« objavljen je 2008. godine.

Natječaj za Festival bunjevački pisama

Hrvatska glazbena udruga »Festival bunjevački pisama« Subotica raspisala je natječaj za skladbe koje će biti izvedene na X. festivalu bunjevački pisama, planiranom za rujan ove godine. Propozicije su sljedeće: pjesme se izvide premijerno; glazba i tekst moraju odražavati tradiciju bunjevačkih Hrvata; tekst mora biti pisan na bunjevačkom govoru ili na ijekavici. Osnovna svrha ovoga festivala je promocija i popularizacija nove bunjevačke pjesme i poticaj svima, a osobito mladima, da i sami pridonose očuvanju i unapređenju kulturne baštine svoga roda i naroda, navode organizatori.

Natječaj je otvoren do 30. svibnja 2010. godine. Skladbe slati na adresu: Vojislav Temunović, Skerlićeva 17, Subotica, s naznakom: za X. festival bunjevački pisama; na HGU FBP, Jo Lajoša 4a, Subotica; ili mail: vojot@nadlanu.com

Opširnije informacije mogu se naći na <http://festivalbunjevacki-pisama.synthasite.com>.

Uskrsnji koncert katedralnog zbora »Albe Vidaković«

SUBOTICA – Uskrsnji koncert katedralnog zbora »Albe Vidaković« bit će održan u četvrtak, 15. travnja, u katedrali sv. Terezije Avilske u Subotici. Gost na koncertu je orguljaš Alen Kopunović Legetin. Zborom će dirigitirati s. Mirjam Pandžić, a početak koncerta je u 19 sati.

Predstavljanje zbirke pjesama »Prepekovo proljeće«

NOVI SAD – U četvrtak, 15. travnja, u franjevačkom samostanu u Novom Sadu (Cara Dušana 4) bit će predstavljena zbirka pjesama »Prepekovo proljeće« u izdanju HKUPD-a »Stanislav Prepek« iz Novog Sada. U zbirci su pjesme koje su napisali članovi toga društva u čast Stanislavu Prepeku. Zbirku je uredio Marijan Piljić, a izdavač je »Graphstyle« iz Novoga Sada. Početak je u 17 sati.

Prepekovo proljeće u Gradskoj knjižnici

NOVI SAD – U petak, 16. travnja, u Gradskoj knjižnici u Novom Sadu održat će se manifestacija pod nazivom »Prepekovo proljeće«, koja se održava u povodu 110. obljetnice rođenja književnika i skladatelja Stanislava Prepeka (1900.–1982.). Početak je u 19 sati.

Novi broj časopisa »Nova misao«

NOVI SAD – Iz tiska je izašao novi, četvrti broj »Nove misli«, časopisa za suvremenu kulturu Vojvodine. Osim bilance kulturnih zbivanja, u ovom je broju predstavljen vojvodanski redatelj Želimir Žilnik, a uz časopis čitatelji dobivaju CD sa Žilnikovim filmovima (»Žurnal o mladini na selu, zimi«, »Inventur«, »Gdje je dve godine bio Kenedi«, »Marble Ass«). Na 14 stranica predstavljeni su počeci, poticaji, sazrijevanje, plodovi osporavanja i zrenja Želimira Žilnika.

Časopis također donosi i tekstove posvećene kulturnim politikama gradova.

Elvis Stanić na jazz festivalu u Subotici

SUBOTICA – U Subotici će 15. i 16. travnja biti održan prvi međunarodni jazz festival »Jazzik«, na kojem će nastupiti izvođači iz Srbije, Hrvatske, Mađarske, Austrije, Njemačke i Italije. Među ostalim, u petak 16. travnja na Sceni »Jadran« u 21:30 nastupit će glasoviti hrvatski gitarist Elvis Stanić i njegov internacionalni bend Jazz Ex Tempore.

U okviru pratećeg programa bit će priređene glazbene radionice, izložbe, predavanja, kao i modni performans kreatorice Andree Ledenjak. Po riječima člana vijeća festivala Gabora Bunforda, osim dovođenja vrhunskih jazz glazbenika, suština je i na promicanju učenika jazz odsjeka subotičke Muzičke škole, koji će nastupiti obje festivalske večeri. Održavanje festivala poduprli su, među ostalim, Ministarstvo kulture Republike Srbije i Grad Subotica.

PREDAVANJE NA TEMU STEREOTIPA I PREDRASUDA U NOVINARSKOM IZVJEŠTAVANJU OTVORILO RASPRAVU O KONCEPCIJI MANJINSKIH MEDIJA

Getoizacija ili otvaranje?

Nedostatak praćenja i analize sadržaja medija na hrvatskom jeziku * Trendovi koji se prepoznaju u izvještavanju većinskih medija o nacionalnim manjinama jesu ignorancija, folklorizacija i tzv. manifestacijsko izvještavanje

Piše: Davor Bašić Palković

Mediji na hrvatskom jeziku u Vojvodini do sada nisu bili predmet medijskih analiza niti je istraživana percepcija Hrvata u medijima na drugim jezicima. Posljedice toga su odsustvo jasne predodžbe o tome ima li u medijskim proizvodima na hrvatskom jeziku stereotipa i predrasuda, te tko su mogući njihovi objekti i kakva im je narav, a s druge strane, izostaje i racionalna slika o tome jesu li Hrvati objekti generiranih stereotipa i predrasuda u medijima na drugim jezicima, kao i u kojim medijima eventualno oni figuriraju i na koji način. Navedena pitanja bila su povodom predavanja »Stereotipi i predrasude u medijima – modeli istraživanja, analize i tumačenja« održanog u utorak, 6. travnja, u organizaciji Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata. O toj temi govorio je novinar, medijski analitičar i istraživač *Davor Marko*, koji radi kao akademski tutor u Centru za interdisciplinarnu postdiplomske studije Sveučilišta u Sarajevu. Urednik je novinarskog vodiča »Promicanje medijske odgovornosti u multikulturnim društvima«, koji se bavi trendovima i profesionalnim pogreškama u izvještavanju o romskoj zajednici, te knjige »Zar na zapadu postoji neki drugi Bog – stereotipi i predrasude u medijima prema islamu«. Suradivao je, među ostalim, u istraživanjima koja su se bavila ovom ili sličnom problematikom, a koja su proveli Novosadska novinarska škola i Nezavisno društvo novinara Vojvodine.

NEGATIVNO MARKIRANJE »DRUGIH«

Davor Marko je istaknuo kako izvještavanje koje podrazumijeva stereotipe i predrasude, kako bi se

Davor Marko

na vrlo negativan način markirali pripadnici »drugih« skupina, odlikuje selekcija informacija, kontekst izvještavanja i odabir terminologije. Ovakav način izvještavanja, kako je dodao, može dovesti do rasta etničke distance i potencijalne mržnje prema tim skupina. Karakteristika ovakvog izvještavanja je i senzacionalizam koji se ogleda u bombastičnim naslovima i činjenično slabo potkrijepljenim tekstovima. »Najradikalniji primjer stereotipnog izvještavanja o 'drugima' bio je onaj tijekom rata na prostorima bivše SFRJ, a u takvu propagandu bili su uključeni mediji pod izravnom kontrolom države«, rekao je Davor Marko.

Kako je naveo, malo je analitičara koji se bave manjinskim medijima, a izostanak stalnog monitoringa takvih medija i njihova sadržaja uvjetuju kadrovski i financijski deficiti. Marko je istaknuo kako su pojedina istraživanja manjinskih medija ukazala na postojanje modela informacijske

getoizacije – što znači da jedan medij upošljava samo pripadnike jedne nacionalne zajednice, piše samo na jeziku te nacionalne manjine i obraća se samo toj nacionalnoj manjini. »Takav model za rezultat ima neodrživost takvog medija, jer je manjinska publika vrlo ograničena i specifična, te funkcioniranje takvog medija zahtijeva dotaciju države«, kazao je Marko.

Positivan primjer uređivačkog koncepta, po njegovu mišljenju, jest samostalni srpski tjednik *Novosti*, koji je »otvorio prostor« uposlivši tri bivša novinara *Feral Tribuna*, i koji uz bavljenje pitanjima iz hrvatske zbilje, posebnu pozornost i dalje posvećuju problemima srpske nacionalne manjine u Hrvatskoj. Tiraža ovako koncipiranih *Novosti* je 8000 primjeraka, a list, koji se dosad besplatno dijelio, sada se prodaje na kioskima diljem Hrvatske.

TRENDovi U IZVJEŠTAVANJU

Govoreći o trendovima koji se prepoznaju u izvještavanju većinskih (mainstream) medija o nacionalnim manjinama, Davor Marko je istaknuo prisutnost ignorancije i folklorizacije. »Ignorancija je prisutna u smislu da je vrlo mali broj tekstova posvećen temama iz života. S druge strane, folklorizacija, koja se može primijeniti i na vojvodanske prilike, jest trend koji podrazumijeva svodenje na one elemente koji su isključivo kulturološkog i folklornog karaktera, odnosno da ne postoji nikakva politička organiziranost i druge aktivnosti.« Primjetno je odsustvo senzibiliteta novinara većinskih mainstream medija prema problemima i specifičnostima manjinskih skupina, a čak ni brojni pokušaji edukacije novinara, kao niti tribine, nisu dale značajnijih rezultata.

Karakteristična je također i dominacija faktografskih formi i manifestacijsko izvještavanje, tj. da se o nekim manjinama izvještava najčešće prigodom njihove

vih praznika – Dužijanca kada su vojvodanski Hrvati u pitanju ili Svjetski dan Roma. Također, evidentna je i disproporcija između kvantitete i kvalitete u izvještavanju.

KRITIČKO SAMOSAGLEDANJE

Kako ni u većinskim medijima nema jačeg prisustva demokratske participativne kulture, koja podrazumijeva i kritički odnos prema samom sebi, situacija je slična i kod medija manjina. »U takvom jednom širem kontekstu, manjine, posebice mlade poput hrvatske, nalaze se u nezahvalnom položaju da sebe konstituiraju kao relevantnog subjekta, s obzirom na brojnost i politički utjecaj, deficit visokoobrazovanih kadrova, što je predispozicija da se kritički djeluje«, rekao je Davor Marko.

Po njegovim riječima, jedan od problema je i nedovršena deetimizacija manjinskih medija, odnosno uklanjanje utjecaja države ili nekog državnog tijela na rad tih medija.

»Osnivačka prava manjinskih medija u Vojvodini prenesena su na nacionalna vijeća kojima dominiraju određene političke opcije ili u nekim slučajevima jedna politička stranka. U tom slučaju, budući da nacionalna vijeća predstavljaju neku vrstu državnog tijela, ta deetimizacija nije izvršena do kraja što je ostavilo prostora za političke manipulacije kojih vjerojatno ima«, kazao je Davor Marko.

KAKO PREPOZNATI RELEVANTNU INFORMACIJU?

Po mišljenju ravnatelja Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata *Tomislava Žigmanova*, jedno od ključnih pitanja u ovoj problematici jest određivanje relevantnosti – koja je informacija značajna za informante na hrvatskom jeziku. »Treba prepoznati informaciju koja je značajna. Je li to seoski kulturni događaj, što je možda

jedini relevantan događaj u nekom malom naselju, ili je to vijest da je guverner Narodne banke podnio ostavku. Naime, pretpostavlja se, a to i istraživanja pokazuju, da građani manjinskih nacionalnosti ne konzumiraju samo medije na manjinskom jeziku. Oni su, za razliku od pripadnika većinskog naroda, među recipijentima elektroničkih i tiskanih manjinskih medija, posebice njihova politička i kulturna elita«, rekao je Žigmanov.

Žigmanov smatra i da su većinski mediji izuzetno zatvoreni kada su u pitanju Hrvati. »O Hrvatima se piše mahom samo u negativnom kontekstu, a kada je u pitanju neka vrsta postignuća koje prelazi lokalnu, pa čak i manjinsko-nacionalnu razinu, onda u medijski prostor na srpskom jeziku vrlo teško ulazimo. S jedne strane, tu je problem predrasuda i stereotipa koji postoje u Srbiji, još uvijek postoji veliki animozitet prema Hrvatima, a mi smo mahom subjekti posljedica ukupnih srpsko-hrvatskih odnosa. Ukoliko su ti odnosi dobri, tu je prostor sloboda veći, a ako je riječ o negativnim relacijama, postoji jedna snažna antihrvatska dimenzija u izvještavanju. Kao refleks takvih odnosa kod građana hrvatske nacionalnosti u Vojvodini javlja se povećanje strahova, nespремnost na sudjelovanje u javnom životu, osjećaj rizika za ono čime se bave... Rezultat toga je da onda i mediji na

hrvatskom jeziku, što je razumljivo, nemaju dovoljno odlučnosti da o određenoj temi pišu kroz jednu vrijednosnu matricu koja bi išla prema negativnim stavovima spram službene srbijanske politike«, rekao je Žigmanov.

STEREOTIPI MEDIJSKIH EKSPERATA

Odgovorna urednica tjednika Hrvatska riječ *Jasminka Dulić* rekla je kako ozbiljnije kritičko sagledavanje života hrvatske zajednice zahtijeva veće kadrovske i jače profesionalne kapacitete. Po njezinim riječima, pravo pitanje je – zašto nema više intelektualaca angažiranih u projektima

hrvatske zajednice, na što bi, kao i na niz drugih pitanja, trebala odgovoriti istraživanja. »Da bismo razgovarali o getoizaciji i folklorizaciji manjina trebali bismo prvo napraviti istraživanja. Što se tiče hrvatske manjine, za nas opasnost nije getoizacija nego asimilacija. To vidimo i po tomu koliko je ljudi angažirano u zajednici. Pojedini medijski eksperti, ponavljaju stalno iste fraze, koje po mom mišljenju ne stoje. Upravo suprotno su pokazala neka kvalitetna istraživanja. Tako je istraživanje sadržaja programa na jezicima nacionalnih manjina na RTV-u pokazalo kako ove redakcije ne prate pretežno događanja u manjinskim zajednicama i Vojvodini uopće

već te redakcije zapravo rade kao prevoditeljske službe, prevodeći agencijske vijesti na svoje jezike. Nadalje, smatram da bi Hrvatska riječ, što je i jedna od preporuka dobivenih od medijskih stručnjaka trebala sagledavati stvari na javnoj i političkoj sceni iz kuta ovdašnje hrvatske zajednice. Ako u tom mediju neće raditi Hrvati, tko će identificirati te probleme, itd.«, upitala je Jasminka Dulić.

Ona je dodala kako manjinski mediji ne mogu egzistirati bez dotacije države, jer one postoje kao posljedica uvažavanja različitosti, te usporedivati manjinske s većinskim medijima u tom kontekstu, kako je ocijenila, nije relevantno.

GLAZBENI FESTIVAL »TRENCHTOWN« OD 30. TRAVNJA DO 2. SVIBNJA NA PALIĆU

Dolaze Psihomodo pop i Lollobrigida

Ovogodišnji, deseti po redu, glazbeni festival »Trenchtown« bit će održan od 30. travnja do 2. svibnja na već poznatoj lokaciji Etno camp-a, smještenog u šumi nadomak Palića. Na dvije bine (službenih naziva »Velika« i »Mala«) nastupit će najznačajniji aktualni bendovi i DJ-evi iz regije (Srbija, Hrvatska, Mađarska, Bosna i Hercegovina...), a festival će biti obogaćen i pratećim neglazbenim sadržajima, najavili su organizatori.

Prvog dana festivala nastupit će Veliki prezir, Obojeni program, Irie Maffia (najveće regge ime u Mađarskoj), te beogradski duo Stuttgart Online na Maloj bini. Idućeg dana Velika bina je rezervirana za nastupe bendova Darkwood Dub, Sunshine i Zoster (Mostar,

BiH), dok će na maloj sceni nastupiti francuski sound system Heartical i domaći indie-rock bend Nežni Dalibor. Posljednjeg festivalskog dana posjetitelje očekuje nastup electro pop trash sastava

Lollobrigida, port-royala (Genova, Italija), a kao najveće zvijezde te večeri nastupit će kultni hrvatski rockeri »Psihomodo pop« predvođeni osebujnim showmenom *Davorom Gobcem*.

Karte za ovogodišnji »Trenchtown« mogu se kupiti u Beogradu – Bilet Servis, Mamut megastore i Supermarket (Višnjićeva 10), Novom Sadu – Pariski magazin (Kralja Aleksandra 12) i Subotici – Caffè knjižara Plato po cijenama od 650 dinara (dnevne) i 1.650 dinara (komplet karata za sve dane). Karte se mogu kupiti i putem interneta (www.gigstix.com) po istoj cijeni. Organizatori najavljuju da će karte od 30. travnja biti skuplje. U okviru festivalskog prostora, koji je kompletno ograđen, nalazi se kamp čiji je kapacitet 700 šatorskih mjesta, a bit će dostupno i parkiralište koje sadrži 600 mjesta za posjetitelje i 100 za goste i medije. Festival organizira FOKUS Fondacija iz Subotice.

D. B. P.

Govorim u ime onih kojima nikada nije pružena šansa

*Ljudi mi zamjeraju da su moje priče jako crne, ali ja imam osjećaj da sam megafon za ljude koji nikada nisu mogli govoriti *
Smatram da su ljudi strahovito neljudska bića i pokušavam se pobuniti protiv toga*

Književni festival »Pisci u fokusu«, održan prošloga tjedna u Subotici, ugostio je među ostalima i jednu hrvatsku autoricu – *Ivanu Šojat Kuči*. Ova književnica i prevoditeljica rođena je 1971. godine u Osijeku, gradu u kojem i danas živi. Nakon gimnazije i dvije godine studija matematike i fizike u Osijeku, osam je godina živjela u Belgiji i ondje diplomirala francuski jezik. Dosad je ostvarila solidan književni opus: objavila je romane »Šamšiel« i »Unterstadt«, zbirku priča »Kao pas« (objavljenu i na internetskoj stranici www.elektronickeknjige.hr), eseje »I past će sve maske«, te četiri zbirke poezije »Hiperbole«, »Uznesenja«, »Utvare« i »Sofija plaštevima mete samoću«.

Njezin posljednji literarni uradak, o kojem je prigodom nastupa u Subotici bilo najviše riječi, je

već spomenuti roman »Unterstadt« (njemački naziv za Donji grad, dio Osijeka) koji pripovijeda priču građanske obitelji njemačkih korijena u Osijeku od početka do kraja dvadesetog stoljeća kroz sudbine četiriju generacija žena – prabake, bake, majke i kćeri. Kroz povijest jedne obitelji govori o 20. stoljeću u višetničkom gradu, diktaturama, pogrešnom izboru strana, o sudbini kojoj se teško othrvati. »Unterstadt je bio dobar primjer suživota«, rekla je govoreći o okosnici svojeg romana Ivana Šojat Kuči. »Prije 1918. godine tamo su izlazile četiri dnevne novine, pripadnici četiriju vjeroispovijedi živjeli su skupa dok se nisu desili ideološki cirkusi. Unterstadt je njemački naziv budući da su Nijemci nekada vodili industriju čitavoga grada, a 'essekerski' govor je priznat kao dijalekt njemačkog

jezika. Novim generacijama je taj govor slabije poznat, čak sam i kupila rječnik toga govora, kako bi neke pojmove mogla ubaciti u roman«, kaže ona.

MRAČNE PRIČE

Priče u djelima Ivane Šojat Kuči, koje pojedini čitatelji smatraju mračnima i crnima, predstavljaju »isповijedi ljudi s dna koji su tu pali ne vlastitom krivnjom«. Takvi ljudi i njihove sudbine motivska su preokupacija u njezinoj literaturi. »Imam osjećaj da ti ljudi prolaze kroz mene, idu kroz moju ruku. Ljudi mi zamjeraju da su moje priče jako crne, ali ja imam osjećaj da sam megafon za ljude koji nikada nisu mogli govoriti, koji su završili u nekim sivim domovima, koji nikada nisu bili voljeni, ljudi kojima zapravo nikada nije pružena šansa. Pričam umjesto ljudi koji to nisu mogli činiti dok su bili živi, ja to tako doživljavam. Uzmem novine i pročitam silne stvari u crnoj kronici i silno me boli to. Mislim da su ljudi strahovito neljudska bića i pokušavam se pobuniti protiv toga. Govorim u ime onih kojima su usta zalijepljena«, rekla je Ivana Šojat Kuči i dodala:

»Strašno me nervira što ljudi ne žele govoriti o onome čime su inače konstantno filani u medijima, u crnim kronikama. Što ljudi čitaju prvo u novinama: crnu kroniku i osmrtnice. A kad im se to stavi u književnost, onda je to strašno. Da sam bajke htjela pisati, onda bih se bavila dječjom književnošću i svi bi bili sretni.«

FOTOGRAFIJE ZABORAVLJENIH LJUDI

Osječka književnica je, kaže, opsjednuta starim fotografijama koje imaju utjecaja na njezinu književnost, posebice na oblikovanje likova u djelima. »U Osijeku se svake subote održava sajam starina gdje ljudi među ostalim prodaju

stare fotografije, na kojima nitko ne zna tko je na njima. Počela sam kupovati takve fotografije. Meni je bilo žao tih ljudi. Kupila sam fotografije nepoznatih ljudi s njihova vjenčanja, krstinki. Kod kuće imam gomilu mrtvaca na fotografijama«, objašnjava ona.

Ivana Šojat Kuči iznijela je i svoje osječke kulturne scene, na kojoj su nakon izvjesnog vremena vidljivi pozitivni pomaci. »Nažalost, u Osijeku se s ratom desio strašan pomor kulture. Prije rata, u Studentskom centru dešavali su se različiti kulturni programi. Posljednjih se godina sve to počinje iznova buditi, ali trebalo je puno vremena. Sad se ponovno budi jedna generacija književnika i drugih umjetnika. Živost kulturnom životu grada daju Umjetnička akademija, Osječko ljeto kulture, koncerti u Mini teatru, život oko HNK-a...«.

Suglasna je kako je obnova nekada više razvijene kulturne suradnje na relaciji Subotica-Sombor-Osijek nužnost i potreba, jer ovi gradovi pripadaju istom kulturološkom krugu. »Jezik svakako nije zapreka, mi razumijemo 'što je pjesnik htio reći', mislim da je pitanje više mentalna barijera, nekakvo zaziranje, jedan blesav i potpuno neutemeljen osjećaj. Kad sam došla u Suboticu, iako sam tu prvi puta, imala sam osjećaj da sam i dalje u Osijeku. Osjećala sam se kao kod kuće.«

Uz pisanje i prevođenje, Šojat Kuči se bavi i pjevanjem: počela je kao tinejdžerica u heavy metal bendovima, što je zamijenila šansonom, te crkvenom glazbom tijekom boravka u Belgiji, a danas je članica zbora Opere osječkog Hrvatskog narodnog kazališta. »Otišla sam na audiciju i prošla. Meni glazba, posebice opera, daje poticaj i nadahnuće. Osobito one mračne opere u kojima izvire dualizam, borba svjetla i tame. Plus što rad na operi nudi i svaki puta maskenbal.«

D. B. P.

POVIJEST HRVATSKE KNJIŽEVNOSTI

Slavko Mihalić

Priređuje: Miranda Glavaš-Kul

Jedan od najboljih suvremenih hrvatskih pjesnika, akademik *Slavko Mihalić*, rođen je 16. ožujka 1928. godine u Karlovcu u obitelji *Stjepana* i *Zlate Mihalić*. Otac mu je bio književnik, a majka glumica. Pučku školu i realnu gimnaziju završio je u rodnome gradu, a na Filozofskom fakultetu u Zagrebu studirao je hrvatski jezik i književnost. Radio je kao novinar u Zagrebu, Beogradu i Gospiću. Od svoje se četrnaeste godine bavi pisanjem. Na zagrebačkom je Filozofskom fakultetu pokrenuo književni mjesečnik »Tribina« (1952.). Bio je urednik poezije u izdavačkom poduzeću »Lykos«. Krajem pedesetih godina sudjelovao je u organiziranju festivala poezije, a bio je i glavni je urednik lista »Književna tribina«. Kada je list prestao izlaziti, odlazi u »Društvo hrvatskih književnika« i radi u kulturnome tjedniku »Telegram«. Pokrenuo je »The Bridge«, reviju za prevođenje hrvatske književnosti na druge jezike i osnivao međunarodne »Zagrebačke književne razgovore«. Sedamdesetih se godina prošloga stoljeća uglavnom bavio prevođenjem, osobito sa slovenskoga jezika za što je primio »Župančičevu listinu«. Bio je i taj-

nik biblioteke »Pet stoljeća hrvatske književnosti«. Od 1984. je izvanredni, a od 1991. redoviti član Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Dopisni je član Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Od 1987. bio je glavni i odgovorni urednik književnog mjesečnika »Forum«, a od 2000. predsjednik Društva hrvatskih književnika.

Mihalić je debitirao 1954. godine zbirkom pjesama »Komorna muzika«. Ta prva zbirka jedva da se i može okarakterizirati kao knjiga; radi se naime o svega 12 pjesama tiskanih u sveščici na 16 stranica, bez kazala i bilješke o piscu, ali ona se većim dijelom svoga sadržaja otada ugrađuje u buduće pjesnikove knjige i antologijske izbore. Kao ključne teme dominiraju samoća, tjeskoba i strah, ugroženost i poraz, a motivi života tijesno se isprepliću s motivima smrti. Predstavio se kao egzistencijalistički pjesnik i pripadnik naraštaja tzv. »krugovaša«. »Krugovaši« su bili prva poslijeratna generacija hrvatskih književnika u razdoblju od 1952. do 1960. godine. Izraz

»krugovaši« dolazi od tadašnjeg literarnog časopisa »Krugovi« koji je pokrenut 1952. godine, a čiji je prvi glavni i odgovorni urednik bio akademik *Vlatko Pavletić*. Objavio je dvadesetak zbirki pjesama: »Put u nepostojanje«, 1956., »Početak zaborava«, 1957., »Darežljivo progonoštvo«, 1959., »Godišnje doba«, 1961., »Ljubav za stvarnu zemlju«, 1964., »Prognana balada«, 1965., »Jezero«, 1966. i druge. Za pjesničko je stvaralaštvo dobio mnoge domaće i inozemne nagrade.

Njegove su pjesme prevedene na 25 svjetskih jezika. Zaključno s 2005. godinom, bibliografija

Slavka Mihalića sadrži 25 zbirki poezije. Posljednja zbirka pjesama simboličnoga je naslova »Posljednja večera«. Pjesnik Slavko Mihalić uživao je velik ugled među čitateljskom publikom, a posebno su ga cijenili književni kritičari i tumači književnosti koji su često uspoređivali Mihalićevo pjesništvo s onim najvećih hrvatskih modernih pjesnika – *Silvija Strahimira Kranjčevića* ili *Tina Ujevića*. Jedan je od suvremenih hrvatskih pjesnika koji je najjasnije

i najdublje opjevao strahove, osamljenost i nade svoje generacije. Glavne teme njegovih pjesama su nemoć, pustoš, tjeskoba i praznine. On je pjesnik egzistencije, a ne metafizički nastrojeni tragalac za esencijama. Subjekt Mihalićevih pjesama je osamljen i ugrožen čovjek, čovjek u situaciji, suočen sa životom kao trajnim izazovom i neprestanom opasnošću. Antologijske pjesme su mu »Metamorfaza« i »Majstore, ugasi svijeću«. Umro je u Zagrebu 5. veljače 2007. godine.

JEZIČNI SAVJETNIK

Ministrica bez portfelja

Priređuje: Miranda Glavaš-Kul

U »Večernjem listu« od 24. travnja mogli smo pročitati: »Ministrica bez portfelja Bianca Matković razriješena je dužnosti ministrice bez portfelja na temelju rješenja predsjednice Vlade Jadranke Kosor i supotpisa predsjednika Sabora Luke Bebića te istodobno imenovana na mjesto državne tajnice za gospodarsku diplomaciju u Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva.« Neki su mediji naziv ministrice bez portfelja pohrvatili u ministrice bez lisnice, a velikom dijelu čitatelja ni strani ni hrvatski naziv nije pomogao saznati bez čega je zapravo bila i ostala navedena ministrice.

Francuska riječ *portefeuille*

doslovce je prevedena, no ona ni u francuskome jeziku nije jednoznačna i ne znači samo lisnica. Prvotno je značila nosač dokumenata, spisa, omota, tj. torbu za spise. Iz toga je značenja prešla u uporabu i za manji, džepni nosač dokumenata – lisnicu, ono u čemu se nose dokumenti i novac. A upravo je novac važan jer on sa sobom najčešće nosi i moć. Zato je *portefeuille* u francuskome jeziku dobio i preneseno značenje ovlast, djelatno područje nekoga ministarstva, resor. Dakle, navedena je ministrice sudjelovala u radu vlade, ali nije imala svoje ministarstvo, svoj resor. Sada je razriješena dužnosti ministrice bez ovlasti.

PAPA BENEDIKT XVI. ŽELI »PROVJERITI« ZBIVANJA U MEĐUGORJU

Čeka se komisija iz Vatikana

**Na osnovi dosadašnjeg istraživanja ne može se tvrditi da je riječ o natprirodnim ukazanjima i objavama *
Kardinal Puljić smatra da je »doktrinarni vidik pojave Međugorja riješen«**

Piše: A. Beus

Osnivanje posebnog vaticanskog povjerenstva za istraživanje fenomena Međugorja odavno se najavljuje, no, čini se kako je konačno došao red i da se te najave obistine. Naime, prema pisanju talijanskih medija, sve je spremno za osnivanje tog povjerenstva te papa Benedikt XVI. želi, čini se, konačno raščistiti ovaj fenomen i to, navodno, prije 30. godišnjice prvog navodnog ukazanja Gospe, dakle prije lipnja 2011. godine.

Prema pisanju talijanskog tjednika Panorama, Papa bi za čelnika povjerenstva, koje bi trebalo biti osnovano pri Kongregaciji za nauk vjere, mogao imenovati bivšeg predsjednika talijanske Biskupske konferencije kardinala Camilla Ruinija.

Vrhbosanski nadbiskup kardinal Vinko Puljić izjavio je da mu nije poznato da Vatikan priprema bilo kakav novi dokument o Međugorju, niti da namjerava osnovati posebnu komisiju koja bi proučavala fenomen navodnog ukazanja Gospe u tom mjestu, ali to nije ni isključio. Nadbiskup vrhbosanski podsjetio je da je komisija, koju je na inicijativu Biskupske konferencije Jugoslavije osnovao mostarsko-duvanjski biskup Pavao Žanić, nakon trogodišnjeg razmatranja 10. travnja 1991. godine objavila izjavu u kojoj se, između ostalog, kaže da se »na osnovi dosadašnjeg istraživanja ne može tvrditi da je riječ o natprirodnim ukazanjima i objavama«.

Kardinal Puljić smatra da je »doktrinarni vidik pojave Međugorja riješen«, a da treba posvetiti više pažnje »pastoralnom značenju međugorskog fenomena«, jer se tu okupljaju vjernici ne samo iz BiH, nego iz cijelog svijeta.

»Svakako, za sada je sve u nadležnosti mjesnog biskupa i Kongregacije za nauk vjere, koja bi mogla osnovati međunarodnu komisiju s namjerom da prouči cijeli slučaj Međugorja«, rekao je kardinal Vinko Puljić.

Naime, Kongregacija za nauk vjere je svojedobno, kada je njezin pročelnik bio kardinal Joseph Ratzinger, sadašnji papa Benedikt XVI., a tajnik Tarcisio Bertone, sadašnji državni tajnik, potvrdila zaključak bivše Biskupske konferencije Jugoslavije koja je u Zadru obznanila da je međugorski fenomen povjeren pomnome crkvenom promatranju, bez organiziranja službenih hodočašća, uz ohrabivanje molitve i ispovijedi. Bečki nadbiskup kardinal Christoph Schönborn došao je u Međugorje držati misu, a mostarsko-duvanjski biskup msgr. Ratko Psserić je na to oštro prosvjedovao. To tim više što se, prema crkvenim običajima, Schönborn trebao najaviti mjesnom biskupu, a to nije učinio.

Ne može se, međutim, zanemariti činjenica da je Međugorje postalo treće europsko marijansko svetište po posjećenosti vjernika. I s obzirom na popularnost kod vjernika, Vatikan treba konačno donijeti neku odluku.

Uskrs u Srijemskoj Mitrovici

Blagdan Uskrsa u Srijemskoj Mitrovici proslavljen je svečanom svetom misom u 10 sati i 30 minuta, koju je predvodio mons. Đuro Gašparović, biskup srijemski, uz koncelebraciju mitrovačkog župnika preč. Eduarda Španovića.

Svojim veličanstvenim pjevanjem slavlje je uvećao katedralni župski zbor svetog Dimitrija. Veliki broj vjernika radosno i raspjevano proslavio je Uskrs na svečanoj svetoj misi.

Nakon misnoga slavlja i čestitki koje su uputili biskup i župnik, vjernici su se okupili u župnom dvorištu i dvorani kako bi i kroz međusobne čestitke podijelili radost uskrsnuća Gospodinova.

Ovome slavlju, kao i u drugim crkvama i župama prethodili su vazmeni obredi. Obred Uskrsnuća Gospodinova, obred Velikoga petka – navješćaja muke Gospodnje, kao i obred Velikog četvrtka – večere Gospodnje.

I. Z.

JEDINO CRKVA DANAS IMA ODGOVOR NA RAZAPETOST NAŠIH SUVREMENIKA

Biti svjedok

Piše: mons. dr. Andrija Kopilović

Još uvijek odzvanja uskrсна radost i svečani poklik »Aleluja«. U vremenu smo kada cijeli planet slavi otajstvo Kristova uskrsnuća. Svako vrijeme ima svoje oznake. Ljudi se redovito postavljaju prema svome vremenu kritički. Stariji često tvrde da je nekada bilo bolje. Mladi se nezauzavljivo nadaju boljemu jer ovo – tobože – nije dobro. Tako se događa da se u stvari živi u relaciji između prošloga i budućega, a sadašnjost kao da se ne primjećuje.

Ima u tome i utemeljene istine. Sadašnjost se podnosi ili živi, ali nikada bez sjene. Bilo kakav užitak je prolazan. Nema niti sreće koja je neprolazna, niti sigurnosti koja je stalna. Konačno, pritišće nas prolaznost koja uvire u smrt kao najveću tajnu u ovom životu od koje svi bježimo.

ČOVJEK JE PITANJE

Zar je stvarno svijet stvoren tako čudesno da se sve oko nas događa – čini nam se – ljepše, samo s nama nije sve u redu? Čovjek se ne snalazi. Luta, traži, ispituje i konačno sve spoznato ugrađuje u svoj svijet, a onda vidi kako je mnogo toga bila samo pretpostavka, teorija i opet sve iz početka. Međutim, postoji u svakom vremenu vlastita oznaka kojom se to vrijeme označava u povijesti. Da je bilo bolje prošlo vrijeme ili da će biti bolje buduće, vrlo je relativno. Ali stvarnost kojom se opećajuje povijest je realnost. Naše vrijeme je opećaćeno beznađem. Čovjek našeg vremena ući će u povijest kao čovjek lutalac, čovjek istraživač, čovjek beznađa. To stvara neku vrstu apatije, odbojnosti i nezainteresiranosti. To je realna oznaka našega vremena.

Takvim izazovima povijesti Crkva je pozvana dati odgovor. Kroz povijest je davala. Je li danas u mogućnosti dati puni odgovor? Uskrs je vrijeme u komu se vrednuje odgovor i našem vremenu. Dok razmišljamo o Isusovoj patnji, postavlja se pitanje: »Zar je to tako trebalo biti?« Iz onoga što je slijedilo, odgovor je jasan: Tako i samo tako! Zašto? Jednostavno zato što je sva tjeskoba svih pitanja koja nastaju u čovjeku – radi njega samoga. Ako hoćete, čovjek je pitanje. Ono što je iskonsko zlo polazi od čovjeka. Nije svijet oko njega upitan. Nije priroda upitna. Nije upitan tok vremena. Nisu upitne faze povijesti. Pitanje je čovjek. Najviše ono što je u njemu. Nije upitno ni vrijeme kada se pojavljuje – kada živi – upitno je kako živi. Na taj

Tvrdim da Crkva

danas jedina ima

odgovor na razapetost

naših suvremenika, a taj odgovor

je: obući se u

novoga čovjeka. Bez

novosti i mogućnosti

pobjede nad zlom

u čovjeku, nema

niti nade za boljega

čovjeka.

»kako« odgovor imamo u sebi. Daje nam ga naša savjest. Ako je ta savjest ranjena, marginalizirana, čak uništena, tek onda je pitanje čovjek. Recimo jasno: jedini neprijatelj čovjeka je grijeh. Zlo u njemu. To zlo ga razara i čini upitnim. Teško mu je odgovoriti na relacije prošlost-budućnost samo zbog toga što mu je prljava sadašnjost. Pomiriti se s takvom prljavošću stvara apatiju, nezainteresiranost i rađa beznađe.

KRISTOV ODGOVOR

Na tu i takvu stvarnost odgovorio je Krist: mukom, smrću i uskrsnućem. Zašto tim redom? Muka je posljedica toga »razapetog čovjeka«. Smrt je posljedica grijeha. Postavši čovjekom, prošao je kroz muku i smrt baš radi toga da ih uzme na sebe, ponese na križ i uništi. Uništenje »staroga čovjeka« je uskrsnuće. Krist je uskrsnućem započeo hod »novoga čovjeka«. Taj novi čovjek je po krštenju svukao sa sebe staroga, a obukao se u Krista. Tvrdim da Crkva danas jedina ima odgovor na razapetost naših suvremenika, a taj odgovor je: obući se u novoga čovjeka. Bez novosti i mogućnosti pobjede nad zlom u čovjeku, nema niti nade za boljega čovjeka. Stoga je Uskrs blagdan koji nije spominjanje, pa čak ni slavljenje. On je događanje. Događa se u relaciji Getsemanija, gdje su poznate riječi: »Oče, ako je moguće, neka me mimoide kalež ovaj, ali ne moja, nego Tvoja volja neka bude.« Završni čin te relacije je: »Što tražite živoga među mrtvima – nije ovdje, uskrsnuo je.«

Taj novi čovjek je u nama uskrsnuo. Je li? To je pitanje upućeno Crkvi i čovječanstvu. Nema filozofija, ni teologija koje bi mogle dati potpuni odgovor od onoga u kome se događa otkrivanje Božjega plana s čovjekom, ispunjenje toga plana i konačno punina zajedništva koja je iskoračila iz ovoga vremena i ušla u vječnost. Tko to može danas činiti? Govornici? Ne! Propovjednici? Ni oni. Filozofi? Još manje. Tko onda? Samo svjedoci. Apostol Petar je u prvom svom govoru na Duhove ustvrdio: »A mi smo tomu svjedoci.« Budućnost smisla čovjekovog života koja će ga razlikovati od životinje, koja jede, spava i razmnožava se, pripada svjedocima koji u sebi nose trajne vrednote novoga čovjeka. Stoga je važno živjeti sadašnjost s tom sviješću. U relaciji prošloga i budućega stoji sadašnjost koja ima tu smisao: biti svjedok!

Prijedlog za nedjeljni ručak

... i još po nešto...

HLADNO PREDJELO – RIŽOTO S PRŠUTOM

Potrebno za 4 osobe: 250 g riže, 3 žlice maslinova ulja, 100 g pršuta, 2 češnja češnjaka, 80 g luka, 200 ml bijelog vina, 1 l kipuće vode, 2 žlice vegete.

Za posipanje: 60 g prženih oljuštenih badema, 20 g naribanog parmezana, 1 žlica nasjeckanog peršina

Priprema: Na ulju kratko pirjajte nasjeckani luk. Dodajte pršut narezan na rezance, a zatim rižu. Pecite 2-3 minute, zatim zalijte vinom i kuhajte uz stalno miješanje dok vino napola ne ispari (oko 2 minute). Dodajte usitnjeni češnjak, vegetu i nastavite kuhati podlijevajući vrućom vodom oko 15 minuta. Bademe pomiješajte s parmezanom i peršinom, te tom smjesom pospite rižoto, koji možete poslužiti uz zelenu salatu.

GLAVNO JELO – PILETINA U TIJESTU OD PIVA

Potrebno za 4 osobe: 600 g pilećih fileta, 200 g oštrog brašna, 2 jaja, 300 ml piva, 2 žlice vegete.

Priprema: U dubokoj zdjeli pomiješajte razmućena jaja, brašno, vegetu i pivo. Smjesu ostavite da odstoji desetak minuta. Pileće filete narežite na šire štapiće, posolite i pospite vegetom.

Pripremljenu narezanu piletinu umočite u smjesu za paniranje i pržite.

Pržene filete stavite na upijajući papir, a zatim poslužite uz salatu po želji.

Savjet: Uz ovo jelo izvrsno pristaje umak od jogurta, majoneze, kiselog vrhnja. Možete ga pripremiti vrlo jednostavno: pomiješate vrhnje, majonezu, jogurt i po želji dodate 1 malu žlicu crvene mljevene paprike.

DESERT – MILKA TORTA

Potrebno za 1 koru: 7 bjelanjaka, 200 g šećera, 100 g mljevenih prženih lješnjaka, 1 žlica brašna.

Potrebno za nadjev:

1 l mlijeka, 3 pudinga od vanilije, 6 žlica brašna, 100 g šećera, 21 žumanjak, 250 g margarina, 2 šlaga, 300 g

čokolade s lješnjacima »Milka« i 300 g bijele čokolade »Milka«, 0,5 l slatkog vrhnja.

Priprema kore: Umotiti 7 bjelanjaka, 200 g šećera, 100 g mljevenih lješnjaka i žlicu brašna. Peći 15 minuta na 170 stupnjeva u zagrijanoj pećnici. Sve ponoviti da budu tri kore.

Priprema nadjeva: U 1 l mlijeka skuhati 3 pudinga od vanilije, 6 žlica brašna, 100 g šećera i 21 žumanjak. Kad se ohladi, dodati 250 g margarina i 2 umućena šlaga. Nadjev podijeliti na dva dijela. U jedan dio staviti 300 g otopljenе čokolade »Milka« s lješnjacima, a u drugi dio 300 g bijele »Milka« čokolade.

Filati sljedećim redom: kora, crni nadjev, bijeli nadjev, kora, pa ponovno crni nadjev, zatim bijeli, i od gore treća kora, koju možete premazati slatkim vrhnjem.

UREĐENJE OKUĆNICE

Vrt iz snova

Svugdje u svijetu, pa i kod nas, posljednjih su godina veoma popularni dizajneri vrta. To su kvalificirani ljudi koji vam, već prema veličini, položaju i obliku zemljišta koje imate oko kuće, osmisle vrt iz snova. Oni također odaberu položaje staza, pločnika, saksija s cvijećem, odgovarajuće vrste cvijeća, tako da vrt tijekom cijele godine izgleda lijepo i ukusno uređen.

Eh, da, glavna stavka, ovaj vrt iz snova se naravno naplaćuje, a svakako i podrazumijeva da vam kasnije treba osoba koja će taj vrt i održavati, naravno vrtljar, koji također ne radi besplatno. Ukoliko vaš džep nije »dovoljno dubok« za ovako nešto, potrudite se pa sami srediti svoj vrt, no pri tome vodite računa za što vam služi okućnica.

Ako imate djecu zasadite radije veću travnatu površinu koja će im služiti za igru. Na

tom mjestu možete postaviti i dječje igračke, ljuljačke, tobogane, klackalice, pješčanik. Cvijeće u tom slučaju sadite na rubovima zemljišta oko travnate površine i zaštitite ga niskim ogradama koje ne smiju biti oštre, kako se djeca ne bi ozlijedila. Ili jednostavno izdvojite prostor za igranje i prostor za cvijeće.

Travnate površine možete lako oformiti. Ukoliko ste neodlučni koju vrstu trave zasadi- ti, uvijek se možete posavjetovati sa stručnja- cima koji rade u poljoprivrednim ljekarnama, te dalje postupite po uputama. Neophodne su vam kosilica i prskalica za navodnjavanje, kako bi vaša trava izgledala zdrava tijekom cijele godine. Odaberite vrtnu garnituru i zaštitu od sunca za vruće ljetne dane. Budite obazrivi i pri sadnji drveća, pogotovo ako imate malo prostora. Veliko drveće napraviti će krošnju koja će zasjeniti sve ostale biljke i tako im onemogućiti primanje sunčeve svjetlosti. Birajte nisko drveće ili grmove, rasporedite ih

simetrično ili po ivici vrta. Potrebno je prije sadjenja zemljište obogatiti, za to su najbolja prirodna gnojiva, ali ako niste u mogućnosti nabaviti ih, poslužiti će umjetna koja možete kupiti u poljoprivrednim ljekarnama ili cvjećarnicama.

Što se tiče cvijeća, birajte i sadite više vrsta vodeći računa koje u kom mjesecu cvate. Napravite raspored tako da od ranog proljeća do kasne jeseni imate cvjetove u vrtu. Uskladite boje i visinu biljaka, jer ćete u suprotnom i pokraj uloženog truda dobiti šarenu površinu koja izgleda neukusno i neuredno. Biljke s visokim stablom i većim cvjetovima

sadite u centru leje, ako je leja na središnjoj površini vrta, ili u posljednjem redu ako je leja pokraj ograde. Niže biljke sa sitnim cvjetovima sadite oko visokih ili ispred njih u drugom slučaju, a najbolje je zasaditi biljke približne visine u istoj leji. Ne sadite previše biljaka čija bi vam njega oduzimala puno vremena, jer će vas to opterećivati. Sve uredite umjereno i po vašem ukusu, tako da vam i sam rad u vrtu pruža zadovoljstvo i relaksaciju. Tada i vaš vrt može biti kao vrt iz snova.

OČNA KUĆA
optika i ordinacija
na jednom mjestu

 551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20
KOD GLAVNE POŠTE

Crteži iz dječjeg vrtića »Marija Petković«

Priča o uskrsnom zecu

Andrija Huska - 6 godina

Dominik Kujundžić - 6 godina

Leona Matković - 6 godina

David Bagi - 6,5 godina

Ivana Vojnić Zelić - 6,5 godina

Lucija Ivković Ivandekić - 6,5 godina

9. travnja 2010.

Luka Suturović - 6,5 godina

Uskrsni zečić Miško

Jednog jutra zečić Miško rekao svojoj majci:

- Znaš što, mama? Ne želim više raznositi jaja za Uskrs. Pa, nitko više ne vjeruje u priču da ih zečići donose. A i, nekako, prevelik sam za to.

Činilo se to majci čudno, ali pažljivo je zapitala:

- Zbog čega sad to? Uvijek te veselilo kad su djeca pronalazila jaja ostavljena u vrtu.

- Ispričao sam prijateljima u školi što radim, a oni su mi se smijali. Rekli su da je to glupost, da sam sve izmislio i da ne mogu ja biti taj koji poklanja jaja.

Shvatila je mama u čemu je problem i pokušala pomoći:

- Kad ne bi raznosio jaja, djeca bi bila žalosna. Bilo bi isto kao da smo mi zaboravili tvoj rođendan. Kako bi se ti osjećao?

- Veoma tužno, mama, rekao je zečić

- Ali, znaš što?! Na svako jaje napisat ćemo sitnim slovima: ZEČIĆ MIŠKO i svi će znati da si ti ta jaja donio.

- Mama to je super! I više me nitko neće zezati!

- I sva djeca će biti sretna - završi zadovoljno mama i njuškicom nježno dodirne svog sinčića.

Vera Fučko - Trstoglavec

Marjan Romić - 6,5 godina

Nemanja Merković - 6,5 godina

Petar Vukmanov Šimokov - 6,5 godina

Vanja Perčić - 7 godina

Subotički vatrogasci

Iznimno važnu »javnu komponentu« svakog većeg naselja čini dobro organizirana zaštita od požara, a dobro ustrojeno profesionalno ili dobrovoljno vatrogasno društvo predstavlja efikasnu obranu od vatrene stihije. Subotica je, kao jedan od najstarijih gradova na ovim prostorima, prema pisanim tragovima imala jednu od najstarijih vatrogasnih službi koja datira još iz 1865. godine, kada je i napisana zamolba gradskih zanatlija da se formira udruga vatrogasaca. Službeno, Dobrovoljno vatrogasno društvo formirano je 1888. godine, pa zbog toga u povijesti subotičkog vatrogastva često postoje i dva datuma koja se obilježavaju.

DOKUMENTI IZ 1865. I 1867. GODINE

»Poznato je da smo mi, dole potpisani, u ovome gradu godinama vrijedno gasili požare, nas je doduše služ-

beni organ grada uredno nagradio, a pošto smo mi upućeni u gašenje požara i kod svakog slučaja smo prisustvovali što se vidi u izvješćima, usudujemo se obratiti Općinskom vijeću grada, ako su suglasni s našim načelima i molbama da se osnuje udruga vatrogasaca.« Ovaj dokument su 20. svibnja 1865. godine u Subotici potpisali: *Mihalj Lipai* (užar), *József Csorba* (stolar), *Jozef Fulep* (kovač), *Ladislav Mamučić* (sarač), *György Teke*, *Benus Kanjo* (kolari), *János Albert* (mesar), *János Vida*, *Stevan Kovačić* (užari), *Miklós Honko* (tokar), *Franjo Černetić* (mesar), *József Englebrecht* (tesar) i *László Szelesi* (stolar). Ovaj vrijedan povijesni dokument predstavlja preteču budućeg DVD-a, stvarnu potvrdu i činjenični navod organizirane, kvalitetne zaštite od vatre predstavlja sačuvano izvješće policajca iz 7. i 8. gradskog kruga, *Jánosa Tarnaia*, u kojem se pokraj opisa požara navodi i sljedeće: »Prilikom gašenja

požara nisu imali nikakve tjelesne ozljede, niti materijalna oštećenja na odijelu...«

Zahvaljući glasovitom gradskom povjesničaru *Gašparu Ulmeru*, koji je pronašao ove dokumente, vatrogasnom savezu tadašnje Jugoslavije je podnesen zahtjev za priznavanje jednog od prvih organiziranih oblika vatrogastva na ovim prostorima.

USTROJENA HIJERARHIJA

Ivan Hajek, zanatlija iz Subotice i po činu narednik, u četu je stupio 28. kolovoza 1888. godine i prva je osoba koja je službeno zavedena u Matičnu knjigu subotičkog DVD-a, a još tri osobe iz 19. stoljeća – *Pere Prčić*, gradski činovnik (primljen u četu 10. ožujka 1895.), *Veco Malagurski*, mlinar, i *Roko Priks*, krojač, također su službeno zavedene u ovu službenu ispravu. Sva trojica su dobila čin narednika i bili su odlikovani »Srebrnim

križem za požrtvovanost«. U tadašnjem Dobrovoljnom vatrogasnom društvu bila je ustrojena raznovrsna hijerarhija pa se prema navodima iz Matične knjige vidi kako su postojala i sljedeća zvanja: zapovjednik, podzapovjednik, narednik, vodnik, rojnik, zamjenik rojnika, redovi i pripravnici, dok je u čelništvu društva bilo predsjednika, tajnika i članova upravnog odbora, članova nadzornog odbora, administratora, pa čak i pročelnika tamburaške sekcije.

Prema službenim podacima Dobrovoljna vatrogasna četa u Subotici postoji od 24. lipnja 1888. godine, što je i službeni datum organizirane protupožarne zaštite u gradu. Nekoliko mjeseci kasnije gradska je uprava formirala i profesionalnu vatrogasnu četu. No, povijest grada otkriva i jednu još stariju, na latinskom jeziku napisanu, naredbu gradskog magistrata iz 1807. godine, koju je potpisao gradski senator *Antun Milodanović*, prema kojoj u slučaju izbijanja požara u gradu svi građani i stanovnici moraju u prozor staviti upaljene lampe ili svijeće, kako bi ljudi mogli brže stići do mjesta požara i mogli početi gasiti vatru.

GRADSKA KUĆA – OSMATRAČNICA

Tijekom ljeta, osobito u vrijeme žetvenih radova, bilo je organizirano vatrogasno osmatranje s tornja Gradske kuće i uvijek su dežurala po dva operativca. Jedan iskusniji i jedan mlađi koji se tek učio za osmatranje. Na taj se način pravodobno mogla uočiti svaka potencijalna opasnost od vatrene stihije i reagirati u sanaciji buknulog požara.

www.supijace.co.rs

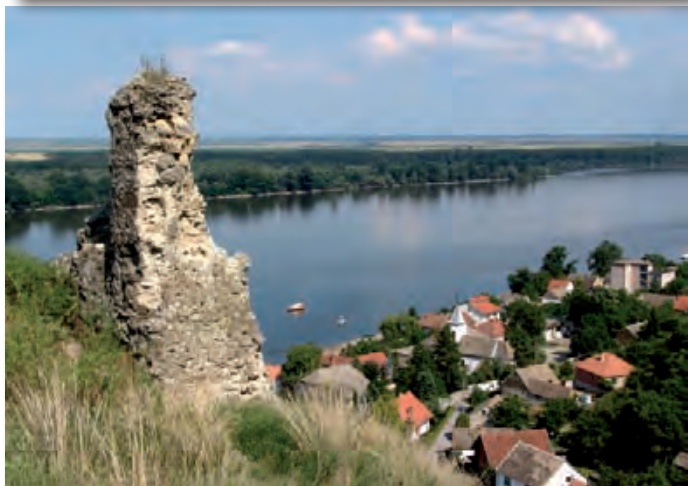
OD NJIVE DO TRPEZE.

ЈКП Суботичке пијаце
Szabadkai Piacok KK
JKP Subotičke pijace

Stari Slankamen

9. travnja 2010.

U NEKOLIKO REDAKA

Kredit

Živimo u vremenu kredita, kada su ljudi primorani zaduživati se zarad osiguranja vlastite egzistencije. Dobro, kada je u pitanju novac. Ali, zašto i toplo vrijeme moramo dobivati na kredit, a trpjeti kamate dodatnog hladnog vala?

FOTO KUTAK

No comment!

KVIZ

Hawai

Koje su godine su Havaji postali savezna država SAD?
Koji je glavni grad ove otočke države?
Kako glasi nadimak ove savezne države SAD?
Koliko stanovnika živi na Havajima?
Kako se zove osam glavnih otoka havajskog arhipelaga?
Koji su govorni jezici na Havajima?

21. kolovoza 1959. godine Havaji su postali 50. savezna država SAD
Honolulu
Aloha State
Oklo 1,3 milijuna
Ni'ihau, Kauai, O'ahu, Molokai, Lanai, Kahoolawe, Maui i Hawaii
Engleski i hawajski

VICEVI

Idu šumom mali mrav i mali slon.
- Koliko si star? - upita mali slon.
- Šest mjeseci - odgovori mali mrav.
- I ja imam šest mjeseci, a vidi koliko sam veći od tebe - začudi se mali slon.
- Da, ali ja sam bio tri mjeseca bolestan! - odgovori samouvjeren mali mrav.

Lutaju slon i mrav pustinjom. Vide mrav kako je slon ožednio, pa ga upita:
- Pa što se stidiš tražiti malo vode iz moje čaturice?

Razgovaraju dvije mačke. Kaže prva:
- Mjau...
- Mjau, mjau - odgovara druga.
- Pa što sada mijenjaš temu? - iznervira se prva mačka.

PLIVANJE

Plivački miting u Bečeju

BEČEJ – U subotu, 3. travnja, održan je memorijalni plivački miting »Laza Stojšić« u Bečeju na kojem je sudjelovalo 19 klubova s 382 natjecatelja. Plivački klub Spartak iz Subotice nastupio je s 66 plivača i bio najbolji u momčadskoj konkurenciji, ukupno osvojivši 28 medalja (13 zlatnih, 8 srebrnih i 7 brončanih). Najvrijedniji rezultat na ovom natjecanju ostvario je *Momir Vujković Lamić* u disciplini 100m prsno. Ostali rezultati:

Kategorija 1992. i stariji: *Momir Vujković Lamić* (1. 100 prsno, 1. 100 slobodno), *Žolt Roža* (3. 100 prsno), *Marko Sente* (3. 200 mješovito)
 Kategorija 1993.: *Silvester Lukač* (1. 200 mješovito, 2. 100 leđno)
 Kategorija 1994.: *Mia Manjok* (1. 100 slobodno, 2. 100 prsno)
 Kategorija 1995.: *Mikloš Ileš* (1. 100 delfin, 1. 200 mješovito), *Tamara Der* (1. 100 delfin), *Tamara Jovanović* (2. 100 slobodno, 2. 100 leđno)
 Kategorija 1996.: *Brigita Hegediš* (3. 50 prsno), *Dušan Romić* (2. 50 slobodno)
 Kategorija 1997.-1998.: *Bojan Rašković* (1. 50 slobodno, 1. 50 leđno), *Milica Šoštarec* (1. 50 slobodno, 1. 50 delfin), *Andrej Barna* (2. 50 delfin, 3. 50 slobodno), *Aleksa Šehovac* (2. 50 slobodno)
 Kategorija 1999.-2000.: *Jovana Mavrak* (1. 50 slobodno, 2. 50 leđno), *Marko Šoštarec* (3. 50 leđno)
 Kategorija 2001. i mlađi: *Novak Savić* (1. 50 leđno, 3. 50 delfin)
 Štafeta (8x50 slobodno) u sastavu: *Vujković, Šoštarec Marko, Lukač, Jaramazović, Šoštarec Milica, Manjok, Kujundžić i Jovanović*, osvojila je 3. mjesto.

STOLNI TENIS

Uskršnji turnir

SUBOTICA – Najbolji subotički stolnotenisački pioniri odigrali su prošle subote u prostorijama nove dvorane JKP »Stadion«, drugi po redu,

Uskršnji turnir TOP 10 na kojemu je apsolutni pobjednik sa svih devet trijumfa bio *Aleksandar Stančević*. Drugo mjesto sa samo jednim porazom, u susretu protiv Stančevića, zauzeo je *Aleksandar Radosavljević*, dok je treći s dva poraza bio *Denis Sinanović*.

NOGOMET

Bačka remizirala

BAČKA TOPOLA – Nogometaši Bačke nisu uspjeli na gostovanju svladati momčad Bačke Topole i neodlučenim rezultatom (1-1) izgubili su prvu poziciju na tablici Vojvodanske lige skupina Istok.

Sljedeći susret, 24. kola, Bačka igra na svom terenu protiv momčadi BAK-a.

Poraz Spartaka ZV

BEOGRAD – Golovima *Lomića* derbi 22. kola nogometne Super lige Srbije između Partizana i Spartaka Zlatibor vode (2-0) pripao je beogradskim »crno-bijelima«. Unatoč porazu, Subotičani i dalje zauzimaju visoku treću poziciju na prvenstvenoj tablici, a sljedeći susret igraju u subotu, 10. travnja, na svom stadionu protiv BSK-a iz Borče.

Sončanima tri boda

SONTA – U 21. kolu Međuopćinske lige Sombor – Apatin – Odžaci – Kula u Sonti su gostovali nogometaši Terekveša iz susjednog Svilojeva. Po ugodnom vremenu, idealnom za igru, nogometaši obiju momčadi priuštiti su ugodno uskršno poslijepodne gledateljima, kojih se na Dinamovom stadionu okupilo oko 300. Već od prve minute utakmice radikalno pomlađena ekipa domaćina odlučno je jurišala na vrata Terekveša, što je rezultiralo vrlo ranim vodstvom od 2:0 zgodicama *Dekana* u 5. i *Kmezića* u 6. minuti. Uz dobru igru u polju Dinamovci su stvarali prilike pred gostujućim vratarom, no zgoditaka u prvom poluvremenu više nije bilo. U nastavku, dominacija Dinama se nastavlja, no nakon nedozvoljenog starta Barunova u kaznenom prostoru Dinama, jedan od rijetkih ozbiljnijih napada Svilojevaca završava se jedanaestercom, kojega je u 53. minuti realizirao *Relić*. Pet minuta kasnije još jedan munjeviti napad Dinama završen je zgoditkom *Klecina*, a 3:1 bio je i konačni skor utakmice. Sudačka trojka iz Apatina, predvođena *Aleksandrom Katalinićem*, pravdu je dijelila bez pogreške.

Dinamo: *Matić, Krstin, Topal, Barunov, Majstorović, Karajkov (Mihaljev), Gal, Vučićević (Klecina), Dekan, Kmezić (Tetkov), Nesvanulica*.

Ostali rezultati: OFK Metalac – Aleksa Šantić 4:0, Panonija – OFK Odžaci 0:2, Dunav (Bački Monoštor) – Sport 7:0, Jedinstvo (K) – Jedinstvo (R) 4:1 i Sloga – OFK Hajduk 2:1

I. A.

MEĐUOPĆINSKA NOGOMETNA LIGA BAČKA PALANKA - II. RAZRED

Pobjeda Sloge u gostima

PLAVNA – Nakon teškog poraza u prvoj utakmici proljetnog dijela prvenstva Sloga se brzo oporavila i Bačkom Novom Selu pobijedila domaći NK Bački Hajduk rezultatom 3:2. U lijepoj i borbenoj igri zgo-ditke su za Slogu postigli *T. Nikolić (2)* i *Pupovac*.

Čini se da ovoj ekipi Sloge predstoje bolji dani, a novi trener *Mika Rakić* vjerojatno će na najbolji način iskoristiti potencijal s kojim raspolaže. Vrijeme je i da nogometaši, i pokraj svih objektivnih poteškoća, pristupe ozbiljnije svojim obvezama, jer Sloga je nekada bila značajan čimbenik sportskog života u ovom kraju. U 10. kolu prvenstva Međuopćinske nogometne lige Bačka Palanka - II. razred Sloga na svom terenu dočekuje NK »Našu zvezdu« iz Silbaša, što bi moglo privući više simpatizera i prijatelja ove ekipe, da joj svojim bodrenjem i navijanjem pomognu.

Sloga: *Novaković, Pupovac, Stojanović, Oto, Tučev (Rakas), Grubješić, Gajić, V. Nikolić, T. Nikolić, B. Nikolić, Jovanović (Milaković).*

Z. P.

Đurđin vodi

ĐURĐIN – Pobjedom na gostovanju protiv Severa (2:0) nogometaši Đurđina drže i dalje prvo mjesto na tablici GFL. U sljedećem, 15. kolu u nedjelju, 11. travnja, na svom terenu dočekuju momčad Lokomotive iz Subotice.

VATERPOLO

Pobjeda na oproštaju

SUBOTICA – Uvjerljivom pobjedom protiv gostujuće momčadi Dinama iz Pančeva (18-8), vaterpolisti Spartaka završili su natjecanje u I. B ligi Srbije. Za Spartak su nastupili:

Keri, Čabrilo 2, Labadi 1, Kiš 3, Konjević 1, Videc 3, Kuti 2, Korica, Milikić 1, Tešić 2, Jancić, Andrić 2, Marton 1, Čović.

ODBOJKA

»Golubice« u finalu

OBRENOVAC – Treću, odlučujuću pobjedu u polufinalnoj seriji protiv ekipe TENT-a, ŽOK Spartak je izbio u drugom susretu gostovanja u Obrenovcu. Nakon poraza u prvom duelu, u subotu 3. travnja »Golubice«

su zaigrale na višoj razini i za samo 70 minuta igre deklasirale domaći sastav 3-0. Finalna serija doigravanja za naslov prvaka države započinje prvim susretom protiv Crvene zvezde 14. travnja.

DŽUDO

Brončana Nora Mrekva

BEOGRAD – Mlada subotička džudašica *Nora Mrekva* osvojila je treće mjesto i brončanu medalju na državnom prvenstvu za starije pionire i pionirke, održanom prošlog vikenda u Beogradu. Mlada Subotičanka nastupila je u kategoriji do 52 kg.

NOGOMET

Bolji uvjeti za kvalitetnije rezultate

SUBOTICA - Povod ovoga teksta je nedavni završetak radova na renoviranju svlačionica škole nogometa NK Spartak Zlatibor vode, jedinog subotičkog Super ligaša, koji se poslije deset godina na tavorenja u nižim rangovima natjecanja u ovoj sezoni ponovno priključio elitnom razredu nogometa u Srbiji. I već u prvoj godini povratka, Spartak ZV je prikazao odlične igre i trenutačno se nalazi na visokom trećem mjestu, odmah iza najjačeg, beogradskog dvojca, Crvene zvezde i Partizana. Da bi se održala kvaliteta rada u klubu i nastavio kontinuitet dobrih rezultata potrebno je ulagati i u infrastrukturu objekata u kojima se odvija rad, kako bi se zadovoljili svi neophodni segmenti pravilnog razvoja. Nogometni primjer, najnoviji je pothvat gradske uprave tj. resora za sport i mladež koji je cijeli projekt uspio realizirati u suradnji sa sredstvima Ministarstva za sport i omladinu Republike Srbije i Nogometnog saveza Srbije. U lijepo opremljenim svlačionicama, nogometna mladost ovoga renomiranog kluba ima znatno kvalitetnije uvjete koji bi, u svom dijelu trebali doprinijeti i boljim rezultatima u bliskoj budućnosti. Slijede i radovi na opremanju novoga terena s veštačkom travom i postavljanje zaštitne ograde, a prema planiranim rokovima cijeli posao bi trebao biti dovršen sredinom ovoga mjeseca i mladi nogometaši Spartak ZV dobit će još bolje uvjete za nogometni napredak.

TENIS

OP Subotice do 12 godina

SUBOTICA – Nova teniska sezona započinje u subotu 10. travnja kada će se na terenima TK Spartak u Dudovoj šumi, održati prvi turnir, Otvoreno prvenstvo Subotice za dječake i djevojčice do 12 godina starosti. Turnir je III. jakosne kategorije, a za najuspješnije su predviđeni pobjednički pokali.

MALI NOGOMET

Turnir veterana

SUBOTICA – Drugi turnir veterana u malom fudbalu »PEŠTA 2010« održat će se u razdoblju od 22. travnja do 10. lipnja u Sportskom Centru »PEŠTA« na Makovoj sedmica 310 u Subotici. Turnir će se igrati po sustavu 5+1 s tim da će se primjenjivati pravila FUTSAL-a. Zainteresovane ekipe se mogu prijaviti do 19. travnja 2010. godine. Prijave i informacije na telefonskim brojevima: 024/558-543; 064/122-87-50 i 060/44-11-011.

POGLED S TRIBINA

Veliki nogomet

Kada budete čitali ovu sportsku kolumnu bit će poznati svi polufinalisti ovogodišnje sezone Lige prvaka, četiri nogometne momčadi koje su stigle nadomak velikog finala koje će se igrati 22. svibnja u Madridu. U ovom trenutku to je ono najbolje što »klupska Europa« ima, a poznajući mogućnosti ostalih nogometnih aktera našeg planeta, to je ono najbolje na svijetu. Konačno, prošlogodišnji pobjednik Lige prvaka osvojio je i naslov svjetskog prvaka na turniru najboljih momčadi. Da, da, u pitanju je veliki nogomet u pravom smislu te riječi, ne samo zbog toga što se igra »na velikom terenu«. Igraju ga i drugi na terenima istih dimenzija, poput recimo HNL-a u Hrvatskoj ili Super lige u Srbiji, ali Champions league, a pogotovo njenu završnicu, »vide« samo oni najveći i najmućniji. Davno je još velikan mađarskog nogometa *Ferenc Puskas* rekao: »Kis pénz, kis foci« (Za malo novca – mali nogomet) i bio stopostotno u pravu. Velike europske momčadi koštaju više od proračuna mnogih naših gradova i zato i igraju u završnicima najprestižnijeg europskog klupskog natjecanja. Nažalost, prvaci Hrvatske i Srbije mogu samo o tome sanjati, i prisjećati se nekog drugog vremena kada je Dinamo osvojio Kup sajamskih gradova, a Crvena zvezda osvojila tadašnji Kup šampiona. Bilo je to ipak neko drugo vrijeme, klubovi su bili limitirani brojem stranih igrača i igrao se neki drugi nogomet. Otkada je uvedeno Bosmanovo pravilo o slobodnom »protoku« igrača, velike momčadi postale su jače od brojnih nogometnih reprezentacija, a broj nogometnih »legionara« u njima sve veći. Primjerice, u prvom četvrtfinalnom susretu protiv Barcelone u početnoj postavi londonski klub nije imao niti jednog engleskog igrača (poslije je u igru ušao *Walcott*). Eto to je taj veliki nogomet (i veliki novac o kojem je pričao Puskas bácsi, zasigurno jedan od najvećih nogometaša svih vremena). Sve ostalo je čisti idealizam ili nogometnom terminologijom rastumačeno – ispadanje u pred-fazama Lige prvaka. Istina, ponekad se i uspije stići među 32 odabrane momčadi, ali to je toliko rijetko da se brzo i zaboravi...

D. P.

NOGOMET

Kolo remija

U skršnje, 23. kolo u 1. HNL bilo je u znaku neodlučenih rezultata nekoliko momčadi iz samoga vrha prvenstvene tablice, pa su miroljubivi dueli obilježili susrete Rijeke i Dinama (2-2), Zagreba i Hajduka (1-1) i Cibali i Istre 1961 (0-0). Zagrebački plavi su zadržali osam bodova prednosti nad Vinkovčanima, dok Hajduk zaostaje šest za Cibaliom, najugodnijim iznenađenjem prvenstva.

Ostali rezultati 23. kola: Varteks – Šibenik 5-1, Lokomotiva – Karlovac 0-0, Slaven Belupo – Croatia Sesvete 4-0, Zadar – Osijek 2-1, Inter – Međimurje 2-1.

RUKOMET

Poraz na oproštaju

Nakon pobjede u prvom susretu u Zagrebu, rukometaši Barcelone su i u uzvratu svladali momčad Zagreba CO (36-33) i dvostrukom

pobjedom potvrdili plasman u četvrtfinale Lige prvaka. Hrvatski prvak odigrao je solidnu sezonu u najjačem klupskom natjecanju, ali su se »plavo-crveni« pokazali nepremostivom preprekom prema završnici.

Rukometašice na EP-u

Ženska rukometna reprezentacija Hrvatske, pobjedama protiv Makedonije u trećem i četvrtom kolu kvalifikacija, izborila je plasman na završni turnir Europskog prvenstva koji će se koncem ove

godine održati u Norveškoj i Danskoj. Izbornik *Zdravko Zovko* selektirao je ekipu koja bi se mogla boriti i za neko od odličja i poslije dužeg vremena ponovno vratiti hrvatski ženski rukomet među najbolje na Starom kontinentu.

TENIS

Čilić 9, Ljubičić 14

Unatoč slabijim rezultatima na turniru Masters 1000 serije u Miamiu, dvojica najboljih hrvatskih tenisača zadržali su visok plasman na ATP ljestvici. *Marin Čilić* nalazi se na 9. mjestu i dalje je stanar TOP 10, dok je *Ivan Ljubičić* na 14. mjestu. Treći hrvatski tenisač u TOP 50 je *Ivo Karlović* na 29. mjestu, potom slijede *Ivan Dodig* (155.), *Antonio Veić* (188.), *Roko Karanušić* (192.) i drugi.

NAMA JE DOVOLJNO
DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.rs
e-mail: funero@funero.rs
Mogućnost odloženog plaćanja

BOŽIDAR TUMBAS, VRATAR NOGOMETNOG KLUBA BAČKA

Šampionske ambicije

Uvijek sam volio igrati za momčadi koje su se borile za vrh i imale pobjednički mentalitet

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Najstariji nogometni klub na svejugoslavenskim prostorima, NK Bačka iz Subotice, bori se ove sezone za ulazak u viši rang natjecanja i trenutno zauzima drugo mjesto na tablici Vojvodanske lige skupina Istok. Za dobre rezultate momčadi iznimno je važno imati dobrog i pouzdanog vratara, osobito kada se svaki susret igra s imperativom pobjede, s obzirom da je zacrtan šampionski cilj. Bačkin vratar *Božidar Tumbas* (1977.), odličnim partijama potvrđuje pravilnu selekciju čelnništva kluba, a kako sam gleda na aktualnu sezonu saznajemo u kraćem razgovoru za naš tjednik.

»Drago mi je što sam dio momčadi koja je izvrsno uklopljena i najozbiljnije pretendira za plasman u viši rang natjecanja. Igramo dobro, u prvih šest susreta primili smo samo četiri pogotka i to je, kada se bori za vrh, iznimno važno. Ekipa je vrlo homogena, postoji veliko zajedništvo i siguran sam da ćemo na koncu prvenstva osvojiti prvo mjesto.«

NK BAČKA

Novi sportski direktor kluba *Vjekoslav Ostrogonac* uspio je u aktualnim teškim uvjetima okupiti solidnu momčad za nastavak natjecanja u Vojvodanskoj ligi skupina Istok i već u prvim proljetnim susretima vidjelo se kako momčad pod vodstvom trenera *Đurovića* odlično funkcionira.

»Na treninzima se kvalitetno radi, momčad je sastavljena u dobroj 'mješavini' mladih i starijih igrača, jer se zna da se u ovim rangovima natjecanja mora ispuniti uvjet mladih 'bonus' igrača. Čelnništvo je dobro izabralo igrače za koje vjeruje da mogu ispuniti šampionsku zadaću, a nama sada preostaje i ispuniti je.«

Svaki susret je igra na pobjedu i kada se bori za vrh tablice nema nikakvih drugih kalkulacija.

»Uvijek sam više volio igrati za momčadi koje se bore za vrh i

imaju šampionskih ambicija. Ovaj sastav Bačke je upravo takva momčad i drago mi je što imam priliku sudjelovati u borbi za naslov prvaka Vojvodanske lige. Oduvijek me je krasio pobjednički mentalitet i u svaki susret sam ulazio samo s jednom željom. Pobijediti protivnika.

Vratarska karijera

Božidar Tumbas je karijeru započeo u NK Zorki iz Subotice, a potom je branio za Palić, Graničar (Đala), Spartak, te u inozemnim klubovima u BiH i na Islandu. U NK Bačku je stigao iz Spartaka.

VRATAR

Kada se dječaci opredjeljuju za igranje nogometa, vratarska pozicija je redovito najneomiljenija i nje se prihvaćaju samo oni koji stvarno to žele i oni za koje nema mjesta u igračkoj postavi.

»Počeo sam kao igrač, ali me je, negdje u petnaestoj godini, jedno vrijeme počela boljeti noga, pa nisam mogao trčati, a momčadi je nedostajao vratar i zamjenski sam stao među vratnice, treneru se dopalo kako branim i eto, ostao sam vratar. Tko zna, možda sam i pogriješio«, smije se Božo i nastavlja: »Dobar nogometni vratar mora biti kompletna nogometna ličnost, jer treba znati sve što znaju igrači u polju, a s druge strane mora biti zasebna jedinka koja svojim pregledom često kontrolira i utječe na igru momčadi. Osobito u današnje vrijeme kada se od vratara očekuje da bude i treći branič i sve aktivnije igra nogom. Moderni vratar u sebi mora objediniti vještinu iz nekoliko sportova, poput primjerice rukometa zbog potrebnih refleksnih reakcija, pa do atletike bez koje nema pune fizičke spremne. Generalno gledajući, u velikoj mjeri mi pomaže što sam na početku nogometne karijere bio igrač, no ovisi o taktici za pojedinu utakmicu hoću li tu moju vještinu moći više ili manje prikazati na terenu. Jer po svojoj vratarskoj prirodi takav sam da volim često istrčavati i aktivnije sudjelovati u igri.«

IGRAČKO-TRENERSKI PLANOV

»Volio bih se kao vratar što duže zadržati u NK Bačka, dokle god budem mogao braniti, a po okončanju aktivnog branjenja volio bih nastaviti kao trener vratara. Vidim sebe u toj ulozi, a mislim kako bih mogao igračko iskustvo dobro prenositi mlađim vratarskim kolegama. Na koncu, Bačka je uvijek imala kvalitetne vratare i želio bih i svojim doprinosom nastaviti tu lijepu tradiciju.«

PETAK
9.4.2010.

05.50 - Najava programa
 05.55 - Trenutak spoznaje
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 - Dolina sunca
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Fregata pod morem, dokumentarni film
 11.10 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - Moj grijeh, telenovela
 13.20 - McLeodove kćeri 6
 14.10 - Vijesti
 14.40 - Glas domovine
 15.05 - Drugo mišljenje
 15.35 - Znanstvena petica
 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 16.20 - Hrvatska uživo
 17.50 - Iza ekrana
 18.20 - Kod Ane
 18.35 - Dolina sunca
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Tito, dokumentarno-igrana serija
 21.05 - Ciklus novog hrvatskog filma: Nije kraj
 23.05 - Lica nacije
 00.00 - Vijesti
 00.30 - Posebni dodaci, emisija o filmu
 01.25 - Zvezdane staze: Enterprise 1, serija
 02.10 - Nouvelle-France, francusko-kanadsko-britanski film
 04.30 - Vip Music Club LP
 06.30 - Moj grijeh, telenovela

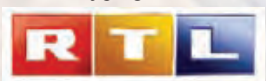
06.45 - Najava programa
 06.50 - Delta-stanje
 07.10 - Vatrogasne priče
 07.35 - TV vrtić
 07.45 - Tajni dnevnik patke Matilde
 --- - Život u obitelji vodenkonja
 --- - Brum
 08.10 - Silvestrovi i Čičijeve tajne, crtana serija
 08.35 - Ulica Somerset 11, serija za djecu
 09.00 - Hannah Montana, serija za djecu
 09.25 - Vip Music Club
 10.00 - Prijenos sjednice Hrvatskog sabora
 13.30 - Prijatelji 9, humoristična serija
 13.50 - Zovem se Earl 3, humoristična serija

14.10 - Ružna Betty 2, serija
 14.55 - Kod Ane
 15.10 - Puni krug
 15.25 - Izazovi: Ribica, izraelski dokumentarni film za mlade
 15.40 - TV vrtić
 15.50 - Tajni dnevnik patke Matilde
 --- - Život u obitelji vodenkonja
 --- - Brum
 16.15 - Zvezdane staze: Enterprise 1, serija
 17.05 - Posebni dodaci
 18.00 - Vijesti na Drugom
 18.20 - Županijska panorama
 18.50 - Vip Music Club
 19.25 - Serija za mlade
 20.15 - Čarolija 10, serija
 21.10 - Muškarci na stablima, serija
 21.55 - Vijesti na Drugom
 22.10 - Wuthering Heights, mini-serija
 23.25 - Aerodrom, snimka koncerta
 00.40 - Kraj programa

06.10 Naši najbolji dani, serija
 06.55 Jackie Chan, crtana serija
 07.20 Jagodica Bobica, crtana serija
 07.45 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija
 08.00 Bumba, crtana serija
 08.10 Odavde do vječnosti, serija
 10.10 Magična privlačnost, serija
 11.10 IN magazin
 12.00 Farma, reality show
 14.00 Odavde do vječnosti, serija
 16.00 Magična privlačnost, serija

17.00 Vijesti Nove TV
 17.20 Naša mala klinika, serija
 18.15 IN magazin
 18.50 Upitnik, kviz
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.00 Farma uživo, reality show
 22.20 Prirodne plavuše, igrani film
 00.10 Ljubavni zov, igrani film
 02.00 Vidoviti Milan, tarot show
 03.00 Vatretni ples, igrani film
 05.05 Ljubavni zov, igrani film
 06.40 IN magazin
 07.15 Kraj programa

07.25 Krava i Pilić, crtana serija

07.50 Miffy, animirana serija
 08.10 Drugo lice, telenovela (dvije epizode)
 10.05 Kralj Queensa, humoristična serija
 10.30 Dadilja, humoristična serija
 11.15 Raymond, humoristična serija
 11.45 Bibin svijet, humoristična serija
 12.15 Ekkluziv, magazin
 12.35 Večera za 5, lifestyle emisija
 13.20 Najljepši urok, telenovela
 14.10 Drugo lice, telenovela (dvije epizode)
 15.50 Cobra 11, kriminalistička serija
 16.40 Kralj Queensa, humoristična serija
 17.05 Dadilja, humoristična serija
 17.30 Raymond, humoristična serija
 18.00 Bibin svijet, humoristična serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.10 Večera za 5, lifestyle emisija
 20.00 Hrvatska traži zvijezdu, glazbeni show uživo
 22.00 Putovanje obitelji Johnson, igrani film, komedija (1. dio)
 23.00 Hrvatska traži zvijezdu - odluka, glazbeni show uživo
 23.35 Putovanje obitelji Johnson, igrani film, komedija (2. dio)
 00.30 Vijesti
 00.40 Zora živih mrtvaca, igrani film, horor
 02.25 Astro show, emisija uživo

SUBOTA
10.4.2010.

07.25 - Najava programa
 07.45 - Vijesti
 07.55 - Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: Čovjek sa zlatnim koltom, američki film
 10.15 - Kućni ljubimci
 10.50 - Veterani mira, emisija za branitelje
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - Moj grijeh, telenovela
 13.20 - Prizma, multinacionalni magazin
 14.05 - Duhovni izazovi
 14.35 - Reporter: Requiem za Detroit
 15.45 - Euromagazin
 16.20 - Vijesti
 16.30 - Kulturna baština:

Muzej grada Splita
 16.45 - Portreti koje pamtim: don Živko Kustić - duša i t i jelo, dokumentarni film
 17.15 - Eko zona
 17.45 - Svirci moji, glazbena emisija
 18.30 - Luda kuća 5, humoristična serija
 19.07 - Tajni dnevnik patke Matilde
 19.15 - LOTO 7/39
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - Zvijezde pjevaju (5.), 1. dio
 21.20 - Zvijezde pjevaju (5.), 2. dio
 21.45 - Vijesti
 22.00 - Vijesti iz kulture
 22.10 - Mamutica, kriminalistička serija
 23.05 - Filmski vikend s Russellom Croweom: Probudena savjest, američki film
 01.35 - Filmski maraton: Tres entiers de Melquiades Estrada, američko-francuski film
 03.30 - Filmski maraton: Coronado, njemačko-američki film
 04.55 - Skica za portret
 05.00 - Moj grijeh, telenovela

07.00 - TV vodič
 07.30 - Najava programa
 07.35 - Vrijeme je za Disneyja: 101 dalmatinac
 08.20 - TV vrtić
 08.30 - Danica
 08.35 - Ninin kutak
 08.40 - Čarobna ploča - učimo engleski (13.)
 08.55 - Izazovi: Ribica, izraelski dokumentarni film za mlade
 09.10 - Navrh jezika
 09.20 - Pripovjedač
 09.45 - Kokice
 10.15 - Ton i ton 1 (1.)
 10.30 - Ni da, ni ne
 11.30 - Briljanteen
 12.15 - Majstori svirači
 12.50 - Igrana serija za djecu i mladež
 13.35 - Hrvatski pisci na TV ekranu - Vjekoslav Majer: Dnevnik Očenašeka, TV serija
 14.35 - 4 zida
 15.15 - Megalaboratorij Antarktika, dokumentarni film
 16.05 - Sitni lopovi, američki film
 17.50 - Sportski program
 19.30 - Tudinci u Americi, humoristična serija
 19.55 - Crtani film

HRT1, PETAK, 16.4.2010. 21.05
CIKLUS NOVOG
HRVATSKOG FILMA
BUICK RIVIERA

»Buick Riviera« je psihološki triler o dvojici emigranata iz Bosne i Hercegovine. Njihov susret u Americi pretvara se u dramu koja će im zauvijek promijeniti živote. A sve je započelo još početkom rata, daleko od Amerike, u njihovoj bivšoj domovini. Buick Riviera je inače stari automobil prema kojem Hasan Hujdur (Slavko Stimac) gaji veliku privrženost i ljubav. Hasan živi sa Angelom (Aimee Klein), ali je njegova prava ljubav stari automobil. Igrom slučaja Hasan upoznava Vuka Šalipura (Leon Lučev), također emigranta iz Bosne i

20.10 - HNL: Hajduk - Cibalia, prijenos
 22.05 - Volim nogomet
 23.05 - Sportske vijesti
 23.20 - Ritam tjedna, glazbeni magazin
 00.00 - Dobre namjere, TV serija
 00.50 - Noć u kazalištu - Joško Božanić: U sjeni Green Hilla
 01.50 - Kraj programa

07.25 Najbolji neprijatelj, igrani film
 09.05 Timmy Time, crtana serija
 09.20 Dora istražuje, crtana serija
 09.45 U slučaju frke, serija
 10.15 Dodir s neba, serija
 11.15 Frikovi, serija
 12.15 Čarobnice, serija
 13.15 Djevojka iz budućnosti 3, igrani film
 14.45 Farma, reality show
 17.05 Vijesti
 17.15 Mala crna knjižica, igrani film
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.00 Smrtonosna zona, igrani film
 21.45 UFC 112
 23.45 Instinkt, igrani film
 02.00 Vidoviti Milan, tarot show
 03.00 Osvetnik, igrani film
 04.30 Nepremostive razlike, igrani film
 05.55 Frikovi, serija
 06.40 Čarobnice, serija
 07.15 Kraj programa

07.05 Miffy, animirana serija
 07.45 2 glupa psa, crtana serija

Hercegovine, koji se na prevaru uselio u SAD. U početku, obojica se rado sjećaju djetinjstva i života u bivšoj domovini...

Na Sarajevo Film Festivalu film je osvojio glavnu nagradu Srce Sarajeva, a dobio je i nagradu međunarodne kritike.

Uloge: Leon Lučev, Slavko Štimac, Aimee Klein

Scenaristi: Goran Rušinović i Miljenko Jergović

Redatelj: Goran Rušinović

- 08.10 Bakugan, crtana serija
- 08.30 Bikeri s Marsa, crtana serija
- 08.55 Skrivenе poruke, humoristična serija
- 09.40 Tri želje, igrani film, drama
- 11.40 Hrvatska traži zvijezdu, glazbeni show
- 14.05 Murjak i pol, igrani film, komedija
- 15.40 Za ljubav ili lovu, film, romantična komedija
- 17.20 Zvijezde Ekstra: Farah Fawcett, zabavna emisija
- 18.30 Vijesti
- 19.10 Ljubav je na selu, dokumentarna sapunica
- 20.00 Oko sokolovo, igrani film, akcijski triler
- 22.05 Dobar posao u Italiji, igrani film, kriminalistički
- 00.00 Divlji zapad, igrani film, znanstveno-fantastični vestern
- 01.40 Astro show, emisija uživo

**NEDJELJA
11.4.2010.**

- 05.45 - Najava programa
- 05.50 - Eko zona
- 06.20 - Glas domovine
- 07.00 - Euromagazin
- 07.30 - Duhovni izazovi
- 08.00 - Vijesti
- 08.10 - Stephen Kovacevich i Simfonijski orkestar HRT-a pod ravnanjem Cema Mansura
- 09.25 - Opera box
- 10.00 - Vijesti
- 10.20 - Monk 6, serija
- 11.05 - Monk 6, serija
- 12.00 - Dnevnik
- 12.30 - Plodovi zemlje

- 13.25 - Rijeka: More
- 14.00 - Nedjeljom u dva
- 15.05 - Mir i dobro
- 15.35 - Vijesti
- 15.50 - Druga strana Wellesa, dokumentarni film
- 16.55 - Karlovac: Jom HaŠoa - dan sjećanja na žrtve Holokausta
- 17.35 - Lijepom našom: Bjelovar (2/2)
- 18.35 - U istom loncu, kulinarski show
- 19.30 - Dnevnik
- 20.10 - Tko želi biti milijunaš?, kviz
- 21.10 - Odmori se, zaslužio si 4 - TV serija
- 21.50 - Paralele
- 22.25 - Vijesti
- 22.50 - Filmski vikend s Russellom Croweom: Cindarella Man, američki film
- 01.10 - Monk 6, serija
- 01.55 - Monk 6, serija
- 02.40 - Skica za portret
- 02.45 - Lijepom našom: Bjelovar (2/2)
- 03.40 - U istom loncu, kulinarski show
- 04.20 - Plodovi zemlje
- 05.10 - Rijeka: More

- 07.00 - Najava programa
- 07.05 - Zgode Toma i Jerryja, crtana serija
- 07.30 - Paulino ljeto, serija za djecu
- 07.55 - Mali Nemo - Avantura u zemlji snova, japansko-američki animirani film
- 09.25 - Nora Fora, TV igra
- 10.15 - Biblija
- 10.25 - Radatovići: Grkokatolička liturgija, prijenos
- 12.05 - Zvijezde pjevaju (5.)
- 14.05 - Veličanstveni Ambersonovi, američki film
- 16.00 - Magazin LP
- 16.30 - Olimp - sportska emisija
- 17.25 - Košarka, NLB liga: Zadar - Cibona, prijenos
- 19.15 - Olimp - sportska emisija
- 20.05 - Strani igrani film
- 22.10 - Sportske vijesti
- 22.25 - Garaža
- 22.55 - Dobre namjere, serija
- 23.45 - Dobro ugođena večer: Šostakovič izbliza
- 00.45 - Transfer
- 01.15 - Kraj programa

- 07.15 Dodir s neba, serija
- 08.00 Timmy Time, crtana serija
- 08.15 Dora istražuje, crtana serija
- 08.40 Ulica sjećanja, serija
- 09.40 Automotiv, auto-moto magazin
- 10.10 Magazin Lige prvaka
- 10.40 Novac, business magazin
- 11.10 Zbogom, bivši, serija
- 12.10 Žene američkih vojnika, serija
- 13.10 Mala crna knjižica, igrani film
- 15.05 Najbolji neprijatelj, igrani film
- 17.05 Vijesti
- 17.15 Evolucija, igrani film
- 19.15 Dnevnik Nove TV
- 20.00 Farma, reality show
- 21.00 Frka s Dickom i Jane, igrani film
- 22.45 Red Carpet, showbiz magazin
- 00.05 Televizijska posla, serija
- 00.35 Nevjerojatna priča, igrani film
- 02.25 Izvan svih granica, igrani film
- 04.05 Red Carpet, showbiz magazin
- 05.15 Automotiv, auto-moto magazin
- 05.40 Novac, business magazin
- 06.05 Kraj programa

- 07.05 Skrivenе poruke, humoristična serija
- 07.35 Miffy, animirana serija
- 08.15 2 glupa psa, crtana serija
- 08.40 Bakugan, crtana serija
- 09.05 Bikeri s Marsa, crtana serija
- 09.45 Jedna od dečiju, humoristična serija
- 10.15 James Bond 007: Samo dvaput se živi, igrani film, akcijski
- 12.15 Oko sokolovo, igrani film, akcijski triler
- 14.25 Premier liga: Blackburn - Manchester United, prijenos
- 16.30 Discovery: Preživjeti divljinu - Ande, dokumentarni film
- 17.30 Discovery: Preživjeti divljinu - Pustinja, dokumentarni film
- 18.30 Vijesti
- 19.05 Ekkluziv, magazin
- 20.00 Prijetnja, igrani film, triler
- 21.30 CSI: Miami, kriminalistička serija
- 22.25 Zakon braće, kriminalistička serija (dvije epizode)

- 00.10 Dobar posao u Italiji, film, kriminalistički

**PONEDJELJAK
12.4.2010.**

- 05.40 - Najava programa
- 05.45 - Mir i dobro
- 06.15 - Drugo mišljenje
- 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
- 07.05 - Vijesti
- 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
- 07.35 - Vijesti
- 09.13 - Dolina sunca
- 10.00 - Vijesti
- 10.15 - Golestanski jahač, dokumentarni film
- 11.10 - Treća dob, emisija za umirovljenike
- 12.00 - Dnevnik
- 12.32 - Moj grijeh, telenovela
- 13.20 - McLeodove kćeri 6
- 14.10 - Vijesti
- 14.40 - Normalan život
- 15.35 - Direkt
- 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
- 16.20 - Hrvatska uživo
- 17.40 - Najslabija karika, kviz
- 18.22 - Kod Ane
- 18.37 - Dolina sunca
- 19.30 - Dnevnik
- 20.10 - Pustinje svijeta: Pustinje Sjeverne Amerike, dok.serija
- 20.50 - Potrošački kod
- 21.25 - Velegradnja 3, dokumentarna serija
- 22.20 - Otvoreno
- 23.20 - Vijesti
- 23.35 - Poslovne vijesti
- 23.40 - Vijesti iz kulture
- 23.50 - Na rubu znanosti: Razvoj aure
- 00.45 - Zvezdane staze: Enterprise 1, serija
- 01.30 - Ružna Betty 2, serija
- 02.15 - Dr. House 5, serija
- 03.00 - Nabriani 2, serija
- 03.45 - Skica za portret
- 04.00 - Pustinje svijeta: Pustinje Sjeverne Amerike, dok.serija
- 04.35 - Potrošački kod
- 05.05 - Moj grijeh, telenovela
- 06.45 - Najava programa
- 06.50 - Delta-stanje
- 07.10 - Vatrogasne priče, crtana serija
- 07.35 - TV vrtić: --- - Brlog
- - Nogalo
- 07.53 - Čarobna ploča - učimo engleski (14.)
- 08.10 - Silvestrove i Čičijeve tajne, crtana serija
- 08.35 - Ulica Somerset 11, serija za djecu

- 09.00 - Hannah Montana, serija za djecu
- 09.25 - Vip Music Club
- 10.00 - Sutkinja Amy 6, serija
- 10.45 - Ta ljubav, francuski film
- 12.20 - Ritam tjedna, glazbeni magazin
- 13.00 - Savski ribari, dokumentarni film
- 13.30 - Prijatelji 9, serija
- 13.50 - Moja žena i djeca 4, humoristična serija
- 14.10 - Ružna Betty 2, serija
- 14.55 - Kod Ane
- 15.10 - Ton i ton (8/10)
- 15.25 - Etika (7/10)
- 15.40 - TV vrtić: --- - Brlog
- - Nogalo
- 15.58 - Čarobna ploča - učimo engleski (14.)
- 16.15 - Zvezdane staze: Enterprise 1, serija
- 17.05 - Na rubu znanosti: Razvoj aure
- 18.00 - Vijesti na Drugom
- 18.20 - Županijska panorama
- 18.50 - Vip Music Club
- 19.25 - Doktor Who 4, serija
- 20.15 - TV Bingo Show
- 21.10 - TračERICA, serija
- 21.55 - Vijesti na Drugom
- 22.10 - Dr. House 5, serija
- 23.00 - Razred, francuski film
- 00.35 - Nabriani 2, serija
- 01.20 - Kraj programa

- 06.10 Naši najbolji dani, serija
- 06.55 Jackie Chan
- 07.20 Jagodica Bobica
- 07.45 Fifi i cvjetno društvo
- 08.00 Bumba, crtana serija
- 08.10 Odavde do vječnosti
- 10.10 Magična privlačnost
- 11.10 IN magazin
- 12.00 Farma, reality show
- 13.00 Najbolje godine, serija
- 14.00 Odavde do vječnosti, serija
- 16.00 Magična privlačnost, serija
- 17.00 Vijesti Nove TV
- 17.20 Naša mala klinika, serija
- 18.15 IN magazin
- 18.50 Upitnik, kviz
- 19.15 Dnevnik Nove TV
- 20.00 Najbolje godine, serija
- 21.00 Farma, reality show
- 22.00 Navy CIS, serija
- 23.05 Vijesti
- 23.20 Heroji, serija
- 00.20 Seinfeld, serija
- 00.50 Bračne vode, serija
- 01.20 Mediji, serija
- 02.20 Ezo TV, tarot show
- 03.20 Amarov zločin, igrani film
- 05.15 Seinfeld, serija
- 05.40 Bračne vode, serija
- 06.05 Kraj programa

06.40 Looney Tunes
07.05 Miffy, animirana serija
07.20 YooHoo i prijatelji, animirana serija
07.35 Drugo lice, telenovela (dvije epizode)
09.30 Kralj Queensa, serija
09.55 Pod istim krovom, serija
10.40 Raymond, serija
11.10 Bibin svijet, serija
11.40 Ekkluziv, magazin
12.35 Večera za 5, lifestyle emisija
13.20 Najljepši urok
14.10 Drugo lice, telenovela (dvije epizode)
15.50 Cobra 11, serija
16.40 Kralj Queensa, serija
17.05 Pod istim krovom, serija
17.30 Raymond, serija
18.00 Bibin svijet, serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.10 Večera za 5
20.00 Virus smrti, igrani film, akcijski
21.40 Trkač, igrani film, znanstveno-fantastični
23.30 Vijesti
23.40 Reži me, dramska serija (dvije epizode)
01.25 Astro show, emisija uživo

**UTORAK
13.4.2010.**

05.50 - Najava programa
05.55 - Normalan život
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
09.10 - Dolina sunca
10.00 - Vijesti
10.15 - U carstvu Pigmejaca - Kimyali iz Nove Gvineje, dok.film
11.10 - James Martin's Brittany, dok.serija
11.35 - Kulturna baština
12.00 - Dnevnik
12.30 - Moj grijeh, telenovela
13.20 - McLeodove kćeri 6
14.10 - Vijesti
14.40 - Među nama
15.40 - Opa cupa, cupana - emisija pučke i predajne kulture
16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
17.40 - Najslabija karika, kviz
18.20 - Kod Ane
18.35 - Dolina sunca
19.30 - Dnevnik
20.10 - Globalno sijelo
20.45 - Država, selo, grad (4/7)
22.00 - Poslovni klub

22.35 - Otvoreno
23.35 - Vijesti
23.50 - Poslovne vijesti
00.05 - Drugi format
01.00 - Zvezdane staze: Enterprise 1, serija
01.45 - Ružna Betty 2, serija
02.30 - Zločinački umovi 3
03.15 - Nabrijani 2, serija
04.00 - Skica za portret
04.05 - Globalno sijelo
04.35 - Poslovni klub
05.05 - Moj grijeh, telenovela

06.50 - Najava programa
06.55 - Delta-stanje
07.15 - Vatrogasne priče
07.40 - TV vrtić:
--- Danica
--- Gusarske priče
--- Profesor Baltazar
08.10 - Silvestrove i Čičijeve tajne, crtana serija
08.35 - Ulica Somerset 11, serija za djecu
09.00 - Hannah Montana, serija za djecu
09.25 - Vip Music Club
10.00 - Sukinja Amy 6, serija
10.45 - Boja hrabrosti, američki film
12.15 - Glazbeni specijal
12.40 - Dokuteka
13.25 - Prijatelji 9, serija
13.45 - Moja žena i djeca 4, humoristična serija
14.10 - Ružna Betty 2, serija
14.55 - Kod Ane
15.10 - Koga briga?
15.40 - TV vrtić:
--- Danica
--- Gusarske priče
--- Profesor Baltazar
16.15 - Zvezdane staze: Enterprise 1, serija
17.05 - Drugi format
18.00 - Vijesti na Drugom
18.20 - Županijska panorama
18.50 - Vip Music Club
19.25 - Doktor Who 4, serija
20.15 - Nepokoreni grad: 72-96, serija
21.35 - Vijesti na Drugom
21.55 - Zločinački umovi 3
22.45 - Fawty Towers 2, humoristična serija
23.20 - Nabrijani 2, serija
00.05 - Glazbeni specijal
00.30 - Kraj program

06:10 Naši najbolji dani, serija
06:55 Jackie Chan
07:20 Jagodica Bobica
07:45 Fifi i cvjetno društvo
08:00 Bumba, crtana serija
08:10 Odavde do vječnosti
10:10 Magična privlačnost
11:10 IN magazin

12:00 Farma, reality show
13:00 Najbolje godine, serija
14:00 Odavde do vječnosti, serija
16:00 Magična privlačnost, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:20 Naša mala klinika, serija
18:15 IN magazin
18:50 Upitnik, kviz
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Najbolje godine, serija
21:00 Farma, reality show
22:00 Ubojice usamljenih srca, igrani film
00:00 Vijesti
00:15 Seinfeld, serija
00:45 Bračne vode, serija
01:15 Začarani, serija
02:15 Ezo TV, tarot show
03:15 Dani gnjeva, igrani film
04:55 Seinfeld, serija
05:20 Bračne vode, serija
05:45 IN magazin
06:10 Kraj programa

07.15 Looney Tunes
07.40 Miffy, animirana serija
07.55 YooHoo i prijatelji, animirana serija
08.10 Drugo lice, telenovela (dvije epizode)
10.05 Kralj Queensa, humoristična serija
10.30 Pod istim krovom, humoristična serija
11.15 Raymond, humoristična serija
11.45 Bibin svijet, humoristična serija
12.15 Ekkluziv, magazin
12.35 Večera za 5, lifestyle emisija
13.20 Najljepši urok, telenovela
14.10 Drugo lice, telenovela (dvije epizode)
15.50 Cobra 11, serija
16.40 Kralj Queensa, humoristična serija
17.05 Pod istim krovom, humoristična serija
17.30 Raymond, humoristična serija
18.00 Bibin svijet, humoristična serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.10 Večera za 5, lifestyle emisija
20.00 Jezikova juha, reality show
21.00 Hrvatska traži zvijezdu - Magazin, glazbeni show
22.00 Ljubav je na selu, dokumentarna sapunica
23.00 Vijesti
23.10 Sarah Connor: Kronike, serija
00.00 Reži me, (dvije epizode)
01.40 Astro show, emisija uživo

**SRIJEDA
14.4.2010.**

05.50 - Najava programa
05.55 - Među nama
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.10 - Dolina sunca
10.00 - Vijesti
10.20 - Morski vukovi Egejskoga mora, dokumentarni film
11.10 - Oprah show
12.00 - Dnevnik
12.33 - Moj grijeh, telenovela
13.20 - McLeodove kćeri 6
14.10 - Vijesti
14.40 - Riječ i život, religijski program
15.35 - Alpe Dunav Jadran
16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
16.20 - Hrvatska uživo
17.35 - Najslabija karika, kviz
18.15 - Kod Ane
18.30 - Dolina sunca, telenovela
19.15 - LOTO 7/39
19.30 - Dnevnik
20.10 - A sad u Europu!
21.00 - Dossier.hr
21.50 - Proces
22.25 - Otvoreno
23.25 - Vijesti
23.40 - Poslovne vijesti
23.55 - e-Hrvatska
00.30 - Znanstvene vijesti
00.50 - Zvezdane staze: Enterprise 1, serija
01.35 - Ružna Betty 2, serija
02.20 - Prekid programa radi redovnog održavanja uređaja
04.35 - Alpe Dunav Jadran
05.05 - Moj grijeh, telenovela

06.50 - Najava programa
06.55 - Delta-stanje, crtana serija
07.15 - Vatrogasne priče, crtana serija
07.40 - TV vrtić:
--- Ninin kutak
--- Vitaminix
--- Luckaste pačje pustolovine
08.10 - Silvestrove i Čičijeve tajne, crtana serija
08.35 - Ulica Somerset 11, serija za djecu
09.00 - Hannah Montana, serija za djecu
09.25 - Vip Music Club
10.00 - Prijenos sjednice Hrvatskog sabora
13.25 - Vip Music Club

14.00 - Prijatelji 9, humoristična serija
14.20 - Ružna Betty 2, serija
15.05 - Kod Ane
15.15 - Koga briga?
15.45 - TV vrtić:
--- Ninin kutak
--- Vitaminix
--- Luckaste pačje pustolovine
16.20 - Zvezdane staze: Enterprise 1, serija
17.05 - e-Hrvatska
17.40 - Znanstvene vijesti
18.00 - Vijesti na Drugom
18.20 - Županijska panorama
18.45 - Vaterpolo, EL: Jug - Athletic Barceloneta, prijenos
20.10 - HNL: Varteks - Dinamo, prijenos
22.10 - Vijesti na Drugom
22.25 - Urednica tabloida 2, serija
23.15 - Volim nogomet
23.35 - Ciklus azijskog filma: Psi litalice, iranski film
01.10 - Nabrijani 2, serija
01.55 - Kraj programa

06:10 Naši najbolji dani, serija
06:55 Jackie Chan, crtana serija
07:20 Jagodica Bobica, crtana serija
07:45 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija
08:00 Bumba, crtana serija
08:10 Odavde do vječnosti, serija
10:10 Magična privlačnost, serija
11:10 IN magazin
12:00 Naša mala klinika, serija
13:00 Najbolje godine, serija
14:00 Odavde do vječnosti, serija
16:00 Magična privlačnost, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:20 Naša mala klinika, serija
18:15 IN magazin
18:50 Upitnik, kviz
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Najbolje godine, serija
21:00 Farma, reality show
22:00 Privatna praksa, serija
23:05 Vijesti
23:20 Nestali, serija
00:20 Seinfeld, serija
00:50 Bračne vode, serija
01:20 Začarani, serija
02:20 Ezo TV, tarot show
03:20 Kanibal, igrani film
04:50 Seinfeld, serija
05:15 Bračne vode, serija
05:40 IN magazin
06:10 Kraj programa

07.15 Looney Tunes
07.40 Miffy, animirana serija
07.55 YooHoo i prijatelji, animirana serija
08.10 Drugo lice, telenovela (dvije epizode)
10.05 Kralj Queensa, humoristična serija
10.30 Pod istim krovom, humoristična serija
11.15 Raymond, humoristična serija
11.45 Bibin svijet, humoristična serija
12.15 Ekkluziv, magazin
12.35 Večera za 5, lifestyle emisija
13.20 Najljepši urok
14.10 Drugo lice, telenovela (dvije epizode)
15.50 Cobra 11, serija
16.40 Kralj Queensa, humoristična serija
17.05 Pod istim krovom, humoristična serija
17.30 Raymond, humoristična serija
18.00 Bibin svijet, humoristična serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.10 Večera za 5, lifestyle emisija
20.00 CSI: NY, serija
21.00 Mentalist, kriminalistička serija
21.50 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija
22.40 Put osвете, kriminalistička serija
23.40 Vijesti
23.50 Reži me, dramska serija (dvije epizode)
01.25 Astro show, emisija uživo

**ČETVRTAK
15.4.2010.**

05.50 - Najava programa
05.55 - Riječ i život, religijski program
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
09.10 - Dolina sunca
10.00 - Vijesti
10.15 - Vrtlar iz Versaillesa, dokumentarni film
11.10 - Oprah show
12.00 - Dnevnik
12.30 - Moj grijeh, telenovela
13.20 - McLeodove kćeri 6
14.10 - Vijesti
14.40 - Trenutak spoznaje
15.35 - Sa znom soli, dokumentarni film
16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
17.40 - Najslabija karika, kviz
18.20 - Kod Ane
18.35 - Dolina sunca, telenovela
19.30 - Dnevnik
20.10 - Tko želi biti milijunaš?, kviz
21.10 - Dome, slatki Dome - humoristična serija
21.50 - Pola ure kulture
22.20 - Otvoreno
23.20 - Vijesti
23.35 - Poslovne vijesti
23.50 - Vrijeme za knjigu
00.20 - Zvezdane staze: Enterprise 1, serija
01.05 - Ružna Betty 2, serija

01.50 - Zakon i red: Zločinačke nakane 3, serija
02.35 - Oprah show
03.15 - Sa znom soli, dokumentarni film
04.40 - Pola ure kulture
05.05 - Moj grijeh, telenovela

06.50 - Najava programa
06.55 - Delta-stanje
07.15 - Vatrogasne priče, crtana serija
07.40 - TV vrtić:
-- -- Danica
-- -- Profesor Baltazar
-- -- Vitaminix
-- -- Matylda
08.10 - Silvestrovi i Čičijeve tajne, crtana serija
08.35 - Ulica Somerset 11, serija za djecu
09.00 - Hannah Montana, serija za djecu
09.25 - Vip Music Club
10.00 - Prijenos sjednice Hrvatskog sabora
13.30 - Prijatelji 9, humoristična serija
13.50 - Moja žena i djeca 4, humoristična serija
14.15 - Ružna Betty 2, serija
15.00 - Kod Ane
15.15 - Kokice
15.45 - TV vrtić:
-- -- Danica
-- -- Profesor Baltazar
-- -- Vitaminix
-- -- Matylda
16.20 - Zvezdane staze: Enterprise 1, serija
17.05 - Domaći dok. film

17.30 - Vrijeme za knjigu
18.00 - Vijesti na Drugom
18.20 - Županijska panorama
18.50 - Vip Music Club
19.25 - Doktor Who 4, serija
20.15 - Casanova, američki film
22.05 - Vijesti na Drugom
22.20 - Zakon i red: Zločinačke nakane 3, serija
23.10 - Vip Music Club LP
01.10 - Kraj programa

06.10 - Naši najbolji dani, serija
06.55 Jackie Chan
07.20 Jagodica Bobica
07.45 Fifi i cvjetno društvo
08.00 Bumba, crtana serija
08.10 Odavde do vječnosti, serija
10.10 Magična privlačnost, serija
11.10 IN magazin
12.00 Farma, reality show
13.00 Najbolje godine, serija
14.00 Odavde do vječnosti
16.00 Magična privlačnost
17.00 Vijesti Nove TV
17.20 Naša mala klinika, serija
18.15 IN magazin
18.50 Upitnik, kviz
19.15 Dnevnik Nove TV
20.00 Najbolje godine, serija
21.00 Farma, reality show
22.00 Provjereno, magazin
23.05 Vijesti
23.20 Nestali, serija
00.20 Seinfeld, serija
00.50 Bračne vode, serija
01.20 Začarani, serija
02.20 Ezo TV, tarot show

03:20 Cijena prošlosti, film
05:00 Seinfeld, serija
05:25 Bračne vode, serija
05:50 IN magazin
06:10 Kraj programa

07.15 Looney Tunes
07.40 Miffy, animirana serija
07.55 YooHoo i prijatelji, animirana serija
08.10 Drugo lice, telenovela (dvije epizode)
10.05 Kralj Queensa, serija
10.30 Pod istim krovom, serija
11.15 Raymond, serija
11.45 Bibin svijet, serija
12.15 Ekkluziv, magazin
12.35 Večera za 5, lifestyle emisija
13.20 Najljepši urok
14.10 Drugo lice, telenovela (dvije epizode)
15.50 Cobra 11, serija
16.40 Kralj Queensa, serija
17.05 Pod istim krovom, humoristična serija
17.30 Raymond, serija
18.00 Bibin svijet, serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.10 Večera za 5, lifestyle emisija
20.00 CSI: Miami, serija
21.00 Uvod u anatomiju, serija (dvije epizode)
22.40 Kućanice, serija
23.40 Vijesti
23.50 CSI: NY, serija
00.40 Mentalist, serija
01.25 Astro show, emisija uživo
02.25 Zaboravljeni slučaj

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17,45 minuta na Drugom programu Radiotelevizije Vojvodine. Osim novosti iz života hrvatske manjinske zajednice, emisija donosi i informacije o događajima u zemlji i okruženju.

Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se subotom u 16,30 a emisija iz kulture »Svjetonik« nedjeljom u 16 sati.

Glas Hrvata

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 18 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 petkom od 14,35 sati.

**PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU
RADIO SUBOTICE**
SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

• Najava programa • Večernji dnevnik • Agencijske vijesti iz zemlje • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Događilo se na današnji dan • Jezični savjetnik 'Govorimo hrvatski'

19,00 - 19,30

• Poetski predah • 'Populame melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom) • 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kulturna povijest' (utorkom) • 'Putokazi' (srijedom) • 'Iz hrvatske književne baštine' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »Razgovor s povodom« (ponedjeljkom) • »DW Aktualno« - regionalni magazin Radija Deutsche Welle (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena«

- emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, Vojvodanski tjedan, Kronologija, zabavna glazba • 18,30 'Deutsch - warum nicht?' - tečaj njemačkog jezika Radija Deutsche Welle • 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba • 20,00 'Stazama agrara', narodna glazba • 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana • 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba) • 18,30 'Deutsch - warum nicht?' - tečaj njemačkog jezika Radija Deutsche Welle • 19,30 »Putnici kroz vrijeme« - emisija za djecu Hrvatskoga radija • 20,00 'Ljudi nizine' - talk show Bele Franciskovića • 20,30 Narodna glazba • 20,55 Odjava programa

104,4 Mhz

www.kvisknjeka.hr

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	AVOLA BILSKA RACI DOMILA	LITORSKO BRE HIMARJA	MAG PULJAC KAD NEMA LUDSKA	GLAVNI GRAD PERLA	RUČKO GLAVNO PUNČKO GLAZBLO	HTOMER LI VILUS KRAČE	ISELOST KAT 1	RADIO MOTERAT	HRONJAN NJA OLIMICA BESLAČICA	OROR ZA ONCE	ISPRIVOS TOME	OGLED	SADAVI FRANKE DOSTOVI VENTURA	
TITULI STRASNE SILANE PORNO LJUBICE														
VELIKI BA VSH														
PRILIKI COPULAT OPCARAJA OSLECANA I SLUČNO														
RUDARI DOKU						KLIMATO GRAMATIK KO ČLAN DOKTOR U DALMACIJE				SEMISKA SOKLA TRULJE OD SLANA TRINA			PERADICA BESILJA	
PRILIKI REDARICA ENIGMATSKOG TJAKOVA KOTISKOTKE	UNITED KROGOM ALSALEO OLIMICA			INITACIJA PATROBINA LUČKI GRAD U ITALIJE							TOMISLAV PISER HRE DOMILE			
HEARST BESKUPIT									AFRICA IZ PRIDE JERARU B LJ 12ED					
OKRUGLO SLOVO		MORE U ČETNO AEROPU PESBA ANDOLET						DIO KROGOM SLOVENSKI PISAC NORME						
ČOŠE KNUČEV NIK KAMEL					PROJAKOM KPAJI LEOLRA ZA NITI ZARILJA					TEŠAK CE NIC, DAT BAMTA				
NOVINSKI RODILETAK							OROR OTPLATE ATONČAN CONER ATONAN					AUSTRIA ALAN DIZ LINDU LI NIK KON RASHI		
PROSLAV DOMILA				LOŠICA JENA FORMA DOKU DOLAN									HOTEL KORINAKO LA	
JE LA DOKOM			SRETN DOMILA BLESITVO BLESITANO						GLAVNI SERIATA BESKA ZA KOTILJA KOTONORCO					
	RIERA U RUELA RIERA U OLIMICA					PLUČNO TRUBUŠKA OPNA PULJAC V TAGONIC					RADIO NA NARIVA RACI			
TS OČONA BRAMA														
FRANCISKO KAZIV ZA KATO					ILU MILA SPA KULIŠKA KAZALSKA KOTONORCO			NOVE DOKTOR PULJAC BAMTON KOT						
ODUPANI SAMSOL KOTONORCO KOTKA													ANNA COA	
"ROYAL KOTONORCO NAVY"				NA ONAJ NACIV "KADILJET"						DEŠE PISER DANE KOTONORCO				
STANO GRUČKA KOTONORCO						KOTONORCO PULJAC DA NEMA								

and it is suggested, in each case, that the following factors be considered: (1) the nature of the problem; (2) the nature of the data; (3) the nature of the model; (4) the nature of the solution; (5) the nature of the implementation; (6) the nature of the evaluation; (7) the nature of the documentation; (8) the nature of the communication; (9) the nature of the maintenance; (10) the nature of the termination.

WESLEY KRIZALIK